Gözlerinle Görüyormuşçasına
MUHAMMED ﷺ

الغرباء
guraba
Yayında Mihenk Taşı

Özgün Adı:
Muhammed Keenneke Terâh
Telif : Dr. Âiz b. Abdillah el-Karnî
Yayıncı : Guraba
Çeviri : Dr. Ahmet İyibildiren
Düzelti : Hüseyin Cinisli
Mizanpaj: Ömer Deniz
Kapak : Ahmet Mayalı
Baskı-cilt: Kilim
ISBN : 978-975-8810-33-8

Birinci Baskı

Guraba Yayınları: 68

2007/1428

Gözlerinle Görüyormuşçasına

MUHAMMED ﷺ

Dr. Âiz b. Abdillah el-Karnî

Çeviren

Dr. Ahmet İyibildiren

الغرباء
guraba

Çatalçeşme sok. Defne Han 27/9
Cağaloğlu-İstanbul
Tel: 0212 526 06 05 Fax: 522 49 98
www.guraba.com.tr
e-mail: guraba@hotmail.com

guraba *Yayında Mihenk Taşı*

NEDEN GURABA?

قالَ رَسُولُ اللهِ صلَّىٰ الله عليه وعلىٰ آله وسلَّم :

« بَدَأَ الإِسْلاَمُ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ ؛ فَطُوبَىٰ لِلغُرَبَاءِ » [رواه مسلم] .

وفي رواية الترمذي :

« فَطُوبَىٰ لِلغُرَبَاءِ ؛ الَّذِينَ يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ مِنْ بَعْدِي مِنْ سُنَّتِي » .

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır:
«İslam garib olarak başladı. Başladığı hale geri dönecektir. O halde müjdeler olsun Guraba'ya/gariblere!»
[Müslim, Kitâbu'l-İmân]

Tirmizî rivâyetinde:
«Guraba'ya/gariblere müjdeler olsun! Onlar, benden sonra sünnetimden insanların bozdukları şeyleri düzeltenlerdir.»

[Tirmizî, İmân]

Kitabın Yazarı Hakkında

Âiz b. Abdillah b. Âiz Âlu Mecdu' el-Karnî.

Hicrî 1379 yılında Suûdi Arabistan'ın güneyindeki Karn beldesinde dünyaya geldi.

Hicrî 1403–1404 ders yılında İmam Muhammed b. Suûd İslam Üniversitesi Usûluddin Fakültesinden mezun oldu.

Hicrî 1408 yılında *"el-Bid'atu ve Eseruha fi'd-Dirâyeti ve'r-Rivâye"* isimli tez çalışmasıyla hadiste mastır diplomasını aldı.

Aynı üniversitede hicrî 1422 yılında "*Dirase ve Tahkik: el-Mufhîm ala Sahihi Müslim li'l-Kurtubî*" isimli doktora çalışmasını tamamladı ve doktor unvanını aldı.

Hutbeleri, dersleri, konferansları ve şiirleri ve edebî konuşmalarını ihtiva eden sekiz yüzden fazla İslamî kaseti vardır.

Kur'ânı Kerim'i ve Bulûğu'l-Merâm isimli kitabı ezbermiştir. Yaklaşık beş bin hadisi ve on binden fazla beyti hatırlayabilecek durumdadır.

Şiirle ilgili dört tane divanı vardır ve şunlardır:

1. *Lahnu'l-Hulûd.*

2. *Tacu'l-Medâih.*

3. *Hedaya ve Medâih.*

4. *Kıssatu't-Tamuh.*

Te'lif ettiği eserlerine gelince, hadis, tefsir, fıkıh, edebiyat, siyer ve biyografi dalında pek çok eser te'lif etmiştir. Lübnan'daki İbn Hazm Yayınevi tarafından neş-redilenler şunlardır:

1- *el-İslam ve Kazaya el-Asr.*

2-*Tacu'l-Medâih*

3- *Selasûne Sebeben li's-Seade.*

4-*Durûsu'l-Mescidi fî Ramazan.*

5- *Fa’lem ennehu lailahe illallah.*

6- *Muctemeu’l-Musul.*

7- *Virdu’l-Muslim ve’l-Muslime.*

8- *Fıkhu’d-Delîl.*

9- *Nûniyyetu’l-Karni.*

10- *el-Mucizetu’l-Halide.*

11- *İkra’ b’ismi Rabbik.*

12- *Tuhafu’n-Nebeviye.*

13- *Hatta Tekûne Es’adu’n-Nas*.

14- *Siyatu’l-Kulûb.*

15- *Fityetu’n Amenû bi Rabbihim.*

16- *Hakeza Kale Lena Muallim.*

17- *Velakin Kûnû Rabbaniyyin*.

18- *Min Muvahhidin ila Mulhıd.*

19- *İmparator eş-Şuara.*

20- *Vahyu’z-Zakira.*

21- *İlellezine Esrafû ala Enfusihim*.

22- *Tercumanu’s-Sunne.*

23- *Hadaiku Zatu’l-Behce*.

24- *el-Azametus*.

25- *La Tahzen.*

26- *Ve Câet Sekratu’l-Mevti bi’l-Hakkı.*

27- *Makamatu’l-Karnî.*

28- *İhfezıllahe Yahfezke.*

29- *A’zebu’ş-Şi’r.*

Onlarca konferansa ve şiir gecelerine katılmıştır. Müslüman Arap Gençliği Konferansında ve ABD’de yapılan Kitap ve Sünnet Konferansında hazır bulundu. Edebiyat meclislerinde, Üniversitelerde ve Kültür merkezlerinde konferanslar verdi.

بسم الله الرحمن الرحيم

Giriş

Allah'a hamd, Allah'ın kulu ve elçisi Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam olsun.

Gönülden bir sevgi ile bağlı olduğum insanı, Allah'ın Rasûlü, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'i yazarken tarafsız olamam. Çünkü ben, dünyanın herhangi bir köşesinde bir devlet kurmak için halkına kendi tezini sunan ve taraftarlarına düşüncelerini arz eden siyasî bir lideri yazmıyorum. Bilakis ben, âlemlerin Rabbi tarafından bütün insanlığa rahmet olarak gönderilen bir peygamberi yazıyorum.

Onun hakkında yazarken hiçbir zaman tarafsız olmayacağım. Çünkü ben orduları, yasaları, taraftarları, tonlarca altın ve gümüşü, atları, davarları ve ekinleri olan bir kral hakkında yazmıyorum. Ben, âlemlere hediye edilmiş bir rahmet ve bahşedilmiş bir nimet hakkında, Allah'ın Rasûlü, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında yazıyorum.

Ben asla tarafsız olmayacağım. Çünkü ben, kılıcıyla ve kamçısıyla insanları egemenliği altına alan, gücüyle saltanatıyla ve asasıyla insanları korkutan bir hükümdardan söz et-

miyorum. Ben Allah'ın gönlünü genişlettiği, yükünü kaldırdığı ve şanını yücelttiği, masum bir peygamberden söz ediyorum.

Ben asla tarafsız olmayacağım. Çünkü ben coşkulu bir şairden veya geveze bir hatipten veya kıvırtan demagogdan veya kafası karışık bir filozoftan veya hayalperest bir romancıdan veya yapmacıklı bir yazardan veya zengin bir tüccardan söz etmiyorum. Bilakis ben, kendisine Allah'tan vahiy gelen, Cebrail inen, Sidre-i Müntehâ'ya ulaşan, şefaat-i uzmânın, büyük bir mertebenin, Kevser Havuzunun, Makâm-ı Mahmûd'un ve Livâu'l-Hamd sancağının sahibi olan son Peygamber'den söz ediyorum.

Kalben en çok sevdiğim ve benim için en değerli insanı ve yaratılmışların en şereflisini yazarken duygularımı hapsetmemi, sevgimi sınırlandırmamı ve kalbimin atışlarını zapt etmemi mi istiyorsun? Bu ne acayip bir istek!

Onun siretini yazarken gözyaşlarımı tutmamı, onunla ilgili bilgileri satırlara dökerken ruhumun ateşini söndürmemi ve onun hatıralarını yâd ederken gönlümün duygularını dondurmamı mı istiyorsun? Bunu asla yapamam. Hayır, bin defa hayır!

Çünkü ben her şeyde kendisini örnek aldığım ve rehber edindiğim bir modeli ve bir lideri yazıyorum.

Namaz kılıken, onu hatırlıyorum. Çünkü: ***"Ben nasıl namaz kılıyorsam, benden gördüğünüz gibi namaz kılın."*** Buyuruyor.[1]

Haccederken, onu hatırlıyorum. Çünkü ***"Hacda yapacağınız ibadetleri benden alın"*** buyuruyor.[2]

---

1 *Buhârî (631),* Mâlik b. Huveyris *radıyallâhu anh*'den.
2 *Müslim (1297),* Cabir b. Abdillah *radıyallâhu anh*'den.

Gözümü her açıp kapattığımda onu hatırlıyorum. Çünkü O, şöyle buyuruyor: ***"Benim sünnetimden yüz çeviren benden değildir."***[3] Hayatımın her anında onu hatırlıyorum, çünkü Allah teâlâ şöyle buyuruyor:

﴿*Andolsun Allah'ın Rasûlünde sizin için güzel bir örnek vardır.*﴾ *(Ahzab: 21).*

İnsanların en değerlisini, en yücesini, en faziletlisini ve âlemlerin en temizini yazıyorum. Bu konudaki kaynağım kalbimde sakladığım sevgi defteridir ve hatıralarıma kazınmış hayranlık divanıdır. Sanki ben vücudumun sinirleriyle ve kalbimin damarlarıyla yazıyorum. Sanki mürekkep yerine kanım ve gözyaşlarımla yazıyorum:

Allah'tan sonra onun gibisini sevmedim,
Ne şehirde, ne çölde, Arap'tan ve acemden

Bakışım hiçbir güzel manzaradan şifa bulmadı,
Daha güzel bir söz dökülmedi dilimden.

* * *

Zamanın bir bahçedir, yeşildir dönemin,
Hatıran, gagalayan kuşudur kalbimin.

Sen varken tarlalarda sümbüller vardı,
Serçeler vardı ve yeşil çamlar vardı.

Emellerimize dokundun, kanallar haline geldi.
Sevgi olarak yağdırdın bize ve yağdırıyorsun hala.

Her akşam yeniden aklıma geliyor senin hatıran
Fikrim yapraklanıyor seni düşündüğüm zaman

Yaralarım reddediyor dudaklarını kapatmayı,

---

[3] *Buhârî (5063); Müslim (1401),* Enes b. Malik *radıyallâhu anh*'den.

Sanki aşk yarasıdır bu, bilmiyor kapanmayı.

Seni seviyorum, anlatamam duygularımı,
Neyi anlatayım ki, sevgi hiç anlatılır mı?

Geciktin ey yüce insan, gecelerimiz uzun.
Uyumadı kandiller, sönmüyor ışıkları.

* * *

Gözlerinle Görüyormuşçasına Rasûlullah Muhammed ﷺ

İsmi:

Muhammed'dir. Muhammed, çok övülen demektir. Müsemmaya uygun bir isimdir. Sahibini en güzel şekilde anlatan bir özel isimdir. İmama uygun bir vasıftır. O övgüleri kendinde toplamış ve hiç kimsenin sahip olmadığı üstün meziyetlere sahip olmuştur. Liderlikle temayüz etmiştir. Allah tarafından övülmüştür. Çünkü o, Allah'ın masum elçisidir. Son nebisidir. Salih kuludur. Yaratıklarının en seçkinidir. Halkın içinde Allah'ın yakın dostudur. İnsanlar tarafından da övülmüştür. Çünkü o kalplere yakındır. Gönüllerin sevgilisidir. İnsanlığa hediye edilen bir rahmettir, bahşedilen bir nimettir. Nerede olursa olsun mübarektir. Nerede bulunursa bulunsun bir ilgi odağı olmuştur. Nereye giderse gitsin takdirle karşılanmıştır. Ahlakı övülmüştür, çünkü vahiyle terbiye edilmiştir. Saygın bir kişiliğe sahiptir. Çünkü bu kişiliği, nübüvvet nuru aydınlatır. Allah, mahmûddur/hamd edilendir, Rasûlü Muhammed'dir/övülendir:

Kendi isminden ismini türetti yüceltmek için onu,
Arşın sahibi Mahmud'dur, onun ismi Muhammed.

Bir ismi de Ahmed'dir. İsa peygamber kavmine onu bu isimle müjdeledi. Âkıb, Hâşir ve Mâhi de onun isimleridir. O, resullerin sonuncusu ve nebilerin en hayırlısıdır. Bir araya geldikleri zaman onların sözcüsü ve lideridir.

Mahşer yerinde insanların susuzluklarını gidermek için geldikleri Kevser havuzunun, altında toplandıkları sancağın ve Makam-ı Mahmûd'un sahibidir. Abdest azaları nurludur. Tevrat'ta ve İncil'de ondan söz edilir. Cebrail tarafından desteklenmiştir. Lüeyoğulları içinde şeref sancağının taşıyıcısıdır. Abdimenaf oğulları içinde yüce bir dağ gibidir. Kalpte anılanın en şereflisidir. Şehirliler ve köylülerin en hatırlısıdır. En büyük ıslahatçı ve rehberdir. Kadri yücedir. Göğsü genişletilendir. Şanı yüceltilendir. Emri isabetlidir. Şükredendir. Allah'ın yardımıyla korunmuştur. Günahtan berîdir. Her çağda mübarektir. Her ülkede bilinip tanınandır. Zamanın himmetindedir. Deniz kadar cömert, yağmur gibi bereketlidir. Yıldızlar doğduğu, kuşlar öttüğü, rüzgâr estiği ve yolcular gidip geldiği müddetçe Allah'ın salât ve selamı onun üzerine osun.

Nesebi:

Rasûl *sallallahu aleyhi ve sellem* hep iyi ve seçilmiş kimselerin soyundan gelir. Zinadan değil nikâhlı bir evlilikten dünyaya gelmiştir. Ataları insanların efendileridir. Dedeleri kabilelerin reisleridir. Atadan ataya hep güzel vasıfları ve üstün meziyetleri kendilerinde toplamışlardır. Abdulmuttalib'in zamanında onun vasfında ondan daha yücesini bulamazsın. Haşim'in yaşadığı çağda ondan daha asaletli kimse yoktur. Abdimenaf'ın akranları içinde ondan daha cömert ve saygın kişi yoktur. Kusay'ın içinde bulunduğu toplumda ondan daha

şanı yüce kimse yoktur. Âdem'e kadar bütün ataları böyledir. O seyyid soyundan gelen bir seyyiddir. Atadan babaya onların hep erdemlerinden söz edilmiştir:

Öyle bir nesep ki sanki bir nur var üzerinde,
Kuşluk güneşinden ve sabahın aydınlığından.

Vatanı:

Allah teâlâ beldelerin ve bölgelerin içinde en sevdiği beldeyi onun için seçmiştir. Bu belde Belde-i haram'dır. Temiz ve mukaddes topraklardır. Cazibe merkezi bir vatandır. Allah tarafından özenle korunmuştur. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke'de dünyaya geldi. Bu beldede nebiler ve resuller namaz kıldı. Vahiy indi. Bir ışık doğdu. Risalet ve nübüvvetin nuruyla aydınlandı. Bi'setin şafağı orada doğdu. Beyt-i Atik (en eski mabet olan Kâbe) oradadır. Sağlam söz, derin sevgi oradadır. Orası masum Peygamber'in doğum yeridir. Orada bebeklik döneminin beşiği, çocukluğunun oyun alanları ve gençliğinde gezip dolaştığı yerler ve tanıdığı bahçeler vardır.

O beldede takıldı üzerime nazarlık
Cildim ilk defa orada değdi toprağa.

Helal sütü orada emdi, asalet suyunu orada yudumladı, fazilet kaynağından orada içti. Orada yükseldi, oraya girdi ve oradan çıktı. Orada doğdu ve oraya hâkim oldu. Anam babam ona feda olsun ki onun ilk vatanı Mekke'dir. Mekke onun gönlünün en aziz beldesidir. Kalbinin sevgilisidir. Ruhunun tercihidir. Canım ona feda olsun.

Herkesin vatanı sevdirildi kendisine,
Oralarda geçirdiler gençlik yıllarını.

Onu anınca çocukluk yılları gelir akıllarına,
Bundan dolayı hep özlerler vatanlarını.

En büyük mücadelesini orada, Mekke'de yaptı. En büyük davetini orada yaydı. Sıcak, samimi, aydınlatıcı ve parlak mesajını dünyaya oradan gönderdi. Nihâyet oradan çıkarıldığı zaman, vefa dolu duygularla oraya veda etti ve ayrıldı. Bu ayrılığa zor tahammül etti.

﴿*Andolsun bu beldeye. Ki sen bu beldede ikamet etmektesin.*﴾ *(Beled: 1,2)*.

Çocuk Muhammed ﷺ

Temizlik onunla doğdu. Sevinç ve mutluluk beraberinde geldi. Başarı ona refakat etti. O bir çocuktu fakat diğer çocuklar gibi değildi. Asaletlidir. Zekidir, dürüst ve temizdir. Hem akıllıdır, hem de dikkatli ve titizdir. Sanki dikkatli bir göz onu gözetler, koruyucu bir el ona yardım eder ve dostluğun dalları onu gölgelendirir. Çocukların arasında o, bir ışık halesidir. Allah onu herhangi bir münasebetsizlikten, her türlü kötü huydan, iğrenç vasıftan ve çirkin yoldan korumuştur. Çünkü o, âlemi düzeltmek için küçüklüğünden itibaren eğitilmiş, insanlığın saadeti ve onları karanlıklardan aydınlığa çıkartmak için dikkatle hazırlanmıştır. O bir adamdır, fakat aynı zamanda bir Nebidir. O bir insandır, fakat aynı zamanda bir Rasûldür. O bir kuldur, fakat masumdur/günahsızdır. O bir beşerdir, fakat kendisine vahyedilen bir beşerdir.

Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* sadece bir lider değildir. Çünkü baştakî saçlar adedince liderler vardır. Onların her birinin ilimler, liderlik gayeleri ve dünyevî arzular yönünden birtakım ihtirasları vardır. Ama o, hem salihtir, hem

ıslah edicidir. Hem hidâyet edendir, hem de kendisine hidâyet edilmiştir. Beraberinde Kitap ve Sünnet vardır. Nur ve hidâyet vardır. Faydalı ilim ve salih amel vardır. O, dünya ve âhiretin salahı/iyiliği, ruh ve bedenin saadeti için gönderilmiştir.

Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* sadece bir âlim değildir. Bilakis Allah'ın izniyle o âlimleri yetiştirendir, fıkıhçılara fıkhı öğretendir, hatipleri yönlendirendir, filozofları hidâyete sevk edendir ve insanlara doğru yolu gösterendir.

"Şüphesiz ki sen doğru bir yolu göstermektesin." (Şura: 52).

Hepsi Rasûlullah'dan istemektedir,
Denizden bir avuç, ya da bir yudum

Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* saltanatını genişleten, ordularını ve yardımcılarını yayan bir hükümdar değildir. Bilakis o, masum bir önder, Allah tarafından gönderilmiş bir peygamberdir. Bütün yönetenlere ve yönetilenlere, hüre ve köleye, zengine ve fakire, beyaza ve siyaha, Arap'a ve Acem'e müjdeleyendir, uyarandır.

﴾Biz seni âlemlere sadece rahmet olarak gönderdik.﴿ (Enbiya: 107).

O *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: ***"Muhammed'in canını elinde tutan Allah'a yemin olsun ki, ister Yahudi olsun ister Hıristiyan olsun bu ümmetten kim beni duyar da bana iman etmeden ölürse cehennemliklerdendir."***[4]

Gençliğine gelince o iffet, mürüvvet, akıl, emanet ve

---

[4] *Müslim (153),* Ebû Hureyre *radıyallâhu anh*'den.

fesahat yönünden gençliğin ziyneti ve güzelliğidir. Bir defa bile yalan söylemedi. Hiçbir sürçmesi, kayması ve kendisini küçük düşürecek hatası görülmedi. İçi dışı temizdi. Gizlide de açıkta da saf ve temizdi. Duruşu vakurdu. Etrafından saygı görürdü. Cömert ve âlicenaptı. Hoş karakterli, doğru sözlü, iffetli ve güzel huylu idi.

Şiddetli düşmanlıklarına, aşırı kin ve nefretlerine rağmen düşmanları onun hiçbir hatasını yakalayamadılar. Hatta onun yüce ahlakına ait dosyada ayıplayabilecekleri hiçbir şeye rastlamadılar. Allah'a hamd olsun, bilakis onları öfkelendiren bir hüsnü niyet ve asalet, sicilde nezafet, hal ve hareketlerinde bir zarafet buldular. Güneşin parlaklığıyla rekabet edecek bir sadakat ve samimiyet buldular. Bulutların suyunu bile temizleyebilecek bir temizlik ve safiyet buldular. Bütün güzel huylarda ve her türlü iffetli davranışlarda aynı ideal sınırda idi. Daha gençliğinin baharında bile emanetlerin tevdi edildiği, görüşüne değer verilen, hükmüne müracaat edilen, iyilik, yücelik, doğruluk ve şeffaflıkta örnek gösterilen bir kişiliğe sahipti.

"Muhakkak ki sen yüce bir ahlâk üzeresin" (Kalem: 4).

Peygamber Olarak Muhammed ﷺ

O büyük bir haberdir, muazzam ve harika bir olaydır, muhteşem bir durumdur.

﴿Birbirlerine neyi soruyorlar? Üzerinde anlaşmazlığa düştükleri büyük haberi mi?﴾ (Nebe: 1-3).

Onun peygamber olarak gönderilişi, bütün peygamberlerin gönderişlinden çok daha önemli bir olaydır. Bu bütün haberleri yönlendiren en büyük haberdir, akşamları sohbet

edenlerin ortak konusudur, herkesin duyup haberdar olduğu, zamanı şaşırtan, tarihin yönünü değiştiren ve günleri/devirleri durduran en önemli olaydır. Onun gönderiliş kıssasını ne karanlık kuşatabilir, ne rüzgâr örtebilir, ne de bulut perdeleyebilir. Bu öyle bir kıssadır ki, denizleri aşmış, çölleri geçmiş ve dünyanın üzerine bereketli bir yağmur gibi inmiş, güneş gibi aydınlatmıştır. Kısaca o bir nurdur. Nur, hiç gizli kalır mı?

﴿Onlar ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmek istiyorlar. Hâlbuki kâfirler istemeseler de Allah nurunu tamamlayacaktır.﴾ (Saf: 8).

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sahih olarak rivâyet edildiğine göre şöyle buyurmuştur:

"Allah teâlâ'nın benimle gönderdiği hidâyet ve ilim bir yağmura benzer."[5]

Ay ve güneş bile olsa senin düşmanların,
Her dilde kötülenen sana düşman olandır.

Yüceliğinde Allah'ın bir sırrı vardır,
İnsanların sözleri bir tür hezeyandır.

O, sadece ortağı olmayan Allah'a ibadet edilsin diye gönderildi. Allah'ın birliği kabul edilsin diye gönderildi. "Allah'tan başka hak ilah yoktur, Muhammed O'nun elçisidir" denilsin diye gönderildi. Hakkı ortaya çıkarmak ve batılı ortadan kaldırmak için gönderildi. O, aydınlık bir yol ile, güzel ve müsamahalı bir din ile gönderildi. Adalet, iyilik ve akrabaya bakma emri ile geldi. Hayır ve selametle, iyilik ve muhabbetle, salah ve saadetle, iman ve emanetle gönderildi. Temizlik ve namazla, zekât ve oruçla, hac ve cihatla, iyilik emri ve kötülük

5 *Buhârî (79); Müslim (2282),* Ebû Mûsâ el-Eş'arî *radıyallâhu anh*'den

yasağı ile gönderildi. Ahlakî değerlerle, karakter güzellikleriyle, faziletler listesiyle gönderildi. Şirki çürütmek, putları ezmek ve kırmak, cehaleti kovmak, zulümle savaşmak, batılı yok etmek ve ahlaksızlığı ortadan kaldırmak için gönderildi. Hiçbir hayır ve iyilik yoktur ki onu göstermiş olmasın, hiçbir şer ve kötülük yoktur ki ondan sakındırmış olmasın.

Ahlakına gelince, şüphesiz onu Allah terbiye etti… Ne güzel terbiye etti. O insanların ahlakça en güzelidir. En doğru sözlüsüdür. En doğru yolda olanıdır. En doğru haber verenidir. En adaletlisidir. İçi dışı en temiz olanıdır. En erdemlisidir. En cömerdidir. En hoşgörülüsüdür. Göğsü en geniş olanıdır. Rabbine karşı gelmekten en çok korkanıdır. Mevlasına en saygılı olanıdır. Ümmetini en iyi bilenidir. Akrabasına en bağlı olanıdır. Kaynağı en temiz olanıdır. Aslı/nesebi en saygın olanıdır. Kalben en cesur olanıdır. Ruhen en sağlam olanıdır. Delili en geçerli olanıdır. Kişilik, soy sop, ahlak ve din yönünden onların en hayırlısıdır.

Onun güzel vasıfları vardır. Yüzü aydınlıktır. Cana yakındır. Gönül dostudur. Geçim ehlidir. Kolaylaştırıcıdır. Hali tavrı mübarektir. Heybetli ve haşmetlidir. Yüzünde risaletin nuru vardır. Güler yüzlü ve sevecendir. Kalbi diridir. Zeki ve akıllıdır. Görüşünde isabetlidir. İyi duygularla doludur. Onunla beraber olan mutlu olur. Onunla arkadaşlık eden ve sohbetinde bulunan memnun kalır. Affeder, bağışlar. Cömerttir, verir. Yağmur getiren rüzgârdan daha cömerttir. Sağanak yağmurdan daha cömerttir. Dolunaydan daha parlaktır. Ahlakıyla ve keremiyle bütün insanları kuşatır. Çağrısıyla insanlığı mutlu etmiştir. Onu gören sever. Onu tanıyan saygı duyar. Onu yakından tanıyan yüceltir. Sözü kalpleri yakalar. Karakter özellikleri ruhları esir eder.

Allah onun kalbini sağlamlaştırdı, doğru yoldan sapmaz. Sözünü isabetli kıldı, cahilce söz söylemez. Gözlerini korudu, hainlik etmez. Dilini korudu, sürçmez. Dinini gözetti, sapıtmaz. İşini üstlendi, kaybolmaz. O başarılıdır, korunandır, mübarektir.

﴾*Muhakkak ki sen yüce bir ahlak üzeresin*﴿ *(Kalem: 4).*

﴾*Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın.*﴿ *(Âl-i İmrân: 159).*

Şöyle buyuruyordu: ***"Sizin Allah'tan en çok korkanınız ve O'nu en iyi bileniniz benim."***[6]

Yine şöyle buyuruyordu: ***"Sizin en hayırlınız ailesine karşı hayırlı olanınızdır. Sizin içinizde ailesine en hayırlı olanınız benim."***[7]

Şöyle dediği de rivâyet edildi: ***"Ben ahlakî değerleri tamamlamak için gönderildim."***[8] Onu seçen, himaye eden, koruyup gözeten ve her türlü bela ve musibetle onu en güzel şekilde imtihan eden Allah'tır, noksanlıklardan münezzehtir.

Dini:

Dini İslâm'dır. O, fıtrat dinidir. Denge dinidir. Kurtuluş ve necat dinidir. Allah'ın en sevdiği dindir.

﴾*Kim İslâm'dan başka bir din ararsa bilsin ki o din kendisinden kabul edilmeyecek ve o âhirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır.*﴿ *(Âl-i İmrân: 85).*

---

[6] *Buhârî (20),* Âişe *radıyallâhu anhumâ*'dan.

[7] *Tirmizî (3895); Beyhakî "Sunen" (15477),* Âişe *radıyallâhu anhumâ*'dan. Tirmizî: "Hadis, hasen-garîb ve sahihtir" dedi.

[8] *Beyhakî "es-Sunenu'l-Kubrâ" (20571); Kudâî "Musnedu'ş-Şihâb" (1165), Bk: Keşfu'l-Hâfâ, (638).*

Ümmetin yüklerini kaldırmak, kelepçelerini çözmek için gelen bir dindir. Kolaydır, kolaylaştırılmıştır. Geneldir, kapsamlıdır. Mükemmeldir, tamdır.

﴿*Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı seçtim.*﴾ *(Maide: 3)*.

Bu din, insanları, kullara kulluktan, âlemlerin Rabbine kulluğa, dünyanın darlığından âhiretin genişliğine, şirkin karanlıklarından tevhidin aydınlığına ve küfrün bedbahtlığından imanın saadetine çıkarmak için gelen dindir.

Bu din, her zamana ve her mekâna uygun bir dindir. Bu dini, hataları bağışlayan Allah göndermiştir. O, gizliyi ve en gizliyi bilendir. Kulun açığını da bilendir, gizlisini de bilendir.

Bu din, faydalı ilmi ve salih ameli getiren dengeli bir dindir. Hâlbuki Yahudilerin ve Hıristiyanların üzerinde bulundukları din böyle değildir. Çünkü Yahudiler bildikleriyle amel etmedikleri için ellerindeki bilgi faydalı bilgi değildir. Bu sebeple Allah'ın gazabına uğramışlardır. Hıristiyanlar ise bilgisizce amel ettikleri için doğru yoldan sapmışlardır. İslâm dini, Allah'ın kendilerini nimetlendirdiği kimselerin yoludur. Kendi-lerine gazap edilenlerin ve sapıtanların yolu değildir. Onlar daha önce sapıtanlardan da olsalar, Rasûl *sallallahu aleyhi ve sellem*, Allah'ın âyetlerini onlara okuyan, onları arıtan, onlara Kitabı ve hikmeti öğreten bir ümmi olarak gönderildi. Bu din, yalan söylemeyi, yalancı şahitliği, hükmederken zumetmeyi, adaletsizliği, ölçü ve tartıda hile yapmayı, insanlara zulmetmeyi, başkasına saldırmayı, malına canına zarar vermeyi yasakladı. Kalbi imanla, vücudu sağlığın sebepleriyle, malı telef olmaktan, ırzı saldırıdan, kanı akmaktan, aklı yok olmaktan ve bozulmaktan korudu.

Kitabı:

Kitabı Kur'ân'dır. Kitapların en üstünüdür. Misakların en yücesidir. Kıssaların ve sözlerin en güzelidir. O heybetli bir hakikattir. Önünden ve arkasından ona batıl erişemez. Çok hikmetli ve çok övülen Allah tarafından indirilmiştir. Âyetleri açıklanmış, sonra sağlamlaştırılmış bir kitaptır. Okunmasında ve düşünülmesinde bereket vardır. Onunla şifa istenir, onun hakemliğine başvurulur ve onunla amel edilir. Her bir harfi on hasene ile mükâfatlandırılır. Şefaat edendir, şefaati kabul edilendir. Doğru bir şahittir. Yararlı bir dosttur. Geceleri faydalı bir sohbet arkadaşıdır. Güvenilir bir arkadaştır. Eşsizdir, etkileyicidir. Tatlıdır, güzeldir. Hâkimdir, mahkûm değildir. Sihir değildir, şiir değildir, kehanet değildir. Beşer sözü de değildir. Bilakis Allah kelamıdır. Ondan başlamıştır ve ona döner. Bu kitabı Rûhu'l-Emîn: Cebrail, apaçık bir Arapça olarak âlemlerin Rabbinin elçisinin kalbine, onun gönderilen bir peygamber olması için indirdi. Bu kitap fesahat, belagat, hüccet ve beyân yönünden diğer kitaplardan üstündür. Bir hidâyettir, rahmettir ve kalplerdeki hastalıklara şifadır. Bir nurdur, burhandır, rüşttür, isabettir, nasihattir ve talimdir. Değiştirilmekten, ilave edilmek-ten ve eksiltilmekten korunmuştur. Ebedî bir mucizedir. Tâbi olanlar için bir korunaktır. Kendisiyle amel edenler için bir kurtuluştur. Kendisini rehber edinenler için bir saadettir. Yolundan gidenler ve hayatında onu hâkim kılanlar için bir kurtuluştur. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Kur'an okuyun. Muhakkak ki o kıyâmet günü kendisini okuyanlara şefaatçi olacaktır."[9]

"Sizin en hayırlınız Kur'ân'ı öğrenen ve öğretendir."[10]

---

[9] *Müslim (804),* Ebû Umâme el-Bahilî *radıyallâhu anh*'den.
[10] *Buhârî (5027).* Osmân *radıyallâhu anh*'den.

"Şüphesiz ki Allah bu kitapla bazı toplumları yüceltir, diğerlerini alçaltır."[11]

Bu kitap şairleri şaşkına çeviren, hatipleri susturan, ede-biyatçılara galip gelen, halis Araplara boyun eğdiren, Arapçayı en iyi kullananları aciz, âlimleri hayran bırakan, hikmet ehlini hayrete düşüren bir kitaptır.

﴿*Gerçekten bu Kur'ân en doğru yola götürür.*﴾ *(İsra: 9)*.

Dürüst Muhammed ﷺ

O konuşanların en doğru olanıdır. Sözü haktır, doğruluktur, adalettir. Hayatında ciddi olsun, şaka olsun yalan söylediği hiç görülmemiştir. Bilakis yalanı haram kıldı, yalan söyleyeni ayıpladı ve ondan men etti. Şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki doğruluk iyiliğe götürür. İyilik de cennete götürür. Kişi daima doğru olur ve doğrunun peşinde olursa Allah teâlâ da onu doğru olarak tescil eder…"[12]

Bir mümin cimri olabilir, korkak olabilir, fakat asla yalancı olamaz, buyurdu. İnsanları güldürmek için mizah ve espri maksadıyla da olsa yalan söylemekten sakındırdı. Hayatı boyunca doğruluğu kendisine dost ve arkadaş edindi. Allah'tan gayb ilmini haber vermesi ve Allah'ın risaleti ona emanet etmesi onun doğruluğunu ispata kâfidir. O bu risaleti tam ve eksiksiz bir şekilde ulaştırdı. Ne bir harf eksiltti, ne de bir harf ilave etti. Rabbinden aldığı emaneti tam olarak tebliğ etti. Onun bütün söz, amel ve hali doğruluğa dayanırdı. Barışında, savaşında, rızasında gazabında, ciddiyetinde şakasında, hükmünde beyânında doğru idi. Akrabasına kölesine,

---

11 *Müslim (817)*. Ömer *radıyallâhu anh*'den.

12 *Buhârî (6094); Müslim (2607)*. Abdullah b. Mes'ûd *radıyallâhu anh*'den.

dostuna düşmanına, kadına ve erkeğe, herkese karşı doğru idi. Kendisine de insanlara da, hazarda da seferde de, yerleşik iken de ikamet halindeyken de, satışında da alışında da, anlaşmalarında da, sözleşmelerinde de, hitaplarında da mektuplarında da, fetvalarında da kıssalarında da, kendi sözünde de naklinde de, rivâyetinde de dirâyetinde de doğru idi. Üstelik o, Allah tarafından yalandan korunmuştu. Bu kötü huyu Allah ondan engellemiş ve onu himaye etmişti. Dilini düzeltmiş, lafzını isabetli kılmıştı. Konuşmasını ıslah etmiş, sözünü doğrultmuştu. O, doğru idi ve doğrulanandı. Kendisinden doğru olmayan tek bir harf, gerçeğe aykırı tek bir kelime duyulmadı. Hatta o, bakışlarında, lafızlarında ve işaretlerinde bile doğru idi. Şöyle buyururdu:

"Bir peygambere hain bakışlı olmak yakışmaz."[13] Ashabı ona: Onun öldürülmesini bize gözlerinle işaret ediverseydin ya, dediklerinde böyle demişti.

Rabbinden de doğruyu getirdi. Kelamı doğrudur, sünneti doğrudur. Rızası doğrudur, gazabı doğrudur. Girişi doğrudur, çıkışı doğrudur. Gülüşü doğrudur, ağlayışı doğrudur. Uyanıklığı doğrudur, uykusu doğrudur.

﴾Allah bu sözü doğruları doğruluklarıyla sorumlu kılmak için aldı.﴿ (Ahzab: 8).

﴾Ey iman edenler Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğrularla beraber olun.﴿ (Tevbe: 119).

﴾Eğer Allah'a sadakat gösterselerdi kendileri için daha hayırlı olurdu.﴿ (Muhammed: 21).

O, Rabbine karşı da, nefsine karşı da doğru idi. O, in-

---

[13] *Ebû Dâvûd, (4359); Nesâî, (4067).*

sanlara karşı da, ailesine karşı da doğru idi, düşmanlarına karşı da doğru idi. Eğer doğruluk tecessüm etseydi, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* olurdu. Anam babam ona feda olsun, hiç ondan başkasından doğruluk öğrenilebilir mi? Ona canım feda olsun, hiç ondan başkasından doğruluk nakledilebilir mi? O, İslam'dan ve peygamberlikten önceki cahiliye döneminde de doğru ve güvenilirdi. Vallahi, vahiy ve hidâyet geldikten, Cebrail kendisine indikten, peygamber olduktan ve Allah kendisini seçip tercih etme ikramında bulunduktan sonra hali nasıl oldu?! Onu da sen takdir et.

Sabırlı Muhammed ﷺ

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in başına gelen bela ve musibetler, zorluk ve meşakkatler kadar bela ve musibetle karşılaşan başka bir kimse bilinmiyor. O bütün bunlara karşı sabırlıdır ve sabrının karşılığını sadece Allah'tan bekler.

﴾*Sabret, senin yardımın ancak Allah'ın yardımı iledir.*﴿ *(Nahl: 127)*.

Yetimliğe, fakirliğe, yoksulluğa, muhtaçlığa, sıkıntıya, çekememezliğe, alay ve istihzaya ve zaman zaman düşmanının kendisine galip gelmesine karşı hep sabretti. Vatanından sürülmesine, evinden çıkarılmasına, ailesinden uzaklaştırılmasına sabretti. Akrabalığın öldürülmesine, ashabına suikastlar tertip edilmesine, taraftarlarının kovulmasına, düşmanların saldırılarına, hasımlarının tarafgirliklerine, savaşanların kendisine karşı birleşmelerine, peşin fikirli kimselerin kasılmalarına, zorbaların büyüklenmelerine, Arapların cehaletine, bedevîlerin kabalıklarına, Yahudilerin hile ve tuzaklarına, Hıristiyanların inat ve küstahlıklarına, münafıkların iğrençliklerine ve savaşçıların açgözlülüklerine karşı sabretti. Ya-

kının surat asmasına, uzağın saldırmasına, batılın zorbalığına, yalanlayıcıların azgınlığına sabretti. Dünyanın ziynetine, süsüne, altınına, gümüşüne karşı sabretti. Onlardan hiçbirini takınmadı. Güçlü olmanın kışkırtıcılığına, makam ve mevkiin parıltısına, liderliğin şehvetine kapılmadı, sabretti. Bütün bunlardan Rabbinin rızasını talep ederek uzak durdu. O, hayatında karşılaştığı her şeye karşı sabırlıdır ve sabrının karşılığını Allah'tan bekleyendir. Sabır onun zırhıdır, kalkanıdır, arkadaşı ve dostudur. Ne zaman düşmanlarının bir sözünden dolayı rahatsız olmuşsa Allah'ın şu âyetini hatırlamıştır:

﴾*Onların söylediklerine sabret."*﴿ *(Taha: 130)*.

Ne zaman durum şiddetlenmiş ve sıkıntıya düşmüşse Ya'kub'un

﴾*Artık bana düşen güzelce sabretmektir.*﴿ *(Yusuf: 18)* sözünü hatırlamıştır. Ne zaman düşmanın gücü onu ürkütmüşse, kâfirlerin düzen ve planları uykusunu kaçırmışsa şu âyeti hatırlamıştır:

﴾*Yüksek azim sahibi peygamberlerin sabretmesi gibi, sende sabret.* ﴿ *(Ahkaf: 35)*.

Onun sabrı, Allah'ın yardımına güvenen, vadiyle huzura eren, Mevlasına dayanan ve sevabını Rabbinden bekleyen kimsenin sabrıdır. Onun sabrı, Allah'ın kendisine kesinlikle yardım edeceğini, akıbetin kendisinin olduğunu, Allah'ın kendisiyle beraber olduğunu ve Allah'ın kendisine yeteceğini bilen kimsenin sabrıdır. Çirkin kelimeye sabreder, sarsılmazdı. Yaralayıcı söze sabreder, rahatsız olmazdı. Kasıtlı eziyete sabreder, ondan etkilenmezdi.

Amcası öldü, sabretti. Eşi öldü, sabretti. Hamza öldürüldü, sabretti. Mekke'den uzaklaştırıldı, sabretti. Oğlu vefat etti, sabretti. Tertemiz eşine iftira atıldı, sabretti. Yalanlandı,

sabretti. Kendisi için şair, kâhin, sihirbaz, mecnun, yalancı, iftiracı dediler, sabretti. Yerinden yurdundan çıkardılar, eza cefa ettiler, alay ettiler, sövdüler, savaştılar, hapsettiler, hep sabretti. Sabır hiç, ondan başkasından öğrenilebilir mi? O, göğüs genişliğinde, sabrın büyüklüğünde, dayanıklılıkta ve kalbin sebatında örnek bir kişiliğe sahiptir. O, sabredenlerin önderi, şükredenlerin modelidir.

Cömert Muhammed ﷺ

O, Allah'ın yarattıklarının en cömerdidir. İnsanların en güzeli ve eli en açık olanıdır. Avucu, yapacağı hayırda bulut gibi, eli, cömertlikte yağmur gibidir. Hatta yaptığı hayır ve iyilikte esen rüzgârdan daha süratlidir. Tevhid kelimesi dışında ağzından "Lâ" (hayır/olmaz) dediği duyulmamıştır.

Teşehhüdü dışında asla "la" demedi.
Olmasaydı teşehhüt, "la"sı olurdu "evet".

O, fakirlikten korkmadan verirdi. Çünkü o, ahlakî meziyetlerle gönderildi. O, mutlak olarak bütün cömertlerin efendisidir. İki dağın arasını dolduran koyun sürüsünü bir seferde vermiştir. Her Arap kabilesinin liderine yüz deve verdi. Birisi kendisinden giydiği elbisesini istedi, hemen çıkardı verdi. İhtiyacı için geleni reddetmezdi. Onun iyiliği bütün insanları kuşatırdı. Yiyeceğini dağıtır, elindekini avucundakini verirdi. Gönlü genişti. Geçimliydi. Güleçti.

Yanına gidince sevinçle karşıladığını görürsün
Sanki senden bir şey istemiş de onu veriyorsun.

Yoklukta da verirdi, fakirlikte de verirdi. Ganimetleri toplar, sonra içinden hiçbir şeyi almadan bir anda hepsini da-

ğıtırdı. Sofrası her gelene açıktı. Evi bütün heyetlerin kıblesi idi. Misafir eder, infak eder, açı yemeğiyle doyurur, elindekini muhtaca verir, sahip olduğu şeyle akrabasına ulaşır, elindekini muhtaçla paylaşır, garibi kendisine tercih ederdi. Cömertlikte bir modeldi. Hatem, Heram ve İbn Ced'an gibi Arapların en cömertleriyle mukayese edilemeyecek kadar cömertti. Çünkü o karşılığını sadece Allah'tan bekleyerek verirdi. Allah yolunda canını, malını ve sahip olduğu her şeyini kolayca verebilen bir cömert idi. O âlemlerin en cömerdi idi. Onların en sahavetlisi idi. Soyca da onların en cömerdi idi. Arkadaşlarını, dostlarını, izleyenlerini, hatta düşmanlarını, iyiliğiyle, ihsanıyla, cömertliğiyle ve lütfuyla kuşatmıştı. Yahudiler onun sofrasında yemek yediler, bedevîler onun yemeğine oturdular, münafıklar sofrasını kuşattılar. Onun misafirden usandığı veya isteyenden rahatsız olduğu ya canı sıkıldığı görülmedi. Hatta bir bedevî boynunda iz bırakacak şekilde elbisesinden çekiştirerek şöyle demişti: Babanın ve annenin malından değil, Allah'ın sana verdiği maldan bana da ver! Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona dönmüş, gülmüş ve ona da vermişti. Ona altından ve gümüşten hazineler gelmişti de onları, tek bir mecliste hemen dağıtıvermiş, bunlardan kendisi için ne bir dirhem, ne bir dinar ne de bir parça ayırmamıştı. Verdiği şey, onu isteyen kişiden daha fazla, kendisini mutlu ederdi. İnfakı, ikramı ve dağıtmayı emrederdi. Cömertliğe ve sahavete çağırırdı. Cimriliği ve tutuculuğu kötülerdi. Şu buyruklar O'nundur:

"Kim Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa misafirine ikram etsin."[14]

"İnsanlar arasında hüküm verilinceye kadar herkes

---

[14] *Buhârî, (6018, 6136, 6138); Müslim (47).* Ebû Hureyre *radıyallâhu anh*'den.

kendi sadakasının gölgesinde olacaktır.”[15]

“Sadaka malı eksiltmez.”[16]

Cesur Muhammed ﷺ

Onun cesaret ve kahramanlığı, haberlerin naklettiği ve gün ortasındaki güneşin parlaklığı gibi apaçık bir gerçektir. O, insanların kalben en sağlamı idi. Sarsılmayan bir dağ gibi idi. Tehdit ve şantajdan hiç korkmazdı. Durumlar ve bunalımlar onu ürkütmezdi. Olaylar ve felaketler onu sarsmazdı. İşini Rabbine bırakır, O'na tevekkül eder ve O'na yönelirdi. O'nun hükmüne razı olur, O'nun yardımını yeterli bulur ve O'nun vadine güvenirdi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* muhaberelerde kendisi bizzat çatışmaya girer ve göğüs göğse çarpışırdı. Ruhunu ölümlere arz eder, canını korkmadan ve çekinmeden tehlikeye atardı. Savaş meydanından asla kaçmadı. Harbin şiddetlenip kızıştığı, kılıçların çekildiği, mızrakların savrulduğu, kellelerin uçtuğu, ölüm kâsesinin canlar üzerinde dolaştırıldığı esnada bile bir adım dahi geri atmadı. Böyle anlarda ashabının içinde tehlikenin en yakınında o olurdu. O dövüşürken ve cihat ederken onlar bazen kendilerini korumaya çalışırlardı. Sayısı ne kadar çok olursa olsun düşmanı hiç umursamazdı. Düşman ne kadar güçlü olursa olsun önemsemezdi. Bilakis safları düzeltir, savaşçılara cesaret verir ve birliklerin en önünde bulunurdu.

Huneyn günü insanlar kaçmışlardı. Sadece o ve altı arkadaşı sebat göstermişti. Bunun üzerine şu âyet nazil oldu:

﴿*Artık Allah yolunda savaş. Sen ancak kendinden so-*

---

[15] *İbn Huzeyme, Sahîh, (2431); İbn Hibban "Sahîh" (3210); Ebû Nuaym, "Hilye" (8/181)*. Ukbe b. Amir' *radıyallâhu anh*'den..

[16] *Müslim (2588)*. Ebû Hureyre' *radıyallâhu anh*'den..

rumlusun. Müminleri de savaşa teşvik et. ﴾ *(Nisa: 84).*

Göğsü kılıçlara ve kalkanlara açıktı. Karşısına çıkan kahramanları devirir, kendisini seyredenlerin önünde nice yiğitleri gülerek, tebessüm ederek ve sükûnetle kılıçtan geçirirdi.

Duran için ölümde şüphe olmadığı halde durdun
Sanki sen ölümün göz kapaklarındasın o uyurken

Yaralı yiğitler yanından geçer hezimetten
Sen halinden memnun yüzün gülüyorken.

Bir savaşta yüzü yaralanmış, dişleri kırılmış ve arkadaşlarından yetmiş tanesi şehit olmuştu. Buna rağmen cesaretini yitirmedi, zayıflık göstermedi ve savaşma şevki kırılmadı. Bilakis o haliyle düşmanı kılıçtan geçirdi. Bedir günü ortaya çıktı ve savaşa bizzat komuta etti. Mübarek canıyla birlikte ölüm selinin içine daldı. Savaş çağrısını duyunca ilk öne atılan o olurdu. Üstelik o, cihadı teşri kıldı, onu teşvik etti ve emretti.

Hendek savaşında düşman birlikleri her taraftan üzerine saldırdı. Durum kötüleşti. Sıkıntı bastı. Yürekler ağızlara geldi. Allah hakkında insanlar çeşitli zanlara kapıldılar ve müminler şiddetli sarsıntılar geçirdiler. O kalktı, namaz kıldı, dua etti ve Mevlasına yalvardı. Nihâyet Rabbi ona yardım etti, düşmanının tuzağını boşa çıkardı, hasımlarını rezil etti. Onların üzerine rüzgârı ve ordularını gönderdi. Düşman birlikleri hüsran ve alçaklık içinde dönüp gittiler.

Bedir gecesi insanlar uyudular. O uyumadı, geceyi namaz kılarak, dua ederek, Rabbine yalvarıp tevessül ederek, yardımını ve desteğini isteyerek geçirdi. Ne büyük bir kahraman! Hiç kimse onun öfkesini ölçemez. Hiçbir yaratılmış onun metanetine ve cesaretine ulaşamaz. O, kahramanlık va-

sıflarına ve yiğitlik özelliklerine eksiksiz sahip olan en büyük ve yegâne kahramandır. O şu sözü söyleyendir: *"Canım elinde olan Allah'a yemin olsun istedim ki Allah yolunda öldürüleyim, sonra dirileyim, sonra tekrar öldürüleyim."*[17]

Zahid Muhammed ﷺ

Onun zahitliği, dünyanın faniliğini ve gelip geçici olduğunu, erzakının azlığını, ömrünün kısalığını ve âhiretin bakiliğini, Allah'ın dostları için orada hazırladığı tükenmez nimetleri, büyük sevabı ve ebedî ikâmeti bilen bir kimsenin zahitliğidir. Bu sebeple, dünyanın kendisine sunulduğunu, çekici gösterildiğini ve kendisine doğru geldiğini bildiği halde ondan sadece geçimini sağlayacak ve ihtiyacını karşılayacak kadarını almayı kabul ederdi. Eğer dünyanın dağlarının altın ve gümüş olmasını dileseydi olurdu. Fakat o zühdü ve kendisine yetecek kadarına sahip olmayı tercih etti. Bazen aç yattı ve bir ay boyunca evinde hiç ateş yanmadı. Kötü bir hurma bile bulamadan günlerce aç kaldı. Üç gece arka arkaya arpa ekmeğiyle karnını doyuramadı. Yanlarına izi çıkıncaya kadar hasır üzerinde uyurdu. Açlıktan karnına taş bağladı. Arkadaşları aç olduğunu bazen yüzünden bilirlerdi.

Evi topraktandı. Duvarları birbirine yakın, tavanı basıktı. Zırhını otuz ölçek arpa karşılığında bir Yahudi'de rehin bırakmıştı. Bazen sadece izar ve rida giyerdi. Hiç masada yemek yemedi. İhtiyacını bildikleri için ashabı bazen ona yemek gönderirlerdi. Bütün bunları, Rabbinin katındaki ecri ve sevabı eksilmeden kalsın ve Mevlasının ﴾**Rabbin sana verecek ve sen de hoşnut olacaksın"** *(Duha: 5)* vadi gerçek-

[17] *Buhârî* (36, 2797); *Müslim* (1876). Ebû Hureyre'den.

leşsin diye nefsini dünyanın pisliklerinden korumak, ruhunu terbiye etmek ve dinini muhafaza etmek için yaptı. Ganimet mallarını insanlara dağıtır sonra kendisine tek bir dirhem bırakmazdı. Develeri, sığırları ve koyunları ashabına ve kalpleri İslam'a kazandırılacak olanlara dağıtır sonra beraberinde ne bir deve, ne bir sığır, ne de bir koyun götürürdü. Hatta şöyle derdi: ***"Tehame'nin ağaçları sayısınca malım olsaydı hepsini dağıtırdım sonra benim cimri, yalancı ve korkak olmadığımı görürdünüz."***[18]

Aklını çelmek istedi gururlu altın dağlar,
Onlara gösterdi kimin daha mağrur olduğunu.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* âhirete yönelmede ve dünyayı terk edip ona meyletmemekte veya onunla sevinmemekte veya dünyalık toplamamakta veya onun güzelliklerinden zevk almamakta en büyük örnektir. O ne bir köşk yaptırmış, ne de servet biriktirmiştir. Onun ne bir hazinesi vardı, ne de yediği bir bahçesi. Geride ne bir bahçe bıraktı, ne de bir tarla. Şöyle buyurdu: ***"Biz miras bırakmayız. Bizim bıraktıklarımız sadakadır."***[19] Sözüyle davranışıyla ve tavrıyla dünyaya değer vermemeye ve âhiret için hazırlanmaya ve çalışmaya çağırırdı.

Müslümanların lideri, müminlerin önderi ve bütün insanların en faziletlisi olduğu halde dünyaya dönüp bakmadı. Toprak bir evde oturuyor, eski bir hasırın üzerinde yatıyor, belini doğrultacak hurmalar arıyor, bazen de sütle iktifa ediyordu.

Hatta o, hükümdar peygamber olmakla kul peygamber olmak arasında muhayyer bırakılmıştı da, kul peygamber ol-

---

[18] *Mâlik, Muvatta (977); Taberani "Evsat" (1864). Bak: İbn Adiy, 3/97.*
[19] *Buhârî (3093, 3712); Müslim (1758).*

mayı tercih etmişti. Allah'a kavuşuncaya kadar bazen doydu, bazen aç kaldı.

Yukarıda anlatıldığı gibi onun sahaveti ve cömertliği de dünyaya değer vermediğini gösterir. Hiçbir isteyeni boş çevirmez, kendisine yönelen hiç kimsenin ümidini boşa çıkarmazdı. Allah katında dünyanın bir sinek kanadı kadar bile değerinin olmadığını haber verdi. Şu buyruklar O'nundur: ***"Dünyada bir garip veya bir yolcu gibi ol."***[20] ***"Dünyaya rağbet gösterme ki Allah seni sevsin, insanların ellerinde bulunanlara göz dikme ki onlar seni sevsinler."***[21] ***"Benim dünya ile işim yok. Ben dünyada bir ağacın gölgesinde dinlenip sonra kalkan ve oradan ayrılıp giden yolcu gibiyim."***[22] ***"Dünya ve içindekiler lanetlenmiştir. Yalnız Allah'ı anmak ve Allah'ın rızasını kazanmaya götüren şeyler ve âlim olup ilim öğreten veya ilim öğrenen kimse hariç."***[23] ***"Senin malın yiyip tükettiğin veya giyip eskittiğin veya sadaka vererek âhirete gönderdiğinden ibarettir."***[24]

Mütevazı Muhammed ﷺ

Bu konuda da hayran olunacak bir kişi idi. Onun tevazuu, Rabbinin heybetini bilen, O'dan hayâ eden, O'na saygılı olan, O'nu hakkıyla takdir eden, O'na güvenen ve mal, mülk, makam ve mevkie önem vermeyen kimsenin tevazuudur. Onun ruhu Allah'a sefer etmiş, nefsi âhiret yurduna hicret

20 *Buhârî (6416). Abdullah b. Ömer'den.*

21 *İbn Mâce (4102); Taberani "Kebir" (10522); Hâkim (7833).* Sehl b. Sa'd es-Sâidi'den. *Bak: es-Silsiletu's-Sahîha (944).*

22 *Ahmed (3701, 4196); Tirmizi (2377); İbn Mace (4109).* Abdullah b. Mes'ud'dan. Tirmizî hadis için hasen-sahih, demiştir.

23 *Tirmizi (2322); İbn Mâce (4112).* Ebû Hureyre'den.

24 *Müslim (2958).*

etmişti. Dünyaya meyledenlerin hoşuna giden hiçbir şeyi beğenip de dönüp bakmadı. Rabbine hakkıyla kul oldu. Müminlere karşı tevazu gösterir, ihtiyarla beraber durur, hastayı ziyaret eder, yoksula şefkat gösterir, felaketzedeyi teselli eder, zayıfları destekler, çocuklarla oynaşır, ailesiyle şakalaşır, ümmetiyle konuşur, insanlarla birlikte yemek yer, toprağa oturur, yerde uyur, kumları kendisine yatak, hasırı yastık edinirdi. Şöhrete veya bir makama veya dünyevî bir maksada tamah etmezdi. Kadınlarla nazik bir şekilde konuşur, garibe dostça hitap eder, insanlarla kaynaşır ve şöyle derdi: ***"Ben sadece bir kulum: Bir kölenin yediği gibi yer ve bir kölenin oturduğu gibi otururum."***[25] Heybetinden titreyen bir adamı görünce ona şöyle dedi: ***"Boş ver! Sakin ol! Ben, Mekke'de kurutulmuş et yiyen bir kadının oğluyum."***[26]

Methedilmeyi sevmezdi. Kendisini övgüde aşırı gidilmesini yasakladı ve şöyle buyurdu:

"Hıristiyanların Meryem oğlu İsa hakkında aşırı gittikleri gibi siz de beni överken aşırı gitmeyin. Ben Allah'ın sadece kulu ve elçisiyim. Benim için sadece Allah'ın kulu ve elçisi deyin."[27]

Kendisi için ayağa kalkılmasını ve başında dikilinmesini yasakladı. Mecliste bulunanlar o meclisi nereye kadar doldurmuşlarsa gelince oraya otururdu. Sanki onlarla biriymiş gibi insanlarla kaynaşırdı. Davete icabet eder ve şöyle derdi:

"Ben bir paçaya davet edilmiş olsaydım icabet eder-

---

[25] Bu hadisi İbn Ebi Hatim, *Zühd*'de *(1/6)*; İbn Sa'd, *Tabakat*'ta *(1/371)*; tahriç etti. *Bak: Keşfü'l-Hafa (1/17).*

[26] *İbn Mace (3312); Hâkim, (4366).* İbn Mes'ud'dan tahriç edildi. *Bak: İbn Adiy " el-Kâmil" (6/286).*

[27] *Buhârî (3445).* İbn Abbas'tan.

dim, bana bir paça hediye edilmiş olsaydı kabul ederdim.”[28]

Yoksulları severdi. Şöyle dediği rivâyet edildi:

“Allah'ım! Beni yoksul olarak yaşat, yoksul olarak canımı al. Kıyamet gününde de yoksulların içinde haşret.”[29]

Kibirlenmeyi haram kıldı, yasakladı ve kibirlilere kızdı. Şöyle derdi:

“Büyüklük taslayanlar kıyamet gününde küçücük bir karınca suretinde haşrolunacaklar. Her yönden zillet onları kuşatacak.”[30]

Rabbinin şöyle dediğini rivâyet etti: “***Kibriya benim ridam, azamet benim izarımdır. Kim bunlardan birinde benimle yarışırsa onu cehenneme atarım.”***[31]

Kalplere sevdirilmişti. Bir cariye elinden tutar, onunla giderdi. Azatlısı Ümmü Eymen'i ziyaret ederdi. Amir b. Sa'saa' nın heyeti kendisini methedip de: Sen bizim en hayırlımızsın, en faziletlimizsin, sen bizim efendimizsin ve efendimizin oğlusun, dedikleri zaman onlara şöyle dedi: ***“Ey insanlar! Bana kendi aranızda birbirinize hitap ettiğiniz sözlerle hitap edin. Sakın şeytan sizi kendisine vekil tutmuş olmasın.”***[32] Bir adam kendisine: Allah'ın dilediği ve senin dilediği şey olur anlamında “maşallah ve ma şi'te” deyince şöyle dedi: ***“Yazıklar olsun sana! Sen beni Allah'la denk***

---

[28] *Buhârî* (2568, 5178).

[29] *Tirmizi* (2352), Enes'ten. *İbn Mace* (4126); *Hâkim* (7911), Ebû Said el-Hudrî'den.

[30] *Ahmed* (6639); *Tirmizi* (2492). Bak: *Keşfü'l-Hafa* (3236).

[31] *Müslim* (2620); *Ebû Davud* (4090).

[32] *Ahmed, (15876); Ebû Davud (4806).*

mi tuttun? Hayır, sadece Allah'ın dilediği şey olur."[33]

Ailesinin yükünü taşır, ayakkabısını tamir eder, elbisesini diker, evini süpürür, koyununu sağar, ailesiyle birlikte et doğrar, misafirinin önüne yemeği yaklaştırır, ziyaretçilerine iltifat eder ve onlardan haberler sorar, binitini arkadaşıyla birlikte nöbetleşe kullanır, yün elbise giyer, arpa ekmeği yerdi. Bazen çıplak ayakla yürür, mescitte uyur, merkebe biner, hayvanın arkasına binerdi. Zayıfa yardım eder, birlikleri denetler, onların en arkasından gider, ihtiyacı olana yardım eder, onlardan arkada tek başına kalan olursa ona eşlik ederdi.

Diller onu andıkça, insanlar ve cinler onu konuştukça Allah'ın salât ve selamı onun üzerine olsun.

Halim Selim Muhammed ﷺ

Allah'ın elçisi olduğu için elbette insanların en halimi, gönlü en geniş olanı, en yumuşak huylusu, en nezaketlisi ve en geçimlisi idi. Öfkesine hâkim olur, affeder, tolerans gösterir, hata edenleri bağışlardı. Allah'a ait bir hak (kamu hakkı) olmadığı sürece kendi özel haklarından feragat ederdi. Kendisine zulmeden, vatanından çıkaran, eza cefa eden, söven, alay eden kimseleri bağışlamış ve Mekke'nin fethedildiği gün onlara: ***"Haydi gidin, serbestsiniz!"*** demişti.[34] Fetih günü amcasının oğlu Ebu Süfyan b. el-Haris önünde durup ona: "Vallahi Allah seni bize tercih etti. Biz mutlaka hata etmişizdir" deyince ona şöyle dedi:

﴾*Bugün size kınama yok. Allah sizi bağışlasın. O mer-*

---

[33] *Ahmed, (1842, 2557); Nesai, es-Sunenü'l-Kübra, (10825).* İbn Abbas'tan.
[34] *Şafii, el-Ümm, (87/361); Taberi, Tarih, (2/161); Beyhaki, es-Sunenü'l-Kübra, (18055). Bak: Sahihu'l-Cami, (4815).*

hametlilerin en merhametlisidir.﴿ (Yusuf:92).

Bir bedevi kendisine karşı kabalık ve edepsizlik yapmıştı. Rabbinin: ﴾*Sen şimdi güzel bir şekilde hoşgörülü davran.*﴿ *(Hicr:85)* emrine imtisal ederek ona kızmadı, hoşgörülü davrandı. Kötülüğe kötülükle karşılık vermezdi, bilakis affeder ve tole-rans gösterirdi. Kendisiyle ilgili bir konu olduğunda öfkelenmez ve şahsı için kimseyi cezalandırmazdı. Hatta öfkelendiği zaman hilmi/yumuşaklığı daha da artar, öfkelendiği kimsenin yüzüne tebessüm ederdi. Ashabından birine şöyle demişti: ***"Öfkelen-me! Öfkelenme! Öfkelenme!"***[35]

Kendisi aleyhinde söylenen kötü bir söz kendisine ulaştığında, bunu kimin söylediğini araştırmaz, onu kınamaz ve cezalandırmazdı.

Şöyle buyurduğu nakledildi: ***"Kimse sizden birinizden benim hakkımda söylenen bir sözü bana ulaştırmasın. Çünkü ben senin karşına gönlümde hiçbir olumsuz duygu olmadan çıkmak isterim."***[36]

Hakkında söylenen bir sözü ibn Mes'ud ona ulaştırınca şöyle dedi: ***"Allah Musa'ya rahmet etsin, ona bundan daha fazla eziyet edildi, sabretti."***[37]

Düşmanları tarafından peygamberliği, şerefi, namusu ve itibarı konusunda kendisine eziyetler edildi. Bunlar gücünün yetebileceği kimseler olduklarında kendilerini bağışladı ve onlara yumuşak davrandı. Şöyle dedi: ***"Kim öfkesine mani olursa Allah da onun azabına mani olur."***[38] Kendisine

[35] *Buhârî (6116).*
[36] *Ahmed, (3750); Ebû Davud (4860); Tirmizi (3896).* İbn Mes'ud'dan.
[37] *Buhârî (3150), Müslim (1062).*
[38] *Ebû Ya'la, (4338); Beyhaki, eş-Şuab, (8311); Bak: İbn Ebi Hatim, el-İlel, (1919); Mecmau'z-Zevaid, (10/298).*

âdil olmasını söyleyen bir adama: ***"Âdil olmadığım zaman ben kaybederim ve hüsrana uğrarım."*** dedi[39] ve adamı cezalandırmadı, aksine adama gâyet yumuşak davrandı. Bazı Yahudiler kendisine hoşlanmadığı davranışlarda bulunmuşlardı, onları affetti ve hoş gördü. Ahlakı ve müsamahası bütün insanları kuşatmıştı. Rabbinin şu emrine uyarak düşmanlık ateşini yumuşak ve nazik tavrı ile söndürdü:

﴾Kötülüğü en güzel olan şeyle söndür. Biz onların yakıştırmakta oldukları şeyleri daha iyi biliriz.﴿ (Müminun:92).

Ailesine karşı çok halim selimdi. Onlarla şakalaşır, iltifat eder, onlardan çıkan yanlış hareketleri affederdi. Yanlarına tebessüm ederek ve gülerek girerdi. Gönülleri ve odaları sevinç ve mutlulukla dolardı. Hizmetçisi Enes b. Malik şöyle dedi: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem'*e on sene hizmet ettim. Yaptığım bir şey hakkında bana: Bunu niçin yaptın? Demedi. Yapmadığım bir şey hakkında da: Bunu niçin yapmadın? Demedi. Bu onun ne kadar halim selim, güzel ahlak sahibi ve ne kadar geçim ehli olduğunu gösterir. Onunla beraber olanlar, onun sohbetinde bulunanlar veya ona biat edenler anlatılamayacak ölçüde büyük bir nezaket, sevgi ve hoşgörü ile karşılaşırdı. Onun sevgisi kalplere yerleşir, ruhlara takılır ve insanların gönülleri tamamen ona meylederdi.

Merhamet ettiğin zaman sen bir annesin veya baba,
Bu ikisi en merhametli kimselerdir bize bu dünyada.

Verdiğin zaman cömertlikte sınıra ulaştın,
Rüzgârlar ulaşamazdı senin yaptıklarına.

Beraber olduğun zaman sende şahit oldular,
Arkadaş ve dostların mücessem bir vefaya.

---

[39] *Buhârî (3138); Müslim (1063).* Lafzı Cabir ibn Abdillah'tan.

Cahile öyle bir nezaket gösterirdin ki gülerek
Senin nezaketinle cahiller düşerdi sıkıntılara.

Merhametli Muhammedﷺ

Rabbi onu şu sözlerle vasfetti:

﴾*Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.*﴿ *(Enbiya:107).*

O beşeriyet için bir rahmettir. Şöyle dediği rivâyet edildi: ***"Ben hediye edilmiş bir rahmetim."***[40] Kızlarından birinin çocuğunun ruhunu teslim ederken gördü ve ağladı. Kendisine bunun sebebi sorulduğu zaman şöyle dedi: "***Bu, Allah'ın kullarından dilediğinin kalbine koyduğu bir merhamet duygusudur. Allah ancak merhametli kullarına merhamet eder.***"[41]

O yakın için de bir rahmet idi, uzak için de. İnsanların sıkıntıya girmeleri ona ağır gelirdi. Onların durumlarını gözeterek yüklerini hafifletirdi. Bazen namazı uzatmak ister, bir çocuğun ağladığını işitir ve annesine sıkıntı vermesin diye namazı hafifletirdi. İnsanlar namaz kıldırırken torunu Ümame bint Zeynep ağlayınca onu kucağına aldı. Secdeye varınca yere bıraktı, kalkınca tekrar aldı.[42] Bir defasında da secdede iken torunu Hasan sırtına çıktı, bu yüzden secdeyi uzattı. Selam verince insanlardan özür diledi ve şöyle dedi:

"Şu torunum sırtıma binmişti. O ininceye kadar ba-

---

[40] *Darimi* bunu mürsel olarak rivâyet etti, (15); *Hâkim* ise Ebû Hureyre'den mevsul olarak rivâyet etti ve sahih olduğunu söyledi.
[41] *Buhârî (1284, 6655); Müslim (923).*Üsame b. Zeyd'den.
[42] *Buhârî (516); Müslim (543)*. Katade'den.

şımı kaldırmak istemedim."[43]

Şöyle buyurdu: ***"Kim insanlara imam olursa namazı hafif kıldırsın. Çünkü onların içinde yaşlısı, çocuğu, hastası ve ihtiyaç sahibi olanı vardır."***[44]

Muaz insanlara uzun namaz kıldırınca: ***"Sen fitneci misin ey Muaz!"*** dedi.[45]

Şöyle dedi*:"**İnsanlara meşakkat vermeyeceğimi bilseydim her namazda misvakı emrederdim.***"[46] Bazen insanlara da farz olur korkusuyla bir ameli terk ederdi. Ashabını öğüt ve nasihatle yönlendirmeye çalışırdı…

Bütün bunlar ondan birer rahmettir. O şöyle derdi: ***"İtidalden ayrılmayı, itidalden ayrılmayın ki masadınıza ulaşasınız."***[47]

Şöyle derdi:***"Ben kolaylık ve hoşgörü dini olan Haniflik (İslam) ile gönderildim."***[48]

"Dininizin en hayırlısı, en kolay olanıdır."[49]

"İtidalli bir yol tutun."[50]

"Gücünüzün yettiği ameli yapınız. Çünkü siz usanmadıkça Allah usanmaz."[51]

İki şey arasında serbest bırakıldığı zaman günah olma-

---

[43] *Ahmed, (27100); Nesai, (1141)*. Şeddad b. el-Had'den.
[44] *Buhârî (703); Müslim (467)*. Ebû Hureyre'den.
[45] *Buhârî (705, 6106); Müslim (465)*. Cabir b. Abdillah'tan.
[46] *Buhârî (887); Müslim (252)*. Ebû Hureyre'den.
[47] *Buhârî (6463)*. Ebû Hureyre'den.
[48] *Ahmed, (21788)*. Ebû Ümame'den.
[49] *Ahmed, (15506). Bak: Mecmeu'z-Zevaid, (3/307).*
[50] *Ahmed, (22454, 22544); Beyhaki, es-Sunenü'l-Kübra, (4519)*. Yezid el-Eslemi'den. Bak: *el-Beyan ve't-Ta'rif, (2/109)*.
[51] Buhârî (5862); Müslim (782). Aişe'den.

dığı müddetçe en kolay olanı tercih ederdi. İbadette kendilerini zorlayan üç kişiyi kınamış ve onlara şöyle demişti: ***“Vallahi ben hepinizden daha çok Allah’tan korkarım ve ondan hepinizden daha çok çekinirim. Lakin ben nafile namazı hem kılarım, hem uyuduğum da olur. Ben nafile orucu hem tutarım, hem tutmam. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir.”***[52]

Ramazanda yolculuğa çıktığı zaman orucunu iftar etti, dört rekâtlı namazları kısaltarak kıldı, öğle ile ikindi, akşam ile yatsı namazlarını birleştirdi. Yağmurlu bir havada müezzini binitlerinizde namaz kılın diye nida etti.

Şöyle dedi: ***“Aşırı gidenler helak oldular.”***[53]

Şöyle dedi: ***“Bir şeyde yumuşaklık varsa omu süsler/güzelleştirir, bir şeyden yumuşaklık çıkarılmışsa onu lekeler/çirkinleştirir.”***[54]

Abdullah b. Amr b. As’ın ibadette kendisini zorlamasını ayıpladı ve şöyle dedi: ***“Aşırılıktan sakının.”***[55]

Şu sözü rivâyet edildi: ***“Benim ümmetim merhamet edilen bir ümmettir.***”[56]

Şöyle buyurdu: ***“Ben size bir şey emrettiğim zaman gücünüz yettiğince onu yerine getirin.”***[57]

Onun hayatındaki bu kolaylık, din ve şeraitteki kolaylığa da uygundur. Bu, onun Rabbinin şu âyetlerindeki emirle-

---

[52] Buhârî (5063); Müslim (1401). Enes b. Malik’ten.

[53] Müslim (2670). Abdullah b. Mes’ud’dan.

[54] Müslim (2594). Aişe’den.

[55] *Ahmed, (1754), Nesai, (3057); İbn Mace (3019); İbn Ebi Âsım, es-Sünne, (1/46)*. İbn Abbas’tan.

[56] *Ahmed, (19179, 19253); Ebû Davud (4278); Hâkim, (8372)*. Ebû Musa’dan.

[57] *Buhârî (7288); Müslim (13379)*. Ebû Hureyre’den.

rini yerine getirmesinin bir sonucudur:

﴾*Kolayı sana daha da kolaylaştıracağız.*﴿ *(A'la:8).*

﴾*Allah bir kimseyi ancak gücünün yettiği ile mükellef kılar.*﴿ *(Bakara:286).*

﴾*Gücünüz yettiği kadar Allah'a karşı gelmekten sakının.*﴿ *(Teğabün: 16).*

﴾*Allah sizin için kolaylık diler, zorluk dilemez.*﴿ *(Bakara:185).*

﴾*Allah dinde size hiçbir güçlük yüklemedi.*﴿ *(Hac:78).*

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem,* risaletinde, davetinde, ibadetinde, namazında, orucunda, yemesinde, içmesinde, ikametinde, yolculuğunda ve ahlakında kolaydır, kolaylaştırılmıştır, merhametlidir. Hatta onun hayatı kolaylık üzerine kurulmuştur. Çünkü o ümmetinden yükleri ve zincirleri kaldırmak için gelmiştir. Aslında kolaylık sadece onunla beraber vardır. Kolaylık sadece onun şeriatında bulunur. O her şeyiyle bir kolaylıktır. Onun bizzat kendisi bir rahmettir ve nezakettir.

Zikreden Muhammed ﷺ

İnsanlar içinde Rabbini en çok zikreden kişi o idi. Onun hayatı tamamen Mevlasını zikirden ibaretti. Daveti zikirdi, hitapları zikirdi, cihadı zikirdi, fetvaları zikirdi.

Gecesi, gündüzü, yolculuğu, ikameti, hatta bütün nefesleri Mevlasını zikirdi. Kalbi Rabbine takılı idi. Gözleri uyur, kalbi uyumazdı. Hatta ona bakmak, insanlara Rablerini hatırlatırdı. Hayatının bütün merasimleri ve münasebetleri yüce yaratıcısını zikirdi.

İnsanları Rablerini zikretmeye teşvik ederdi ve şöyle

derdi: ***“Müferrid olanlar geçip gitmişlerdir. Müferrdler, Allah’ı çokça zikreden erkekler ve kadınlardır.”***[58]

“Rabbini zikredenle zikretmeyenin durumu ölü ile dirinin durumu gibidir.”[59]

“Dilin Allah’ın zikriyle daima ıslak kalsın.”[60]

İnsanların en hayırlısının Rabbini en çok zikreden kişi olduğunu haber verdi. Bize Rabbinin şu sözünü rivâyet etti:

“Ben, dudakları hareket ettiği halde beni zikreden kulumla beraberim.”[61]

“Kim beni kendi nefsinde anarsa ben de onu kendi nefsimde anarım. Kim beni bir topluluğun içinde anarsa, ben de onu daha hayırlı bir topluluğun içinde anarım.”[62]

Onun tesbih, tehlil, tahmid, tekbir, havkale (la havle vela kuvvete illa billâh demek), istiğfar ve salât ve selam konusunda zikri teşvik eden onlarca sahih hadisi vardır.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* zikrin ecrini, buna terettüp eden sevabı insanlara hatırlatırdı. Hangi münasebetle hangi zikrin ne kadar söyleneceğini gecen ve gündüz yapılacak amelleri bildirdi. O zikredendi, şükredendi, sabredendi. O, ümmetine Rablerini hatırlattı, onlara O’na tazimi ve tesbihi öğretti. Zikrin faydalarını beyan etti. O, Rabbini zikriyle insanların en mutlusu idi. Bu nimet sayesinde insanların en rahatı ve huzurlusu idi Bu faziletle insanların durumu en

---

[58] *Müslim (2686)*. Ebû Hureyre’den.

[59] *Buhârî (6407); Müslim (779)*. Ebû Musa’dan.

[60] *Ahmed, (17227, 17245); Tirmizi (3375); İbn Mace (3793). Bak: el-Mişkât, (2279)*.

[61] *Buhârî Kitabü’t-Tevhid’de* muallâk olarak, “la tüharrik bihi lisanek” babında; *Ahmed, (10585, 10592); İbn Mace (3792)*. Ebû Hureyre’den.

[62] *Buhârî (7405); Müslim (2675)*. Ebû Hureyre’den.

iyi olanı idi. Onun huzuru kalple, huşu ve hudu ile sevgi ve saygı ile ve Rabbinin fazlına olan ümidi ile günlük devamlı yaptığı zikirleri vardı.

Dua Eden Muhammed ﷺ

Allah teâlâ şöyle buyurur:

﴿*Bana dua edin kabul edeyim.*﴾ *(Ğafir:60).*

﴿*Kullarım beni sana sorduklarında söyle onlara: Ben çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm.*﴾ *(Bakara:186).*

Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur: ***"Dua ibadettir."***[63] ***"Allah'tan istemeyene Allah gazap eder."***[64]

Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* hiçbir zaman duayı dilinden düşürmezdi. İşini Mevlasına havale etmişti. Allah'tan ısrarla en çok istediği şey ise O'nun rahmeti ve affı idi. Onun iyiliğini ve keremini talep ederdi. Kapsamlı duaları tercih ederdi.

Mesela: ***"Allah'ım! Bize dünyada da iyilik ver, âhirette de iyilik ver ve bizi cehennem azabından koru."***[65]

"Allah'ım! Senden af ve afiyet istiyorum."[66] Diye dua ederdi. Duayı üç defa tekrar ederdi. Rabbine övgü ile başlardı. Bazen duadan önce abdest alırdı. Ümmetine dua adabını öğretirdi. Bunlar duaya hamdele ve salvele başlamak, Al-

---

[63] *Ahmed, (17888, 17919); Ebû Davud (1479); Tirmizi (2929, 3247)*. Numan İbn Beşir'den.

[64] *Buhârî Edebü'l-Müfred, (658); Tirmizi (3373)*. Ebû Hureyre'den.

[65] *Buhârî (4522, 6389); Müslim (2688)*. Enes b. Malik'ten.

[66] *Ahmed, (4770); Ebû Davud (5074); İbn Mace (3871); Hâkim, (1902)*. İbn Ömer'den.

lah'a güzel isimleriyle dua etmek, duada ısrarcı olmak ve duada icabet vakitlerini gözetmek gibi şeylerdir. Duanın kabulüne en elverişli vakitler, namazların arkası, ezan ve kamet arası, Cuma gününün son saati, Arafe günü, secde hali, oruçlu iken ve yolculukta yapılan dualar ve babanın evladı için yaptığı dualardır. Bunalımlı durumlarda Rabbinden ısrarla ister ve yalvarırdı. Bedir savaşında, Hendek savaşında ve Arafat'ta yaptığı gibi tam bir teslimiyet, korku ümit sevgi ve hüsnü zan ile talebini tekrarlardı. Allah teâlâ onun duasını kabul eder ve talebini yerine getirirdi. Nitekim yağmur duası yaptığı gün daha minberde iken yağmur hemen inmişti. Ayın parçalandığında da Allah onun duasını hemen kabul etmişti. Yiyeceği ve malı bereketlenmiş, harplerde Allah kendisine yardım etmiş, onun dinini yüceltmiş, onun askeri birliğini desteklemiş, düşmanlarını rezil etmiş, hasımlarını sindirmiştir. Böylece Allah onun gayelerini gerçekleştirmiş, evini şereflendirmiş ve sonunda başarıya onu ulaştırmıştır.

Hırslı Muhammed ﷺ

Doğduğu gün himmeti ve gayreti de onunla beraber doğdu. Çocukluğundan itibaren nefsi hep iyi şeylere ve ahlaki erdemlere yönelmişti, bayağı ve adi şeylere razı olmazdı ve heves etmezdi. Bilakis o galip gelen, atılgan, en iyisini yapmaya çalışan ve yaptığından haz alan bir kimsenin azim ve gayretine sahipti. Siyercilerin anlattığına göre henüz çocuk iken dedesi Abdülmuttalib'in Kâbe'nin gölgesinde bir sergisi vardı ve geldiğinde de başka yere değil sadece oraya otururdu. Bir seferinde torun Muhammed geldi ve oraya oturuncaya kadar hizmetçilerle tartıştı, başka bir yere oturmayı reddetti.

Peygamber olmadan önce de kendisinde liderlik ve önderlik özellikleri vardı. Kureyş kendisini doğru ve güvenilir anlamında sadık ve emin diye isimlendirmişti. Onun verdiği hükme razı oluyorlar ve işlerinde dönüp onun fikrini alıyorlardı.

Allah teâlâ onu peygamberlikle görevlendirince gönlü cennetin en yüksek mertebesi olan vesileye ulaşmayı arzu etti. Allah'tan onu istedi ve bizim de kendisi için Rabbinden onu istememizi öğretti. Sidre-i Münteha'ya ulaştı. Beşeri kemale ve insani fazilete tam olarak sahip oldu. Dünyayı terk etmesi, makam ve mevkiler, ev ve köşkler gibi basit dünyevi arzular peşinde koşmaması onun gönlünün zenginliğindendir, âlicenap oluşundandır.

Kur'ân'daki Rasûl ﷺ

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ حَسۡبُكَ ٱللَّهُ ﴾

﴿***Ey Nebî Allah Sana Yeter***﴾ *(Enfal: 64)*

Seni ilgilendiren her şeyde Allah sana yeter. Her türlü belada seni koruyacaktır. Felaketlerde seni gözetecek ve karanlıklarda seni himaye edecektir. Çekinme, korkma, üzülme ve endişelenme.

Allah sana yeter. O senin bütün düşmanlarına karşı yardımcındır. Hasımların karşısında seni muvaffak kılandır. Her şeyde seni destekleyendir. İstediğin zaman sana verir, bağışlanma dilediğinde seni affeder. Şükrettiğinde sana nimetini artırır. Onu andığında O da seni anar. Savaştığında sana yardım eder. Hükmettiğin zaman seni başarılı kılar.

Allah sana yeter. Arkanda bir aşiret olmadığı halde Allah sana izzet ve şeref verdi. Mal olmaksızın zenginlik verdi. Koruman olmaksızın seni korudu. Sen muzaffersin, çünkü Allah sana yeter! Sen galipsin, çünkü Allah sana yeter! Sen muvaffaksın, çünkü Allah sana yeter. Hasetçinin nazarından, hilecinin tuzağından, düzenbazın komplosundan, kâfirin pisliğinden, facirin hilesinden korkma. Çünkü Allah sana yeter.

Batılın saldırısını, şirkin propagandasını, hasımların yaygarasını, Yahudilerin tehdidini, münafıkların gözetleme-

sini, hasetçilerin alay ve istihzasını işittiğin zaman metin ol, çünkü Allah sana yeter.

Zaman geçip gittiğinde, kardeşler eza ve cefa ettiğinde, yakınlar yüz çevirdiğinde, düşman alay ettiğinde, nefis zayıfladığında, huzur geciktiğinde metin ol, çünkü Allah sana yeter.

Bela ve musibetler gelip çattığında, terslik ve talihsizlikler seni bulduğunda, felaket ve sıkıntılar seni kuşattığında metin ol, çünkü Allah sana yeter. Hiç kimseye iltifat etme. Hiç kimseyi çağırma. Allah'tan başka hiçbir varlığa yönelme. Çünkü Allah sana yeter.

Yardım yavaşladığı, fetih geciktiği, sıkıntılar şiddetlendiği, yük ağırlaştığı ve şartlar kötüleştiği zaman üzülme, çünkü Allah sana yeter. Sen korunansın, çünkü bizim gözümüzün önündesin. Sen güvenlik içindesin, çünkü sen bizim dostumuzsun. Sen bizim gözetimimizdesin, çünkü sen bizim elçimizsin. Sen bizim himayemizdesin, çünkü sen bizim seçkin kulumuz ve nebimizsin.

﴿لَا تَحْـزَنْ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَا﴾

﴿*Üzülme, Allah Bizimle Beraberdir.*﴾

(Tevbe:40)

Bu güzel ve cesur sözü, sadık dostu Ebu Bekir ile birlikte mağarada kâfirler tarafından kuşatılmışken söyledi. Tam bir kararlılıkla ve samimi bir inançla ﴿*Üzülme, Allah bizimle beraberdir.*﴾ *(Tevbe:40)* dedi. Mademki Allah bizimle beraberdir, o halde üzülmek ve korkmak niye, endişelenmek niye. Sakin ol, metin ol, rahat ol, huzurlu ol. Çünkü Allah bizimle beraberdir.

Bizi kimse mağlup edemez, hezimete uğratamaz. Biz sapıtmayız, biz kaybolmayız. Biz ümitsizliğe düşmeyiz, biz ümidimizi yitirmeyiz. Çünkü Allah bizimle beraberdir. Zafer bizim dostumuzdur, huzur bizim yoldaşımızdır, fetih bizim arkadaşımızdır. Başarı bizim gayemizdir. Kurtuluş bizim akıbetimizdir. Çünkü Allah bizimle beraberdir.

Kim kalben bizden daha kuvvetlidir? Kim bizden daha doğru bir yoldadır? Kim bizden daha yüce bir inanca sahiptir? Kim bizden daha güzel bir davranışa sahiptir? Kim bizden daha kıymetlidir? Çünkü Allah bizimle beraberdir?

Bizim düşmanımız ne kadar da zayıftır. Bizim hasmımız ne kadar da zelildir. Bizimle savaşan ne kadar da hakirdir. Bizimle mücadele eden ne kadar da korkaktır. Çünkü Allah bizimle beraberdir.

Biz asla bir beşere yönelmeyeceğiz, asla bir kula sığınmayacağız, asla bir insana yalvarmayacağız, asla bir yaratıktan korkmayacağız. Çünkü Allah bizimle beraberdir.

Bizim teçhizatımız daha kuvvetlidir. Bizim silahımız daha keskindir. Biz kalben daha metiniz. Bizim yolumuz daha doğrudur. Çünkü Allah bizimle beraberdir.

Biz çoğuz, değerliyiz, yüceyiz, şerefliyiz, muzafferiz. Çünkü Allah bizimle beraberdir.

Ey Ebu Bekir! Artık endişeyi bırak, gam ve kederini dağıt, üzüntüyü terk et, ümitsizliğini izale et. Çünkü Allah bizimle beraberdir.

Ey Ebu Bekir! Başını kaldır. Boş ver, tasalanma. Gönlün rahat olsun. Çünkü Allah bizimle beraberdir.

Yarın bizim risaletimiz yükselecek, bizim davetimiz açığa çıkacak ve bizim sözümüz dinlenecek. Çünkü Allah bizimle beraberdir.

Yarın yeryüzünde yaşayanlara ezanın güzelliğini Rahmanın kelamını ve Kur'ân nimetini duyuracağız. Çünkü Allah bizimle beraberdir.

Yarın biz insanlığı putlara kulluktan kurtaracağız. Çünkü Allah bizimle beraberdir.

﴿ وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴾

﴾*Ve Sen Elbette Yüce Bir Ahlak Üzeresin*﴿

(Kalem:4)

Vallahi sen yüce bir ahlak üzeresin. Güzel vasıfların, düzgün bir karakterin ve temiz bir fıtratın var.

Vallahi sen çok hayâlı, şefkati canlı, hal ve hareketleri güzel ve temiz vicdanlısın.

Vallahi sen erdemlerin zirvesi, cömertliğin kaynağı, hayrın başlangıcı ve ihsanın en sonusun.

Muhakkak ki sen yüce bir ahlak üzeresin.. Sana zulmederler, sabredersin; eziyet ederler, affedersin; seni kötülerler, sabredersin; sana söverler, bağışlarsın; kabalık yaparlar, görmezden gelirsin.

﴾*Ve sen elbette yüce bir ahlak üzeresin.*﴿ *(Kalem:4)* Yöneten de seni sever, yönetilen de. Büyük de sever, küçük de. Erkek de sever, kadın da. Zengin de sever, fakir de. Yakın da sever, uzak da. Çünkü sen şefkatinler kalplere sahip oldun. Erdeminle ruhları esir ettin. Kereminle herkesi kucakladın.

﴾*Ve sen elbette yüce bir ahlak üzesin.*﴿ Çünkü seni vahiy terbiye etti. Cebrail sana öğretti. Rabbin sana doğru yolu gösterdi. Rabbinin inâyeti senin arkadaşın, riâyeti yoldaşın, başarı dostun oldu.

﴾*Ve sen elbette büyük bir ahlak üzeresin.*﴿ Tebessüm,

neşe ve sevinç yüzündedir. Nur alnındadır. Sevgi kalbindedir. Cömertlik elindedir. Bereket ağzındadır. Başarı seninle beraberdir.

Senin kapını ziyaret eden kişinin organları
Hala senin iyiliklerini anlatıp duruyorlar.

Göz sevinci, el tuttuğunu,
Gönül tabibi, kulak güzeli.

﴾*Ve sen elbette büyük bir ahlak üzeresin.*﴿ Başında kılıç sallansa da sen yalan söylemezsin. Dünyaya da sahip olsan, sana mülk ve saltanat da verilse sen hıyanet etmezsin. Çünkü sen masum peygambersin. Uyulacak bir lidersin. Güzel bir örneksin.

﴾*Ve sen elbette yüce bir ahlak üzeresin.*﴿ Ölümlerle de karşı karşıya gelsen sen doğrusun. Aslanlarla da savaşsan sen yine cesursun. Senden sahip olduğun her şey istense sen yine cömertsin. Sen üstün bir örneksin ve büyük bir sembolsün.

﴾*Ve sen elbette yüce bir ahlak üzeresin.*﴿ Diyanet, emanet, sıyanet ve ciddiyet yönünden bütün insanlığın önündesin. İlim, nezaket, kerem, asalet, cesaret ve feragat yönünden herkesten üstünsün.

﴿مَآ أَنتَ بِنِعۡمَةِ رَبِّكَ بِمَجۡنُونٖ﴾

﴾*Sen Rabbinin Nimeti Sayesinde Mecnun Değilsin*﴿ *(Kalem:2)*

Düşmanlarının dediği gibi sen bir mecnun değilsin. Lakin sende mecnunların devası var. Şaşkın mecnun ve değersiz ahmak, sana muhalefet edendir, sana karşı çıkandır, seninle savaşandır ve sana eza cefa edendir.

﴾*Sen Rabbinin nimeti sayesinde mecnun değilsin.*﴿ *(Kalem:2).*

Sen insanların en akıllısı, en olgunu, görüşü en isabetlisi, en hikmetlisi ve en basiretlisi iken nasıl mecnun olursun!

Sen sapıklığın ne olduğunu açıklayan, dalaleti izale eden, batılı kökünden söküp atan, cehaleti imha eden, akla yol gösteren ve yolu aydınlatan vahyi getirmişken nasıl mecnun olursun!

Sen mecnun değilsin, çünkü sen Allah'tan bir hidâyet üzeresin, Rabbinden bir nur üzeresin, yoluna güveniyorsun, dininden apaçık bir delil üzeresin, davet ettiğin rüşt üzeresin. Allah seni mecnunluktan korudu. Bilakis sende aklın hepsi, rüştün en mükemmeli, fikrin tamamı ve basiretin en güzeli vardır. Akıllılar seninle hidâyeti bulur. Hikmet sahipleri senin hikmetinle aydınlanır. Hidâyete ermiş rüşt sahipleri seni örnek alır.

Seni mecnun olarak nitelendiren yalan söyledi ve iftira

etti. Yeryüzünü hikmetle, dünyayı rüştle, âlemi adaletle doldurdun. Sende yoksa rüşt nerede bulunur? Sende yoksa hikmet nerede olur? Seninle beraber değilse bereket nerede yer alır? Akıllıların en akıllısı sensin. Asaletlilerin en faziletlisi sensin. Hikmet sahiplerinin en yücesi sensin. Yeryüzünde beşeriyete en güzel mirası bırakan, insanların tanıdığı en büyük terekeyi âleme hediye eden ve akıllıların bildiği en bereketli risaleti veren Muhammed nasıl mecnun olur?

Kardeşin İsa ölüyü çağırdı, kalktı onun için.
Sen ise diriltin nesilleri çürümüşken için için.

﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِيٓ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾

﴿*Sen Doğru Bir Yola Hidâyet Edersin*﴾

(Şura:52)

Senin işin ey Muhammed hidâyettir, görevin rehberliktir ve amelin ıslah etmektir.. Şüphesiz ki sen doğru bir yola hidâyet edersin. Çünkü sen şüpheleri izale eder, suç ve günahı kovar, sapıklığı giderir, batılı imha eder ve hakkı, adaleti ve hayrı inşa edersin.

Sen doğru bir yola iletirsin. Kim saadeti istiyorsa sana tabi olsun. Kim kurtuluş istiyorsa seni örnek alsın. Kim başarı istiyorsa senin rehberliğinde hidâyet bulsun.

En güzel namaz senin namazındır. En tam oruç senin orucundur. En mükemmel hac senin haccındır. En temiz sadaka senin sadakandır. En büyük zikir, senin Rabbini zikrindir.

Sen doğru bir yola hidâyet edersin. Kim senin hidâyet gemine binerse kurtulur. Kim senin davet yurduna girerse güvendedir. Kim senin risalet ipine sarılırsa sağlıklı olur. Kim sana tabi olursa zelil olmaz, sapıtmaz, ayağı kaymaz ve zayıf düşmez. Zafer seninle beraberken nasıl zelil olur? Hidâyet senin yanında iken nasıl sapıtır? Rüştün tamamı sende iken nasıl ayağı kayar? Allah seni desteklemiş, yardım etmiş ve korumuşken nasıl zayıf düşer?

Şüphesiz ki sen doğru bir yola hidâyet edersin. Çünkü

sen fıtrata muvafakat ettin. Müsamahalı İslam'ı, kıymetli bir şeriatı, tam ve kâmil bir dini getirdin.

Aklı sapıklığa düşmekten koruyup ona hidâyet ettin, kalbi şüpheden temizledin, vicdanı hıyanetten arıttın, ümmeti karanlıktan çıkardın ve beşeriyeti tağuta kulluktan kurtardın.

Şüphesiz ki sen doğru bir yola hidâyet edersin. Senin sözün hidâyettir, halin hidâyettir, fiilin hidâyettir, mezhebin hidâyettir. Sen Allah'a hidâyet edersin, iyiliğin yolunu gösterirsin. Her türlü iyiliğin mürşidi sensin. Sen cennete davet edensin.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ بَلِّغۡ مَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ مِن رَّبِّكَ﴾

﴾*Ey Peygamber Rabbinden Sana İndirileni Tebliğ Et*﴿ *(Maide:67)*

Risaleti kâmil olarak duyduğun gibi kâmil olarak eda et. Onu tam olarak yüklendiğin gibi tam olarak da tebliğ et. Ondan hiçbir harfi eksiltme, hiçbir kelimeyi hazf etme. Hiçbir cümleden gafil olma.

Sana indirileni tebliğ et. Çünkü bu senin boynunda bir emanettir, ondan sorulacaksın. Onun metnini, ruhunu ve manasını tebliğ et.

Sana indirilen büyük vahyi, dosdoğru hidâyeti ve tertemiz şeriatı tebliğ et. Sen sadece tebliğcisin. Risalete tek bir harf bile ilave etme. Kendi yanından metne hiçbir şey ekleme. İçeriğine bir şey katma. Çünkü sen sadece bir elçisin. Sadece tebliğle mükellefsin ve görevinden sorumlusun. Duyduğun gibi tebliğ et. Yüklediğin gibi eda et.

Sana indirileni tebliğ et. Tanıyan tanır, tanımayan tanımaz. Kabul eden eder, etmeyen etmez. Yönelen yönelir, arkasını dönen döner.

Sana indirileni tebliğ et. Hepsini tebliğ et ve tamamına davet et. Nüfuzlu kişilere zayıflara, efendilere kölelere, insanlara cinlere, erkeklere kadınlara, zenginlere fakirlere, büyüklere küçüklere, herkese nasihat et.

Sana indirileni tebliğ et.. Düşmanlardan ve hasımlar-

dan korkma. Kâfirlerden çekinme. Kınından çekilen kılıç veya uzatılan mızrak veya asık suratlı ölüm veya silahlı bir ordu veya sıcak bir hareket seni ürkütmesin.

Sana indirileni tebliğ et. Mal senin aklını çelmesin, makam ve mevki seni şaşırtmasın, dünya ve dünya metaı seni aldatmasın. Zorluklar seni yolundan döndürmesin.

Hidâyetin sevimli çocuğu delikanlı oldu.
Hayrı kuşanarak ve giyerek ışığı ve ateşi.

Elinde hidâyet meşalesi, kanında akidesi
Meydan okuyor bütün zorbalara.

Çehresinde vaat, elinde kararlılık
Yaratıcı kudretin döktüğü bir kalıpta.

﴾*Eğer bunu yapmazsan onun verdiği peygamberlik görevini yerine getirmemiş olursun.*﴿ *(Maide:67)*

Sen peygamberlik görevini tam olarak yerine getirmediğin zaman sanki bir şey yapmamış ve hakkını tam vermemiş gibi olursun. Ondan herhangi bir sözü gizlersen veya bir nassı veya ibareyi ihmal edersen Allah'ın mesajını tebliğ etmemiş, Allah'ın emanetini eda etmemiş olursun. Senden biz mesajımızı, sana verildiği gibi, Cebrail'in sana indirdiği gibi, hafızanda tuttuğun gibi tebliğ etmeni istiyoruz.

﴾*Allah seni insanlardan korur.*﴿ *(Maide:67).*

Mesajı tam olarak tebliğ et. Hiç kimseden korkma. Biz seninle beraberken, seni koruyup himaye ediyorken sen nasıl korkarsın?! Hiç kimse seni öldüremez. Çünkü seni insanlardan Allah korur. Senin nurunu kimse söndüremez, çünkü seni insanlardan Allah korur. Senin yolunu kimse kesemez, çünkü seni insanlardan Allah korur. Gerçeği, sana emredileni

açıkça söyle. Sözünü açıkça cesurca ve kuvvetlice söyle. Çünkü seni insanlardan Allah korur. Davetini açıkla, mesajını yay, sesini yükselt, yolunu ilan et. Korkmana gerek yok. Çünkü seni insanlardan Allah korur.

Hiçbir kuvvetin sana asla gücü yetmeyecek. Dünyada hiçbir zorba seni yenemeyecek. Dünyadaki hiçbir azgın sana galip gelemeyecek. Çünkü seni insanlardan Allah korur.

Eğer daha önce gelmiş olsaydı yaratıkların en hayırlısı
Güvercin konmazdı, ipek böceği ağını örmezdi zannettiler

Allah'ın yardımı korudu onu büyük tehlikeden
Ve insan topluluklarının baskınlarından

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾

﴿*Senin Göğsünü Açıp Genişletmedik mi?*﴾

(İnşirah:1)

Biz senin göğsünü açmadık mı? Açtık ve böylece göğsün genişledi ve onda darlık kalmadı. Sıkıntı, üzüntü ve keder kalmadı. Hatta senin için biz onu nurla, sevinç ve neşeyle doldurduk.

Biz senin göğsünü açıp hikmetle, rahmetle, imanla ve ihsanla doldurmadık mı?

Biz senin göğsünü açtık. Böylece insanların ahlakını genişlettin. Kusurlarını affettin. Hatalarını bağışladın. Ayıplarını örttün. Sefih ve ahmaklarına karşı yumuşak davrandın. Cahillerinden yüz çevirdin. Zayıflarına merhamet ettin.

Biz senin göğsünü/gönlünü açtık. Böylece bereketli bir yağmur gibi, engin bir deniz gibi ve tatlı bir rüzgâr gibi oldun. İsteyene verirsin. Gelene ikram edersin. B eklentisi olanın beklentisini boşa çıkartmazsın.

Senin göğsünü/gönlünü açtık. Böylece o, kaba ve yakıcı sözleri söndüren ve yaralayıcı ibareleri soğutan serinlik ve esenlik oldu. Artık orada af vardır, bağış vardır, müsamaha vardır.

Biz senin göğsünü/gönlünü açtık. Böylece bedevilerin kabalığına, sefihlerin saldırısına, zorbaların kibrine, basit insanların şımarıklığına, burnu büyüklerin yüz çevirmesine,

hasetçilerin hoşnutsuzluğuna alaycıların alaycı bakışlarına ve yakınların surat asmasına sabrettin.

Biz senin göğsünü açtık. Böylece sen bunalımlarda tebessüm ettin, felaketlere gülüp geçtin. Sen fırtınanın gözünde iken de neşeli oldun. Ölümün eşiğinde iken de huzurlu oldun. Beklenmedik musibetleri sükûnetle, olayları metanetle karşıladın. Çünkü senin göğsün açık, gönlün mamur ve kalbin diridir.

Biz senin gönlünü açtık. Bundan dolayı sen katı, sert ve katı olmadın. Bilakis rahmet, esenlik, iyilik, şefkat ve nezaket oldun. Yumuşaklık senden istenir. Cömertlik senin hal ve hareketinden öğrenilir. Af senin divanından alınır.

﴿*Yükünü üzerinden kaldırmadık mı***?** ﴾ *(İnşirah:2)*

Hatalarını senden aldık, günahların izlerinden seni temizledik.

Senin geçmiş ve gelecek günahların bağışlanmıştır. Sen şimdi her türlü günahtan temizsin. Günahın affedilmiştir. Gayretinin karşılığı verilmiştir. Amelin kabul edilmiştir. Senin bütün işlerinin sevabı vardır. Bu bağıştan dolayı tebrikler sana. Bu başarıdan dolayı ne mutlu sana. Bu kurtuluştan dolayı gözün aydın olsun.

﴿*O senin sırtını ezen yükü..* ﴾ *(İnşirah:3).*

Bu yük senin sırtına ağır gelmişti. Neredeyse sırtını ezecekti, zayıf düşürecekti. Şimdi biz bu ağırlığı aldık, bu sorumluluğu kaldırdık, bu sorunla seni karşılaştırmadık, bu yükten seni kurtardık. Bu müjde ile mutlu ol. Bu hediyeyi kabul et. Bu lütufla sevin.

﴿*Senin şanını yüceltmedik mi?* ﴾ *(İnşirah:4).*

Hep benimle birlikte anılıyorsun. Ezanda, namazda, hutbelerde ve vaazlarda senin adın benim adımla birlikte zikrediliyor. Bundan daha üstün bir şeref mi istiyorsun? Her namaz kılan, her tesbih eden, her hacceden, her hutbe okuyan seni anıyor. Bundan daha yüce bir övgü mü istiyorsun?

Sen Tevrat'ta ve İncil'de anılıyorsun. İlk sahifelerde ve geçmiş divanlarda senin ismine işaret ediliyor. Cemiyetlerde ve toplantılarda senin ismin övülüyor. Şehirlerde ve köylerde senin adın okunuyor. Toplantılarda senin adın tekrar ediliyor.

Biz senin şanını yücelttik. Böylece senin adın yeryüzünde güneşin ulaştığı her yere ulaştı, rüzgâr gibi kıtaları kat etti. Dünyada ışığın yaptığı yolculuğu yaptı. Her şehir seni tanır. Her belde seni duyar. Her kasaba seni sorar.

Biz senin şanını yücelttik. Böylece sen kafilenin konuştuğu şeylerin konusu, gece sohbetlerinin kıssası, meclislerin haberi, davaların davası ve hayatta büyük bir haber oldun.

Biz senin şanını yücelttik. Böylece senin adın günler ve seneler geçmesine rağmen unutulmadı. Ebedilik listesinden silinmedi. Tarihin divanından senin adın çıkartılmadı. Varlık defterinden ihmal edilmedi. İnsanlar unutuldu, sadece sen unutulmadın. İsimler düştü, sadece senin ismin düşmedi. Büyükler ihmal edildi, sadece senin zatın ihmal edilmedi. Kullardan kimin şanı bizim gözümüzde yücelmişse bunun sebebi sana olan bağlılığıdır. Kimin ismi muhafaza edilmişse seni örnek alması sebebiyledir. Devletlerin eserleri gitti, senin eserlerin kaldı. Sultanların yaptıkları silindi, senin yaptıkların kaldı. Meliklerin şöhreti zail oldu sadece senin şöhretin kaldı. İnsanların içinde göğsü senden daha geniş, şanı senden daha yüce, kadri kıymeti senden daha büyük, bıraktığı eseri, hal ve hareketleri senden daha güzel olan kimse yoktur.

Kelimeyi şahadeti söyleyen kimse senin adını zikreder. Teheccüde kalkan kimse bizimle beraber senin ismini de anar. Hatip hutbe okuduğu zaman bizimle beraber sana da işaret eder. Rabbine hamd et. Çünkü biz senin şanını yücelttik.

﴾*Muhakkak ki zorlukla beraber bir kolaylık vardır. Evet, güçlükle beraber bir kolaylık vardır.*﴿ *(İnşirah:5,6).*

Yollar sana daraldığı, ipler koptuğu, durum ve şartlar kötüleştiği zaman bil ki ferahlık yakındır, kolaylık görünmüştür.

Üzülme. Çünkü fakirlikten sonra zenginlik, hastalıktan sonra şifa, afetten sonra afiyet, darlıktan sonra genişlik, şiddetten sonra ferahlık vardır.

Sana ve tabilerine de kolaylık ulaşacaktır. Çünkü sen rızıklandırılıyorsun, yardım ediliyorsun, ikram ediliyorsun ve başarı sana ihsan ediliyor. Fakat kolaylık bir tane değildir, iki tane kolaylık vardır.

Değişmez bir kanundur ki, her zorlukla beraber bir kolaylık, geceden sonra fecri sadık, sarp dağın arkasında düz arazi, sıkıntılı çölün arkasında bolluklu yeşil bahçe vardır. İp şiddetle çekildiği zaman kopar, şartlar tamam olduğu zaman problem ortadan kalkar. Kayıp gelecek, hasta iyileşecek, afetzede afiyet bulacak, mahpus salınacak, aç doyacak, susuz suya kanacak, kederli sevinecek ve Allah zorluktan sonra kolaylık verecek.

Bu sure Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e indiği zaman, o sıkıntılı ve zor bir durumda bulunuyordu. Düşmanları saldırıyor, hasımları birleşmişler, insanlar yüz çeviriyor, yardım eden az, hile ve tuzaklar büyük ve çoktu. Bu sebeple onun teselli edilmesi, tatmin edilmesi ve rahatlatılması gere-

kiyordu. Ona ve tabilerine kıyamete kadar gerçek bir vaat, güzel bir müjde ve makbul bir hediye olarak bu kelimeler indi.

Bunalım ister artsın isterse ortadan kalksın,
Gecen haber vermektedir geleceğini şafağın.

﴾*O halde boş kaldın mı yine kalk yorul.*﴿ *(İnşirah:7).*

Dünyevi amellerini ve şahsi meşguliyetlerini bitirdiğin zaman hemen bizim için ibadete kalk, itaate yönel ve bizi çokça zikret ve dua et.

İnsanlardan ve insanların sorunlarından boşta kaldığın zaman hemen bizim azametimizin mihrabında namaza kalk, kendini bizim kapımıza at, bize yaklaş, başarı, kurtuluş, güvenlik ve necata kavuşmak için bizim için alnını secdeye koy.

Ailenden, çocuklarından, akrabadan ve arkadaştan boş kaldığın zaman vaktini bizimle beraber olmak için ayır. O vakitte bizden iste, ihtiyacını arz et, çokça dua et, bizi tesbih et, bizden talepte bulun, bize istiğfar et, bize şükret ve bizi zikret.

Hükümlerden ve davalardan, vaaz ve nasihatten, fetvalardan, eğitim ve öğretimden, irşat ve cihattan boş kaldığın zaman kuvvetimizden kuvvet alman, medetimizden yardım alman, rızkımızdan azıklanman, fethimizden basirete ve nimete kavuşman için bize gel.

Biz sana senden daha yakınız. Boş vakitlerini bizim için ayırman başka şeylere ayırmandan daha hayırlıdır. Memnuniyet, huzur ve ferahlık, güzel akıbet, maddi ve manevi iyilik, dünya ve âhiret mamurluğu gibi maksatlara nail olmak için boş zamanları ibadetle değerlendirmede Rasû-

lullah *sallallahu aleyhi ve sellem'e* ve onun yolundan gidenlere ne güzel bir yönlendirme.

﴿*Ancak Rabbine yönel.*﴾ *(İnşirah:8).*

Sadece Rabbine rağbet et. Başkasından hiçbir şey isteme. Sadece O'na yönel ve O'na tevekkül et. O'na ümit besle. Sadece O'ndan istenir ve sadece O'dan korkulur. Çünkü kendisine itaat edeni ödüllendirecek, karşı geleni cezalandırabilecek olan sadece O'dur. Büyük arzuları ancak Allah gerçekleştirebilir. Çünkü hazinelerin anahtarları ve yetkileri ancak Allah'tadır. O halde dua edilmeye ve istenmeye, beklentilere ve yönelişlere sadece O layıktır.

Sadece sana gitmek için bağlanır develerin üzengisi.
Ancak sana ümit beslenir, hüsrana düşürür başka birisi.

Başkasındaki değil, sendeki alacak tahsil edilir sadece.
Senin sözünden başka söz söyleyen yalancıdır belki de.

Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'e bu kelimeler zor dönemlerde, acıları ve kederleri yudumladığı sıkıntılı anlarda nazil olmuştur.

﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾

﴾*Şüphesiz Biz Sana Apaçık Bir Fetih Verdik*﴿

(Fetih:1)

Ey Muhammed! Biz sana açık, zahir ve mübarek bir fetih verdi. Sana kalpleri açtık, sen oralara iman fidanını diktin. Sana vicdanları açtık, sen oralara fazileti bina ettin. Sana göğüsleri açtık, sen oralara hakikati yükselttin. Sana ülkeleri açtık, sen oralarda hidâyeti yaydın. Sana marifetin hazinesini, ilmin divanını ve başarının mekânını açtık. Kapalı kalpleri, kör gözleri ve sağır kulakları senin davetine açtık, senin mesajını insanlara ve cinlere duyurduk.

Sana fetih verdik; böylece senin lisanından faydalı ilim döküldü, kalbinden bereketli hidâyet fışkırdı, elinden cömertlik döküldü.

Sana fetih verdik; böylece sen ganimetlere sahip oldun ve onları taksim ettin, erzaka sahip oldun, onları dağıttın, mallar elde ettin onları sarf ettin.

Sen okuma yazma bilmeyen bir ümmi iken sana ilmin kapısının açtık ve böylece âlimler senin ilim denizlerine geldiler.

Sana hayır kapısını açtık; böylece bizim lütfumuzla, rızkımızla ve keremimizle yakına ulaştın, uzağa verdin, açı doyurdun, çıplağı giydirdin, yoksula yardım ettin, fakiri zengin ettin.

Sana kaleleri, şehirleri ve kasabaları açtık; böylece oralarda senin dinin hâkim oldu, senin bayrağın dalgalandı ve senin devletin muzaffer oldu. Her türlü hayır, iyilik, ihsan, yardım ve başarının kapıları hep sana açıldı.

﴿ فَٱعۡلَمۡ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ ﴾

﴾***Bil ki Allah'tan başka Hak İlâh Yoktur.***﴿

(Muhammed:19).

﴾*Bil ki Allah'tan başka hak ilah yoktur.*﴿ O halde O'na kullukta hiç kimseyi O'na ortak koşma. O'nun dışında başka hiçbir ilaha yalvarma. Bilakis sadece O'na ibadet et, sadece O'na itaat et. Sadece O'nu bir ve tek olarak kabul et. Sadece O'na yönel, O'ndan iste ve O'na dua et. İstediğin zaman Allah'tan iste. Yardım talep ettiğin zaman Allah'tan talep et. Çünkü O'ndan başka ibadete müstahak kimse yoktur. O'ndan başka hiç kimse zararı ortadan kaldıramaz. Zorda kalanın duasına O'ndan başkası icabet edemez.

﴾*Bil ki Allah'tan başka hak ilah yoktur.*﴿ O, kendisine teşekkür edilenlerin teşekküre en layık olanıdır, zikredilenlerin en büyüğüdür, malik olanların en merhametlisidir, verenlerin cömerdidir, güçlülerin en yumuşağıdır, alanların en güçlüsüdür, gayelerin en yücesidir, arzuların en kıymetlisidir. O'ndan başka dua edilecek ilah yoktur. O'ndan başka itaat edilecek Rab yoktur. O halde O'nu bir olarak kabul etmek, O'na kulluk etmek, O'ndan korkmak, O'na itaat etmek, O'ndan çekinmek ve O'na saygı duymak ve O'nu sevmek gerekir.

﴾*Bil ki O'ndan başka hak ilah yoktur.*﴿ Cemalde, kemalde ve celalde tektir. (Yani en güzel, en mükemmel ve en yüce O'dur). Yaratıkları kendisine ibadet etsinler diye yarat-

tı. İnsanları ve cinleri birliğine inansınlar diye var etti. İnsanları kendisine itaat etsinler diye inşa etti. Kim O'na itaat ederse O'nun rızasını kazanarak kurtulur. Kim O'nu severse yakınlığına nail olur. Kim O'ndan korkarsa azabından emin olur. Kim O'na tazim ederse ona ikramda bulunur. Kim O'na karşı gelirse onu cezalandırır. Kim O'nunla savaşırsa rezil olur. Kendisini zikredeni zikreder, şükredene nimetini artırır, nankörlük edeni alçaltır. Hüküm O'nundur, dönüş ancak O'nadır.

﴾*Bil ki O'ndan başka hak ilah yoktur.*﴿ O halde sadece O'na ibadet et, çünkü O ortak kabul etmez. İşini sadece O'na havale et, çünkü O kâfidir, güçlüdür. O'ndan iste, O zengindir. O'nun azabından kork, çünkü O'nun azabı çok çetindir. O'nun yakalamasından kork, çünkü acıtır. O'nun sınırlarını aşma, çünkü O kıskançtır. O'nun dostlarıyla savaşma, çünkü O intikamını alır. O'ndan af dile, affı geniştir. Lütfunu bekle, çünkü O kerem sahibidir. O'nun yanına sığın, güvenlik oradadır. Zikrine devam et ki sevgisini kazanasın. Şükrünün tiryakisi ol ki daha fazla nimete nail olasın. Sembollerine saygı göster ki O'nun yardım ve himayesiyle başarıya ulaşasın. Düşmanlarıyla savaş ki sadece sana yardım etsin.

﴿اقْرَأْ﴾

﴿***Oku.***﴾ *(İkra:1).*

Nübüvvetin hikâyesi Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'e mağarada indiği gün **"oku"** kelimesi ile başladı. **"Oku"** kelimesi inmeye başladığından itibaren biz başladık, bizim tarihimiz, asaletimiz ve hayatımız başladı. **"Oku"** kelimesinin tarihinden itibaren bizim kutsal yolculuğumuz başladı. Bu kelime ile birlikte dünyanın çehresi ve tarihin akışı değişti. Bu an, biz Müslümanların hayatında en mutlu andır. Bu an, karanlıkla aydınlığın, küfürle imanın, cehaletle ilmin birbirinden ayrıldığı andır. Sözlüklerin ve kamusların içinden **"oku"** kelimesinin seçilmesinde müthiş bir sır ve ilginç bir haber vardır. Ne "yaz" kelimesi, ne "çağır" kelimesi, ne "konuş" kelimesi ne "söyle kelimesi, başka hiçbir kelime **"oku"** kelimesinin yerine alamaz. Ancak **"oku"** kelimesi… Bu güzel, kıymetli ve asil kelime ne müthiş bir kelime!..

Ey Muhammed! Davete başlamadan önce oku. Amel etmeden önce ilim öğren. ﴿*Bil ki Allah'tan başka ilah yoktur. Günahın için bağışlanma dile.*﴾ *(Muhammed:19).*

Şüphesiz ki "oku" kelimesi bir hayat programıdır. Her canlıdan faydalı ilmi ve marifeti tahsil etmesini, kendisinden ve ümmetinden cehaleti kovmasını talep eden canlı bir mesajdır.

Anam babam ona feda olsun, hiçbir hocadan ders almadığı, hiç kitap okumadığı ve hiç kalem taşımadığı halde nereden okuyacak?

Önce Rabbinin kelamını Rabbinin ismiyle okuyacak. İlk kaynağı sıcağı sıcağına okuyacağı vahiydir. Kudret kalemlerinin yazdığı hikmet satırlarını görmek için önüne açılan kâinat kitabını okuyacak. Parlayan güneşi, ışıldayan yıldızları, ırmağı, gölü, dağı tepeyi, bahçeyi, çölü, yeri göğü okuyacak.

Feza kitabımda okurum,
Kitabımda okumadığın resimleri.

Her türlü mutluluk ve kurtuluşun sebebi ilimdir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in risaleti ilmi ve amelidir. Çünkü o faydalı ilimle ve salih amelle gönderilmiştir. ***"Allah'ın benimle gönderdiği hidâyet ve ilmin durumu yağmurun durumuna benzer."***[67]

Yahudilerde amelsiz ilim vardı, onlara gazap edildi. Hıristiyanlarda ilimsiz amel vardı, sapıttılar. Her iki taifenin yolundan da Allah'a sığınmamız emredildi:

﴾Gazaba uğrayanların ve sapıtanların yoluna değil.﴿ (Fatiha:7)

[67] *Buhârî (79); Müslim (2282)*. Ebû Musa'dan.

Ağlayan Peygamber
sallallâhu aleyhi ve sellem

Kusuru görünce veya âhiret korkusuyla ağlamak bir fazilettir. Kul Rabbini hatırladığı ve günahlarından korktuğu zaman bu övülmüştür. Kalbin kuvvetine, nefsin yüceliğine, vicdanın temizliğine ve duygu inceliğine delildir. Allah teâlâ peygamberlerinin ağlamalarını övmüş ve şöyle buyurmuştur:

﴾*Kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğu zaman ağlayarak secdeye kapanırlardı.*﴿ *(Meryem:58).*

Allah teâlâ salih dostlarını şöyle anlattı: ﴾*Onlar ağlayarak yüzüstü yere kapanırlar. Bu da onların derin saygısını artırır.* ﴿ *(İsra:109).*

Düşmanlarının da katılık ve kabalıklarını kötüledi:

﴾*Şimdi siz gaflet içinde eğlenerek bu söze mi (Kur'ân'a mı) şaşırıyorsunuz? Gülüyorsunuz, ağlamıyorsunuz.*﴿ *(Necm: 59-61)*

Allah Teâlâ bir topluluğu övdü ve şöyle dedi: ﴾*Peygamber'e indirileni (Kur'ân'ı) dinledikleri zaman hakkı tanımalarından dolayı gözlerinin yaşla dolup taştığını görürsün.*﴿ *(Maide:83)*

Âlemlerin Rabbine derin bir saygı duyanların efendisi ve din gününü sahibinden korkanların önderi, peygamberlerin sonuncusu Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'dir. Onun göz kapakları ıslaktı, çok çabuk ağlardı. Gözyaşları cömertti. İnce kalpli idi, çok duygulu idi. Gözyaşları samimi ve saf duygular içinde boşanırdı. Kunutlarında gizli gizli ağlardı.

Onun ağlaması, ashabının kalbinde edebi hutbelerin ve etkili vaazların bırakmadığı etkili, eğitici kalıcı ve faydalı izler bırakırdı. O Kur'ân okurken ağlardı. Gecelerden bir gece kalkmış şu âyeti tekrar tekrar okuyordu:

﴾*Eğer onlara azap edersen, şüphe yok ki onlar senin kullarındır. Eğer onları bağışlarsan, şüphe yok ki sen mutlak güç sahibisin, hüküm ve hikmet sahibisin.*﴿ *(Maide:118).*

O gecenin çoğunu ağlayarak geçirdi.

O Kur'ân dinlerken de ağlardı. İbn Mes'ûd'tan sahih olarak şöyle rivâyet edildi: Peygamber ona: ***"Bana Kur'ân oku"*** buyurdu. İbn Mesut dedi ki: Kur'ân sana indiği halde ben sana nasıl Kur'ân okurum? Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: ***"Oku, çünkü ben başkasından dinlemeyi severim."*** İbn Mes'ûd Nisâ sûresinin başından itibaren şu âyete kadar okudu: ﴾*Her ümmete bir şahit getirdiğimiz, seni de onların üzerine şahit yaptığımız zaman bakalım onların hali nice olacak!...*﴿ *(Nisa:41).* ***"Yeter"*** buyurdu. Baktım, gözlerinden yaşlar boşanıyordu.[68]

Kur'ân'ı dinlerken huşu içinde dinlerdi. Sahih yolla gelen bir rivâyete göre bir gece kalkmış, Ebu Musa el Eş'ari'yi Kur'ân okurken dinlemişti. Sonra sabahleyin ona şöyle dedi: ***"Ah dün senin kıraatini dinlerken beni bir görseydin! Sana Davud ailesinin güzel seslerinden bir ses verilmiş."***[69] Ebu Musa ona şöyle demişti: Eğer beni dinlediğini bilseydim bütün hünerimi ortaya koyardım, yani daha güzel okumaya çalışırdım.[70]

---

[68] *Buhârî (4582, 5055); Müslim (800).* Abdullah b. Mesut'tan.

[69] *Buhârî (5048); Müslim (793).* Ebû Musa'dan.

[70] Bu ilaveyi *Beyhaki es-Sunenü'l-Kübra (4484, 20841)*de ve *eş-Şüab (2604)*'ta rivâyet etti.

Abdullah b. eş-Şehir sahih bir hadiste şöyle dedi: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına girmiştim. Namaz kılıyordu ve ağlamaktan dolayı göğsünden kaynar tencerenin çıkardığı bir ses gibi inilti geliyordu.

Kızı Zeynep'in cenazesinde hazır bulunmuştu. Kabrin başına oturmuş ve manzaranın dehşetinden gözlerinden yaş dökülüyordu. Akıbeti düşünüyor, âhireti tefekkür ediyordu. Ashabı onun bu etkili ve ibretli halini müşahede ediyordu.

Allah korkusuyla ağlamanın faziletli olduğunu söylemişti. Allah'ın gölgesinden başka bir gölgenin bulunmadığı günde Allah'ın gölgelendireceği kimselerden söz etmiş ve şöyle demişti: ***"…Yalnızken Allah'ı zikredip gözyaşı döken kimse.***"[71]

Sahih yolla rivâyet edildiğine göre o şöyle dedi: ***"İki göz vardır ki bunlara ebediyen cehennem ateşi değmeyecek: Allah'ın azabından korkarak ağlayan göz, Allah yolunda geceleri nöbet tutan göz.***"[72]

Meşru ve sünnete uygun ağlama, Allah korkusundan, O'nun huzuruna çıkmayı ve O'nun şer'i ve kevni âyetlerini düşünmekten dolayı ağlamaktır. Ağlamak vefadandır, özellikle bir günaha pişmanlıktan, bir ibadeti ihmalden, azap korkusundan, musibeti Allah'ın rahmetiyle savmaktan, vaazda duygulanmaktan ve tefekkürdeki huşudan dolayı olduğu zaman Allah dostlarının amellerinin en faziletlilerindendir. Dünya için ağlamak hoş karşılanmamıştır. Çünkü dünya ağlamaya değmeyecek kadar değersizdir.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ağlaması en yüce

---

[71] *Buhârî (660, 1423, 6806); Müslim (1031).* Ebû Hureyre'den.
[72] *Tirmizi (1639); Beyhaki, eş-Şüab, (796).* İbn Abbas'tan.

ve en faziletli ağlama idi. Onun ağlaması, yakininin (kesin inancının), Allah'tan ne kadar çok korktuğunun ve O'na olan saygısındaki büyüklüğün, samimiyetinin ve âhireti çok iyi bilmesinin bir delildir. Onun bütün amelleri amellerin en yüksek makamındadır ve en yüce gayeler içindir.

O dünyevi fırsatları elinden kaçırdığından, basit kazançları kaybettiğinden dolayı üzülenlerden, endişeye kapılanlardan değildi. Durum ve şartlardan etkilenmeyen, bunalımlarda harekete geçmeyen neşeli, şımarık ve katı kalpli birisi de değildi. Bilakis ağlaması da, pişmanlığı da, üzülmesi de Rabbinin rızasını kazanmak içindi. Tebessümü de, gülmesi de, neşesi de yaratıcısına itaat etmek içindi. Soylu hasletlerinin her birinde, faziletli vasıflarının her birinde en yüce model ve en güzel örnekti.

﴿*Andolsun ki Allah'ın Rasûlünde sizin için güzel bir örnek vardır.*﴾ *(Ahzab:21).*

Minberin üzerinde iken ashabı ona bakıyordu. Gözlerinden yaşlar dökülüyor, iniltileri yükseliyor, göğsü hıçkırıyor, sesi titriyordu. Mescit ağlayış ve gözyaşlarına boğulmuştu. Herkes başını önüne eğmiş, günlerce silinmeyen ve geceler boyu unutulmayan bu manzara karşısında söz gözlere bırakılmıştı.

Ya Allah! Allah'ın Rasûlü Muhammed insanların önünde işte böyle ağlıyordu. Gözyaşları böyle akıyor ve yanaklarına böyle dökülüyordu. O, insanların içinde Allah'ı en iyi tanıyan, vahyi en iyi kavrayan ve âhireti en iyi bilen kişi idi.

Allah korkusuyla dolu bir kalple, Allah sevgisiyle mamur bir gönülle ağlıyordu. Gözyaşları insanlara adeta konuşuyordu. Onun ağlaması neredeyse bütün vaazlardan ve sözlerden daha etkileyici idi.

Gülen Peygamber

sallallâhu aleyhi ve sellem

Mutedil bir gülüş ruha şifa, nefse devadır. Ciddiyet ve çalışmadan sonra yorgun zihnin rahatıdır. Ölçülü bir gülüş cömertliğin delilidir. Ilımlı bir mizacın, saf bir vicdanın alametidir.

Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* ailesinin yanına girdiği zaman güler ve tebessüm ederdi. Eşleriyle şakalaşır, onlara espriler yapar, iltifatlarda bulunur, onlarla senli benli olur, sevgi, şefkat ve duygu yüklü kelimelerle konuşurdu. Çünkü âlemlere rahmet olarak gönderilmişti. Ailesi, yakınları, dostları ve arkadaşları bu sevgiye en layık olan kimselerdi. Onun temiz, güleç, aydınlık ve mahcup çehresi varlığını hemen hissettirirdi. İnsanlar bu çehre ile karşılaştıkları zaman öyle büyülenirlerdi ki, ruhları tamamen ona meyleder ve üzerinde odaklanırdı. Güneşten parlak yüzünde ter damlaları dolu taneleri gibi parlardı. Alnı dolunaydan daha parlak, ağzı papatyadan daha temiz, huyu ahlakı bahçelerden daha cömert, dostluğu meltemden daha incedir. Şaka yaparken bile gerçeği söyler. Onun yaptığı şakalar ashabının ruhları üzerinde susuzluktan yanmış ciğerin üzerine düşen su damlalarından daha yararlıdır, şefkatli bir babanın oğlunun yumuşak başına dokunan elinden daha hoş ve zariftir. Onlarla şakalaşır, ruhları harekete geçer, gönülleri açılır, yüzlerindeki çizgiler ortaya çıkardı. Allah'a yemin olsun ki onun meclislerinden herhangi bir mecliste hazır bulunmaktaki gayeleri, bütün dünyaya sahip olmak değildi. Allah'a yemin olsun ki onun

kelimelerinden şefkatli, yumuşak ve aydınlatıcı bir kelimesi sayesinde tonlarca altın ve gümüş beklemiyorlardı.

Cerir b. Abdillah el Beceli şöyle diyor: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i her gördüğümde yüzüme tebessüm ederdi. Cerir bu hediye ile iftihar ediyor ve bu cömertliği ilan ediyor. Bu cömert, sıcak ve samimi tebessüm Cerir'in nazarında bütün hatıralardan ve arzu ettiği şeylerden daha yücedir ve daha değerlidir.

Yüzünde tebessümün belirmesi yeterli idi. Ruhu iyilik, şefkat ve lütufla dolar, kalbi müsamaha, rahmet ve sevgiye doyardı. Meseleyi basit zannetme. Çünkü sen olayı yaşamadın, meseleyi yakından görmedin.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* gülüşünde, esprisinde ve şakasında, yaratılışı ve tabiatı kuru, asık suratlı ve yüzü ekşi kişilerle, çok gülen, kahkahalar atan, şakada ileri giden kişiler arasında orta ve ılımlı bir kişiliğe sahipti. Çeşitli vesilelerle dişleri görününceye kadar gülerdi fakat hiçbir zaman vücudu titreyinceye veya küçük dili görününceye kadar kahkahaya boğulmazdı.

Sahih olarak rivâyet edildiğine göre o şöyle buyurdu: ***"Gülmekten sakının, çünkü çok gülmek kalbi öldürür***."[73]

Bazı sahabeleriyle şakalaştığı rivâyet edilmektedir: Bir sahabe kendisine: Ey Allah'ın Rasûlü, beni bir deveye bindirmeni istiyorum, deyice ona: ***"Deve yavrusundan başka senin için bir deve bulamadım"*** buyurdu. Bunun üzerine adam dönüp giderken arkasından çağırdı ve dedi ki:***"Bütün develer deveden doğma değil mi?"***[74]

---

[73] *Ahmed, (8034); Tirmizi (2305); İbn Mace (4217)*. Ebû Hureyre'den. Bak: *el-Beyan ve't-Ta'rif*, (1/22); *Keşfü'l-Hafa*, (85).

[74] *Ahmed, (13405); Ebû Davud (4998); Tirmizi (1991)*. Enes b. Malik'ten.

Rivâyet edildiğine göre ihtiyar bir kadın kendisine gelerek cennete girmesi için dua etmesini istedi. Ona:***"Yaşlı kadınlar cennete girmez"*** deyince kadın ağlayarak döndü gitti. Arkasından onu çağırdı ve dedi ki:

﴾Sen Allah'ın şöyle dediğini duymadın mı: Biz onları yepyeni bir yaratılışta yarattık. Onları eşlerine düşkün ve yaşıt bakireler kıldık.﴿ (Vakıa:35–37)[75]

Onun gülmesi bile Rabbine itaat içindi. Onun gülüşünde anlatılanların da üstünde bir örnek ve model olma gayeleri vardı. Oyun ve eğlence için veya vakit öldürmek ve zaman harcamak için gülmezdi.

Yola çıkmak üzere binitine biner ve yolculuk duasını okuduktan sonra şöyle der: ***"Allah'ım! Günahımı bağışla. Şüphesiz günahları ancak sen bağışlarsın."*** Sonra güler. Ashabı sorarlar: Niçin güldünüz ey Allah'ın Rasûlü? Şöyle der: ***"Kul (Allah'ım! Günahımı bağışla. Şüphesiz günahları ancak sen bağışlarsın) dediği zaman senin Rabbin güler ve şöyle der: Kulum günahları benden başka kimsenin affedemeyeceğini bildi."***[76]

Cennete en son giren ve cehennemden en son çıkan adamın hikâyesini şöyle anlatır: Adam Rabbinden isteyeceklerini tek tek ister. Allah ona istediklerini on misliyle verir. Adam der ki: Sen âlemlerin Rabbi olduğun halde benimle alay mı ediyorsun? Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bu esnada güler.

Her makamın hakkını vermesi, Allah'ın ona hidâyet etmesinin ve rehberlik etmesinin bir sonucudur. Öyle ki o ma-

---

[75] *Taberani* tahriç etti. Bak: *Mecmeu'z-Zevaid, (10/419)*.
[76] *Ahmed, (932); Ebû Davud (2602); Tirmizi (3446)*. Ali'den.

kamda onun yaptığından başkası hiçbir zaman onun yaptığı kadar güzel ve uygun olamaz. Yakın ilişkiler içinde olduğu, sevinçli ve neşeli zamanlarda ölçülü esprileri, vakur ve mutedil şakaları olurdu. Vaaz, korku ve tefekkür zamanlarında ağlardı; sakin bir halde iken bir şeyi hatırladığında, duygulandığında saygı ve ürperti içinde ağlardı. Mizahı gönülleri kaynaştırmak içindi. Şakası ruhları yakınlaştırmak içindi. Gülüşü canlara şifa idi. Bütün şakaları bir sünnet olmak üzere hadis kitaplarında yazılıdır. Bütün esprileri birer eser ve onun mübarek ahlakından birer örnek olmak üzere raviler tarafından nakledilmiştir. Adeta ibret ve öğüt kıssalarının en güzel kıssası gibi onun gülüşünü bile kitaplarda koruyacak derecede şanını yücelten Allah her türlü noksanlıklardan münezzehtir. Sanki yerine getirilmesi gerekli bir farz gibi, güvenilir raviler tarafından mizahını bile rivâyet ettirecek kadar onu saygın bir mertebeye yükselten Allah çok mübarektir. Sabah, aydınlandığı, gece karadığı müddetçe Allah'ın salât ve selamı onun, ashabının ve ailesinin üzerine olsun.

Cesur Peygamber

sallallâhu aleyhi ve sellem

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kalben insanların en cesuru idi. Hiçbir savaş meydanından kaçmaması, hiçbir savaşta geride kalmaması, savaş esnasında geri çekilmemesi onun kahramanlığı için yeterli bir örnektir. Hatta harp şiddetlenip kızıştığı, gözlerin öfkeden kızardığı, kılıçların ucunda kellelerin uçuştuğu ve kafalar üzerinde mızrakların kırıldığı esnada yaratılmışların efendisini gâyet sakin ve soğukkanlı bulursun. Onda ümmetine yetecek ve orduya yansıtabileceği bir rahatlık ve Rabbine güven vardı.

Sadık dostu Ebu Bekir'le birlikte mağarada iken, Kureyş kâfirleri mağarayı kuşatmışlardı. Kılıçlarını çekmişler, kalpleri kin ve öfke ile dolu ve ne pahasına olursa olsun Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'i öldürmek istiyorlardı. O ise silahsızdı. Ebû Bekir'in korktuğunu görünce ona şöyle dedi: ***"Ey Ebû Bekir! Üçüncüleri Allah olan bu iki kişiyi sen ne sanıyorsun?"***[77]

Bu metanet ve cesaretin zirvesidir.

Huneyn günü Müslümanlar kaçtılar. Sadece altı sahabe kaldı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* katırının üzerinde, tamamen silahlı ve çok güçlü kalabalık kâfir ordusuna doğru ilerledi ve onların üzerine bir avuç toprak atarak şöyle dedi: ***"Yüzleri kara olasıcalar."***[78]

---

[77] *Buhârî (3653, 4663); Müslim (2381)*. Ebû Bekir'den.
[78] *Müslim (1777)*. Seleme b. Amr b. el-Ekva'dan.

Övülen peygamber

sallallâhu aleyhi ve sellem

Arşın sahibi olan Allah mahmuddur/kendisine hamd edilendir, o da Muhammed'dir, çok övülendir:

﴾*Umulur ki Rabbin seni Makâm-ı Mahmûd'a ulaştırır.*﴿ *(İsra:79).*

Güneş ona haset eder, zafer dostudur
Hamd ise onun isimlerinden bir isim.

Nerede onun üç vasfı nerede
Güzelliği, reddi ve sebatı

Çağlar geçti, getiremedi benzerini
O geldi, çağlar aciz kaldı benzerinden.

Abdullah'ın oğlu Muhammed.. Bu, en iyi bilinen ismi. Bu isim anıldığında onunla beraber en güzel şekliyle fazilet akla gelir. Müşahede edilebilecek en ideal temizlik onunla beraber hatırlanır. En yüce manasıyla adalet onunla beraber anılır.

Abdullah'ın oğlu Muhammed.. Muvahhitlerin kalplerine nurdan harflerle yazılan isim. Her bir kalbi yarsan onu aortlara kazınmış, kalbin derinliklerine yazılmış, damarlara resmedilmiş görürsün.

Vallahi kalbim parçalara ayrılsa sevgiden
Bir resim görülür kalbimin derinliklerinde

Sendin yazan levhasına hatırasını
Veya sevgiyle resmeden simasını

Muhammed, nurlu ve onurludur. Tevrat ve İncil'de zikredilendir. Cebrail ile desteklenendir. Lüey oğulları içinde şeref sancağının taşıyıcısıdır. Abdmenaf oğulları içinde yüce bir dağ gibi idi.

Peygamberler onu müjdeledi, kitaplar onu haber verdi. Tarihler onun ismiyle süslendi. Meclisler onunla şereflendi. Toplantılarda onun adı anıldı. Minareler onun hatırasını terennüm etti. Minberlerde onun sözleri tekrarlandı.

O, sapıklıktan ve günahtan korundu. ﴾*Arkadaşınız (Muhammed) sapmadı ve azmadı.*﴿ *(Necm:2).*

Nefsanî arzulara uymaktan korundu. ﴾*O nefsanî arzusu ile konuşmaz.*﴿ *(Necm:3).*

Onun kelamı şeriat, lafzı din, sünneti vahiydir. ﴾*O (bildirdikleri) vahiyden başkası değildir.*﴿ *(Necm:4).*

Seciyesi temizdir. Tabiatı/karakteri erdemlidir. Vasıfları güzeldir. Asaletlidir. Duruşu heybetlidir.

﴾*Şüphesiz sen apaçık hakikat üzeresin.*﴿ *(Neml:79).*

Tevazuu büyüktür. Cömertliği kapsamlıdır. Nuru tamdır. O, yaptıkları beğenilendir. Söyledikleri doğrudur. Hasletleri onurludur. ﴾*Muhakkak ki sen yüce bir ahlak üzeresin.*﴿ *(Kalem:4).*

Naziktir. Geçimlidir. Sade ve gösterişsizdir. ﴾*Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi.*﴿ *(Ali İmran:159).*

Dikkatlidir. Dikkatle gözlemlenendir. Galiptir. Başarılıdır. Şanslıdır. Muzafferdir. Fethe mazhar olandır.

﴾*Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.*﴿ *(Fetih:1).*

Allah onun kalbini ıslah etti. Yolunu aydınlattı. Günahını bağışladı. ﴿*Böylece Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlar.*﴾ *(Fetih:2).*

O bir ıslahatçıdır. Allah kalpleri onunla tamir etti. Halkları onunla mutlu etti. Tağuta kulluğun boyunduruğundan onunla kurtardı. Putperestliğin köleliğinden onunla özgürlüğe kavuşturdu. ﴿*Şüphesiz ki sen doğru bir yola iletiyorsun.*﴾ *(Şura:52).*

O, beşeriyeti ağır yükümlülüklerden muaf tutandır. Zorluklardan kurtardı. Tehlikeli yerlerden uzaklaştırdı. Allah'ın izniyle onlara dünya işini kolaylaştırdı. Onlara fıtratın kanunlarını gösterdi. ﴿*Üzerlerindeki ağır yükleri ve zincirleri kaldırır.*﴾ *(Araf:157).*

O, insan için bir rahmettir. Çünkü ona Rahman öğretti. Kalbine imanın nurunu döktü. Kalbin yolunu gösterdi.

O, yaşlı ihtiyar için rahmettir. Çünkü ona ibadeti kolaylaştırdı. Son nefesini imanla güzel bir şekilde vermenin yolunu gösterdi. Ömrünün boşa geçen günlerini telafi etmesi, kalan günlerini değerlendirmesi için onu ikaz etti.

O, gençler için de bir rahmettir. Çünkü onları gençliğin en güzel amellerine ve çocukluğun en mükemmel hasletlerine hidâyet etti. Gençliğin enerjisini en asil seciyelere ve en yüce ahlaka yönlendirdi.

O, küçük çocuklar için de bir rahmettir. Çünkü ona annesinin sütüyle birlikte fıtrat dinini içirdi. Doğduğu saatte tevhit ezanını işittirdi. Daha bebeklik çağında ona iman elbisesini giydirdi.

O, kadın için de bir rahmettir. Çünkü ona zulüm dünyasında adaleti getirdi, haklarını korudu. Hayat festivalinde

onu korudu. Onun iffetini, şerefini ve geleceğini korudu. Kadın için baba, eş, kardeş ve öğretmen olarak yaşadı.

O, yöneticiler ve hâkimler için de bir rahmettir. Çünkü onlar için adalet terazisini koydu. Onları zulmün ve adaletten ayrılmanın sebep olacağı kötülüklere karşı uyardı. Saygının, ihtiramın, Allah'a ve Rasûlüne itaatte yöneticilere itaatin sınırlarını çizdi.

O, yönetilenler için de bir rahmettir. Çünkü zulmü ve adaletsizliği haram kılarak, gaspı, soygunculuğu, kan dökmeyi, baskıyı, istibdadı, keyfiliği yasaklayarak onların haklarını korudu.

O halde o herkes için bir rahmettir ve hepsi için bir nimettir. ﴿*Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.*﴾ *(Enbiya:107).*

Tebessüm ettiği zaman yüzünün nuru, yüz hatlarının güzelliği ve neşeli ve sevecen haliyle gönülleri fetheder, ruhları esir ederdi.

Konuştuğu zaman kelamı nefsin hudutlarını geçer, ruhun dört bir yanını sarardı. Sözü gönüllere nüfuz eder, lafzı anıların sayfalarını süsler ve kalplerin derinliklerine kadar ulaşırdı.

Güldüğü zaman bulunduğu yeri ünsiyetle doldurur, hazır bulunanları neşelendirir, beraber oturduğu kimseleri mutlu ederdi.

Ağladığı zaman insanlar onun ağlaması sebebiyle huşu içinde kalırlar, bütün gözler biriktirdikleri gözyaşlarını boşaltırlar, bütün ruhlar gizlendikleri yerden çıkartılırlar. Sanki kıyamet uyarıcıları kapılardadır. Sanki ölüm elçileri başların üzerinde durmaktadır. Artık gözyaşı, huşu ve boynu büküklükten başka bir şey göremezsin.

﴾Şimdi siz bu söze mi şaşıyorsunuz? Gülüyorsunuz, ağlamıyorsunuz.﴿ (Necm:59–60).

Özlemin aşikâr sabretsen de etmesen de.
Ağlıyorsun, aksa da gözyaşın akmasa da.

Hitap ettiği zaman minberleri titretir, vicdanları uyandırır, gönülleri harekete geçirir, dinleyenleri ateşler, muhatapları hayrette bırakırdı. Kayanın gözü olsaydı ağlardı. Duvarın canı olsaydı, huşu duyardı. Günlerin kulağı olsaydı susup dinlerdi.

Keşke zamanın gözü olsaydı belki ağlatırdı
Beni ağlattığı gibi onu da nasihatler.

Öyle bir sözle dalış yapardı ki kalplere
İçinde manaların ihtişamı olduğu halde.

Savaştığı zaman dağlar gibi sabit olurdu. Seller gibi öne atılırdı. Gerçek bir direniş gösterirdi.

﴾Artık Allah yolunda savaş. Sen ancak kendinden sorumlusun.﴿ (Nisa:84).

Firarı tanımazdı, hezimeti duymamıştı. Başarısızlığa teslim olmadı. Ortalık toz duman içindeyken çehresi gülerdi. Başlar bedenlerden ayrılırken kalbi rahattı. Canlar mızrakların ucunda dört bir yana dağılırken canı sakindi. Kılıçlar kanla ölümün resmini çizerken onun yüzü gülerdi.

﴾Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse gerisi geriye (eski dininize) mi döneceksiniz? ﴿ (Ali İmran:144).

Duran için ölümde şüphe olmadığı halde durdun
Sanki sen ölümün göz kapaklarındasın o uyurken

Yaralı yiğitler yanından geçer hezimetten
Sen halinden memnun yüzün gülüyorken.

Verdiği zaman cömertlikte sınıra ulaşırdı. Bereketli yağmurları getiren rüzgârların yapamadığını yapardı. Fakirlikten korkmayan kimsenin verişi gibi verirdi. Dünyaya ve dünyalıklara değer vermeyen, dünyada devamlı yaşamayı arzu etmeyen ve verdiğinin yerine Allah'ın onu kendisine tekrar vereceğini uman kimsenin verişi gibi verirdi. Nereye yağarsa yağsın elleri bulut gibi idi. Nereye fayda verirse versin avuçları yağmur gibi idi. Canını verirdi ve Allah yolunda onu ölümlere arz ederdi. Kelime-i tevhidi yüceltmek için canını kılıçların keskin yanına takdim ederdi. Onun kahramanlığı cömertliğinin alametinden başka bir şey değildi. Onun ileri atılması sahavetinin delilinden başka bir şey değildi.

Sen bir kahramansın düşmanla karşılaştığın zaman
Ölüm korkusuyla terbiye ettin kahramanları

Söz verdiğin zaman yerine getirdin verdiğin sözü
Değilsin söyleyen, yaptığına aykırı yalanları

Sahip olduğu şeyleri bir saat içinde verirdi. Elindekini bir anda hediye ederdi. Dünyaya önem vermezdi. Yüzlerce deveyi kaba saba bedevilere verdi. Elindeki mallar ucuzladı, koyun sürülerini fetih Müslümanlarına verdi. Şöyle dedi: ***"Tehame'nin ağaçları sayısınca malım olsaydı hepsini dağıtırdım sonra benim cimri, yalancı ve korkak olmadığımı görürdünüz."***[79]

Teşehhüdünün dışında "la" demedi asla
Terk etmedi "evet"i yasakların dışında.

---

[79] Bunun tahrici daha önce geçti.

Gömleği istendi, hemen çıkardı ve verdi. Kendi yiyeceğini verdi, açlığı ve sıkıntısının şiddetlenmesi üzerine karnını sardı. Hatem'in cömertliğinin sebebi şan, şöhret ve gösterişti. Son Peygamber'in cömertliğinin sebebi ise yerin ve göğün Rabbinin rızası idi.

Muhtaç da olsa infak etti, fakir de olsa verdi. Kendi ihtiyacı varken başkasına vermeyi tercih etti. İhtiyaçla birlikte vermeye devam etti.

Suçluyu bağışladığı zaman iyilik ve ihsanıyla onu sevindirir, onu kınamaz, ondan bir şey istemezdi.. Kötülüğü unutturur, zilleti toprağa gömer, yumuşaklığıyla günahı yok eder, görmezlikten gelerek suçu örterdi. ﴾*Sen şimdi onlara hoşgörü ile muamele et.* ﴿ *(Hicr:85).*

Kavmi onunla savaştı, mücadele etti, ona eza cefa etti, sövdü, onunla alay etti, onu yurdundan çıkardı ve yaraladı. Fakat o galip geldiği zaman onları affetti, bağışladı, yumuşak davrandı, müsamaha gösterdi ve zaman içinde unutulmayan şu meşhur sözü haykırdı: ***"Haydi gidin, serbestsiniz!"***[80]

Onun ahlakının marşı şu sözlerdir: ***"Allah bana benimle ilişkiyi kesenle bağımı devam ettirmemi, bana zulmedeni affetmemi, beni mahrum bırakana vermemi emretti."***[81]

Kur'ân'daki anlatılan her asaletli kişi onun siretinden tercüme edilendir. Bu sebepledir ki Aişe ondan söz ederken: Onun ahlakı Kur'ân idi, demiştir.

Vaat ettiği zaman vadini yerine getirirdi. Düşmanları onun bir yanlışını ve sürçmesini yakalamak için çok arzulu ol-

---

[80] Daha önce geçti.

[81] Bu hadisi Rezin tahriç etti. Bak: *el-Mişkât, (5368); Tefsiru'l-Kurtubi: (7/346).*

malarına rağmen hiçbir hıyanetini ve hiçbir sözüne sadakatsizliğini bulamadılar. Fakat bunu bulmaları çok uzaktır. Bütün ömrünü barış ve savaşla, rıza ve gazapla, yolculukla ve ikametle geçirdi fakat tek bir hal üzere yaşadı. Hep doğru ve güvenilir bir insan olarak kaldı. Onun doğruluğu kadar başka bir doğruluk var mı? Onun güvenilirliği kadar başka bir güvenilirlilik var mı?

Bir adama bir yerde buluşma sözü verdi. Sözünü yerine getirmek için orada üç gün bekledi. Kendisine düşmanlıkta insanların en şiddetlisi olan Yahudiler ve müşriklerle anlaşma yaptı, asla hıyanet etmedi ve anlaşmayı bozmadı ve verdiği sözü çiğnemedi. İnsanların en vefalısı ve sözünün en sadığı vasfına en layık olan kişi odur. O doğruluk ve vefa dinini getiren peygamberdir. Hıyanetten ve verilen sözü çiğnemekten sakındıran peygamberdir. Şu sözü söyleyen o değil mi: ***"Münafığın alameti üçtür: Konuştuğu zaman yalan söyler, söz verdiği zaman sözünü yerine getirmez, emanet verildiği zaman hıyanet eder."***[82]

Şu âyetler kendisine indirilen peygamberdir:

﴾*Verdiğiniz sözü yerine getirin. Çünkü söz veren sözünden sorumludur.* ﴿ *(İsra:34).*

﴾*Onlar Allah'a verdikleri sözü yerine getiren ve sözleşmeyi bozmayanlardır.* ﴿ *(Ra'd:20).*

Söz aldığın veya söz verdiğin zaman,
Sözünü borç bilir, ödersin her zaman.

[82] *Buhârî (33, 2682); Müslim (59).* Ebû Hureyre'den.

Hatip Muhammed
sallallâhu aleyhi ve sellem

﴿Onlara öğüt ver ve onlara kendileri hakkında etkili ve güzel söz söyle.﴾ (Nisa:63).

Sarraf lisanıdır, keskindir,
Değdiğini keser kılıcın ucu gibi

Bir konuşma ki şafak gibi, yağmur gibi
Kusursuzdur, parıldayan bir nur gibi.

Onun beyan defterini mütalaa et, fesahat divanını incele. Ömrüme yemin olsun ki onun konuşması kalpleri yakalar. Vallahi onun sözleri ruhları esir eder. Harfleri mahreçlerinden çıkarır. İbaresi açıktır. Mukaddimesi güzeldir. Lafızları seçilmiştir. Cümleleri sağlamdır. Hatta sanki güzel kokular yayan bir bahçe veya erkenden yağmuru gören saba rüzgârıyla arkadaşlık eden meltemle oynaşan bol ağaçlıklı bir bahçe gibidir. Ona veciz ifadeler içinde bir eşsizlik, ihtisar içinde belagat vermiştir. Konuş-masındaki bu özelliği şu sözleriyle anlatır: ***"Bana cevamiu'l-kelim olma özelliği verilmiştir."***[83] Yani az kelimeyle çok manaları ifade etme özelliği demektir. Başka bir rivâyette ise: ***"Benim için kelam tam olarak ihtisar edilmiştir."***[84] Yani muhtasar konuşma özelliği verilmiştir.

Fakat onun sahih yolla gelen kavli hadislerini inceler-

---

[83] *Buhârî (2977); Müslim (523)*; Lafız Müslim'in olup Ebû Hureyre'den.
[84] *Beyhaki, eş-Şuab, (1436)*. Ömer'den. Bak: *Keşfü'l-Hafa, 1/14,15*.

sen -ki on bine yakındır- onların hayatın bütün bölümlerini, âhiret konularını, geçmişin haberlerini ve geleceğe dair mucize bilgiler ihtiva ettiğini görürsün. Onun kelamının yüceliğini, lafzının zenginliğini, ibaresinin kuvvetini ve fesahatindeki açıklığı tanımak istersen onun kelamını, fesahati ne kadar büyük olursa olsun başka bir kişinin kelamıyla karşılaştır. Dünya hatiplerinin, şairlerinin ve zamanın önde gelen şahsiyetlerinin ölümsüz kelimelerinin ve etkili ibarelerinin yer aldığı kitabelere taraflı bir şekilde girmiş olsan sonra da onun kelamına baksan, onun kelamını diğerlerinin kelamının güzelliklerini sildiğini görürsün. Hatta onun kelamından önce hiçbir kelamı beğenmezsin, onun sözünden önce hiçbir söz seni etkilemez. Kelam çeşitleriyle ilgilenmeyen ve muhtelif sözleri birbirinden ayıramayan sıradan bir kimse bile Peygamber'in sözünde özel bir etkinin ve başka bir zevkin bulunduğunu görür.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Muaz b. Cebel'e kapsamlı, faydalı ve yeterli bir tavsiyede bulunmak ister. Faydalarla dolu, kapsamlı, eşsiz bir üslubu ve parlak bir mukaddimesi olan kısa ve öz bir ibare ile şöyle der: ***"Nerede olursan ol Allah'tan kork. İşlediğin bir günahın arkasından hemen bir iyilik yap ki o günahı imha edip silsin. İnsanlara da güzel ahlakla muamele et."***[85] Belagat sahibi bir söz ustası bunun benzerini söylemek istese tavsiyede ayrıntılara girer ve nasihati uzatırdı. Ya lafzı hesaba katarak manayı daraltır, sözü uzatırdı veya manayı hesaba katarak sözü kısaltır manaya işaret ederdi.

Ukbe b. Amir Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e kurtu-

[85] *Ahmed, (20847,20897); Tirmizi (1987); Darimi, (2791). Bak: el-Mişkât, (5083).*

luş nedir diye sordu. Hiç duraksamadı, kekelemedi ve düşünmedi. Mübarek ağzından şu irşat edici, bilinçli ve ilham edici cümle döküldü: ***"Diline sahip ol, evin sana dar gelmesin, günahlarından dolayı ağla."***[86] Şu güzel ve eşsiz üçlü taksime bak. Öncesinde hiçbir hazırlık ve mukaddime yapmaksızın hem manayı eksiksiz ifade ediyor, hem de lafzı kısa tutuyor. Çünkü soran kişi cevap bekliyor, nasihat isteyerek acele ediyor.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir keresinde beraberinde ibn Abbas olduğu halde binitine biner ve ona o anda aklına geliveren tavsiyelerde bulunur. Bunu gönülleri esir eden bir açıklıkla yapar ve göz kamaştırıcı bir fesahat tabağının içinde sunar. Şöyle buyurur: ***"Ey delikanlı! Sana birkaç kelime öğreteceğim: Allah'ı****(n emir ve yasaklarını)* ***gözet ki, Allah da seni gözetsin. Allah'ı hiç hatırından çıkartma ki, O'nu her an karşında bulasın. Rahat iken Allah'ı tanı ki Allah da seni zorlukta tanısın. İsteyeceğinde Allah'tan iste, yardım isteyeceğinde Allah'tan yardım iste. Bilmiş ol ki, bütün insanlar sana bir konuda fayda vermek için bir araya gelseler ancak Allah'ın yazdığı kadarıyla sana faydalı olabilirler. Eğer tüm insanlar sana zarar vermek için bir araya gelip birleşseler ancak Allah'ın sana yazdığı kadarıyla zarar verebilirler. Kalemler kalkmış, sahifeler kurumuştur. Bil ki başarı sabırla birliktedir, rahatlık, sıkıntı ile birliktedir, zorlukla birlikte kolaylık da vardır."***[87] Şimdi ben bu çok değerli açıklamanın önüne seni koyuyorum ve senin aklını hakem tayin ederek soruyorum: Beşerin kelamı içinde bu kelam gibisini gördün mü? Bölümleri güzel, lafzı hoş, mana-

---

[86] *Ahmed, (21732); Tirmizi (2406); İbn Ebi Âsım, Zühd, (1/15)*. Ukbe b. Amir'den.

[87] *Ahmed, (2664,2757,2800); Tirmizi (2516); Hâkim, (63049).* İbn Abbas'tan Bak: *el-Mişkât,(5302)*.

ları güçlü, hitabı büyüleyici! ***"Allah'ı gözet ki Allah da seni gözetsin."*** sözü beyanın hafızasına nakşedilmiş ve fesahatin mihrabında aklıselimim secde edeceği cümlelerdendir. Çünkü bu cümle tavsiye içinde tavsiyeleri toplamış, nasihat içinde nasihatleri özetlemiştir. Konuşan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* değil de başka birisi olsaydı şöyle derdi: Allah'ı emirlerini eda ederek gözet ki, Allah da seni nimetleriyle gözetsin. Allah'ı yasaklarını terk ederek gözet ki, Allah da seni azabından korusun. Allah'ı gençliğinde gözet ki, Allah da seni ihtiyarlığında gözetsin… Ve bu karşılaştırmalar, girişler ve sonuçlar, başlangıçlar ve bitişlerden oluşan uzun bir liste halinde devam eder giderdi. Fakat o sadece: ***"Allah'ı gözet ki Allah da seni gözetsin."*** dedi. Bu güzel ve parlak sözden daha edebi, daha güzel, daha veciz ve daha eşsiz başka bir söz olabilir mi?

Sanki bir bahçedir, seherde diriltmiş onu saba rüzgârı
Bereketli yağmurlar ziyaret etmiş, süslenmiş ağaçları

Sonra bu konuşmayı cümle cümle oku ve şâyet beyanın zevkine varabiliyorsan, hitabın büyüsüne aşina isen dur:

Güzelliğinin sınırına ulaşınca kişinin düşüncesi
İçini doldurur orman gibi ağaçlarının meyvesi

Onun temiz kokulu sözlerinden herhangi birini al. Hiç onda bir eğrilik ve rekâket veya zayıflık, yapmacıklık görebilir misin? Aksine ihtişamda incelik, aydınlatmada kolaylık, derinlikte asalet görürsün. Onun lisanıyla akıcı, coşkulu ve büyüleyici sözler söyleten Allah her türlü noksanlıktan münezzehtir.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: ***"Ameller niyetlere göredir."*** buyurur.[88] Bu söz maksadı ifadeye kâfidir. Pek çok

---

[88] *Buhârî (1,54); Müslim (1907)*. Ömer b. el-Hattab'dan.

manaları, hükümleri akideleri, edepleri ve ahlakı çok güzel ve kapsamlı iki cümle içinde ifade edivermiştir. Böylece bu cümle âlimler için bir kaide, hikmet ehli için bir özdeyiş ve edebiyatçılar için gözden kaçırdıkları bir söz olmuştur.

Mesela ansızın doğaçlama olarak söylediği şu sözü al: Ensardan bir çocuğun yanına girer. Çocuğun oynadığı bir kuşu vardır ve bu kuş ölmüştür. Çocuğa şöyle der: ***"Ey Ebu Umeyr! Nuğayr'ı ne yaptın?"***[89] İbaredeki tekabül sanatına, secinin güzelliğine ve iki cümle arasındaki dengeye bak. Ne eksiği var, ne de fazlası.

Huneyn savaşında aceleyle ağzından şu sözler dökülür:

Ben bir peygamberim, yalan yok.
Ben Abdülmuttalib'in oğluyum.

Eğer söz bilginleri ve beyanın ustaları işlerinden dolayı aceleyle böyle bir söz söylemek itselerdi, kolay kolay söyleyemezlerdi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in insanların en fasihi olmasında şaşılacak bir durum yok. Çünkü onun en büyük mucizesi, Arapçayı en iyi kullanan kimseleri hayrete düşüren ve şairlerin ağzını açık bırakan Kur'ân'dır. Elbette kendisine vahyedilen bu peygamberin gönülleri fetheden büyüleyici ve cezp edici bir beyan derecesinde olması gerekir.

[89] *Buhârî (6129; 6203); Müslim (2150).* Enes b. Malik'ten.

Fetva Veren Muhammed
sallallâhu aleyhi ve sellem

﴾Senden fetva isterler. De ki size fetvayı Allah verir.﴿ *(Nisa:127).*

Hükmettiği zaman asi lafiz ona itaat eder.
Doğru fikirler yardım eder bir yol tutunca

Zannını söyleyince aydınlık sabahtır dersin
Sanki şimşeğin sarahati onun zannından çıkar

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* fetva ilminde Rabbi tarafından desteklenendir. Allah teâlâ ona marifetin kapılarını ve anlayışın hazinelerini açmıştır. Onda her soru soran için onun durumuna, dünya ve âhiretteki yararına uygun bir cevap vardır. Verdiği cevap, soran kişinin beden ölçülerine göre biçilmiş bir elbisedir sanki. O elbiseyi eksiksiz ve en güzel bir şekilde hazırlar, en güzel şekilde giydirir, arz eder ve yararlandırır. Kendisine gelmeden önce soruyu soran kişinin hayatını sanki okumuş gibidir, fetva istemeden önce sanki onun iç dünyasına, görüş ve düşüncelerine aşinadır. Bunun sebebi nübüvvetin nurundan, vahyin bereketinden ve Rabbani başarı ve fethin etkisinden başka bir şey değildir.

Ona elden ayaktan düşmüş, yaşlılıktan dolayı bir ameli devamlı yapamaz hale gelmiş ihtiyar birisi gelip fetva sorduğu zaman, ona çok kısa ve özlü lafızlarla durumuna uygun en faziletli ameli, en kolay ibadeti ve en az güç sarf edeceği itaat şeklini tavsiye eder. Eğer soruyu soran kişi başka birisi ol-

saydı muhtemeldir ki ona, zayıflığını göz ardı ederek ve ihtiyarlığını hesaba katmadan itaat etmek için çok çalışmasını ve ömrünün kalan kısmını ciddi bir ibadetle değerlendirmesini tavsiye ederdi.

Bak, ne güzel söyledi: ***"Dilin devamlı olarak Allah'ın zikriyle ıslak kalmalı."***[90] Bu cümledeki tasvir güzelliği, takdim mükemmelliği ve ifadenin zarafeti, dinleyen kişiyi bu değerli ibadeti yapmaya teşvik ediyor.

Ğaylan es-Sekafi yanına geldi. Bünyesi kuvvetli, iriyarı, sağlam yapılı bir adamdı. Kendisini Allah'a yaklaştıracak ameli sordu. Ona şöyle buyurdu: ***"Allah yolunda cihadı terk etme"***[91] Amel seçimindeki güzelliğe bak: Adamın kabiliyetini, yararını ve durumuna uygun olanı dikkate alıyor. Aman ne parıltılı bir zekâ ve ne hikmetli bir söz!

Öfkeli ve sert tabiatlı bir adam olan Ebu Zer kendisine bir tavsiyede bulunmasını istedi. Ona üç defa: ***"Öfkelenme"*** dedi.[92] Bu ancak mübarek nübüvvet eczanesinden alabileceği onun haline uygun bir ilaç ve tedavidir. Ve bu söz, dinin kaidelerinden bir kaide ve şeriatın esaslarından bir esas haline geldi.

Ebu Musa el-Eş'ari'nin dağa tırmandığını görür ve ona şöyle der: ***"La havle ve la kuvvete illa billâh*** *(güç ve kuvvet ancak Allah'tandır)* ***sözünü söylemeyi hiç bırakma. Çünkü bu söz cennetin hazinelerinden bir hazinedir."***[93] Bu tavsiye dağa tırmanmaya ve ağırlıkları taşımaya uygun bir tavsiyedir. Çünkü bunda kulun kendi güç ve kuvvetiyle gururlan-

---

[90] *Ahmed, (17227, 17245); Tirmizi (3375); İbn Mace (3713). Bak: el-Mişkât, (2279).*

[91] Bu hadisin tahricini bulamadım.

[92] *Buhârî (6116)*. Ebû Hureyre'den.

[93] *Buhârî (4205,6610); Müslim (2704)*. Ebû Hureyre'den.

madan Allah'tan yardım ve medet istemesi vardır. Hal ve şartların gereğini gözeterek bu irşatta ne güzel bir seçim yapılmış.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Ebu Zer'in zayıflığını ve tahammülsüzlüğünü görür ve onun idarecilik görevinden sakınmasını emreder. Çünkü Ebu Zer zayıftır, idarecilik ise bir emanettir ve kıyamet gününde bir azap ve pişmanlık sebebi olabilir. Çünkü Ebu Zer gibi kimseler için idarecilikten başka güzel yapabilecekleri başka hayır kapıları vardır. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in zekâsına ve insanların yeteneklerini tanımasına bak.

﴾*Onun konuştuğu, kendisine indirilen vahiyden başka bir şey değildir.*﴿ *(Necm:4).*

Muaz'ı Yemen'e gönderdiği zaman ona şöyle der: ***"Sen ehlikitap topluluklara gidiyorsun."***[94] Bu, muhataplarına uygun bir şekilde hitap etsin diye onların mertebelerini ve durumlarını tanıması için Muaz'a bir uyarıdır.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Muaz'a –merkebinin üzerinde terkisinde iken- Allah'ın kulu üzerindeki hakkını ve kulun Allah üzerindeki hakkını tanımasını tavsiye etti. Çünkü Muaz âlim ve davetçidir. Bu büyük tavsiyeye uygundur. Bunu ümmete ulaştıracaktır. Çünkü o, yönlendirme, irşat ve nasihat edebilecek bir konumdadır. Bu, Muaz'ın hayatta iken yaptığı bir iştir. O bir bedevi olsaydı bu sözün kendisine söylenmesi uygun olmazdı.

İmran b. Husayn onun yanına gelmişti. Ona sordu: ***"Kaç tanrıya ibadet ediyorsun?"*** İmran şöyle dedi: Altısı yerde biri gökte, yedi tanrıya. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve*

---

94 *Buhârî (1458,1496); Müslim (19)*. İbn Abbas'tan.

sellem: ***"İstek ve arzularını bunlardan hangisine arz edersin?*** buyurdu. İmran: Göktekine, dedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona şöyle dedi: ***"Yerdekileri bırak, göktekine ibadet et."*** Sonra ona şöyle dedi: ***"De ki: Allah'ım! Bana doğru yolumu ilham et ve beni nefsimin şerrinden koru."***[95] Bu dua, İmran b. Husayn'ın durumuna, içinde bulunduğu kararsız, şüpheci, tereddütlü, rüştten ve doğrudan uzak hale uygun bir duadır. Onun Rabbinden kendisini doğru yola iletmesini istemesi ve nefsinin şerrinden sığınması münasiptir. Çünkü bütün kötülükler nefistendir.

Ali b. Ebi Talib'e şöyle demesini öğütledi: ***"Allah'ım! Bana hidâyeti ve doğru yolu göster."***[96]

Bu da Ali'nin durumuna uygun bir duadır. Çünkü o, işlerin karışacağı, fitnelerin çıkacağı, durumun bu karanlık ortamda Allah'tan hidâyet istemeyi, bu yeni şartlar, görüşler, heva ve hevesler karşısında Hay ve Kayyum olan Allah'tan doğru yolu göstermesini talep etmeyi gerektirecek kadar içinden çıkılmaz hale geldiği günlere yetişecek kadar yaşadı.

Peygamberine ilham eden ve ona fıkıh ve anlayışın hazinelerini açan Allah her türlü eksiklikten münezzehtir, onu hakkıyla tanıtmak ve övmek mümkün değildir.

Adamlar sözü kopardılar olgunlaşmadan
Sen çiçek açınca kopardın sözü dalından

O söz gözleri anlatandır
Tekrarlanınca güzelliği katlanandır

Onun sözleri, tanımadıkları şeyleri abartarak anlatan ve

---

[95] *Tirmizi (3483); Lalekâi, Şerh-i İtikadı Ehli's-Sünne, (1184).* İmran İbn Husayn'dan tahriç edildi. Bak: *el-Mişkât, (2476).*

[96] Müslim (2725). Ali'den.

her vadide dolaşan şairlerden bir şairin sözü değildir. Onların süslü püslü sözleri bozuk hayallerinden revaç bulmayan tasavvurlarında ibarettir. Ona gelince Allah onu bu tür şeylerden korumuştur. Üstelik onun sözü kendisine vahyedilen bir vahiydir ve okunan bir şeraittir. Onun sözü ileri gelen ekâbir takımının razı olduğu, halkın ise münafıklık yaptığı bir siyasinin basit menfaatler vaat ederek piyasaya sürdüğü bir söz değildir. Bilakis o Rabbani bir nebidir, masum bir Rasûldür. Yol gösterici bir hikmeti, hidâyet rehberi olan kıymetli bir dini Rabbinden Cebrail vasıtasıyla nakletmiştir.

O, kültürünün birikiminden ve anılarının feyzinden ilham alan bir edebiyatçı değildir. Bu edebiyatçı, ilham kaynağı olan kültür birikimini ve anılarını, insanlığın ürünlerinden ve çamurun çocukları, toprağın torunları olan beşeriyetin kültürlerinin özünden toplayıp bir araya getirmiştir. Hâlbuki Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, sapmaktan, sapıklıktan, rasgele gelişigüzel konuşmaktan korunmuş masum bir muallimdir, öğreticidir, peygamberdir.

Temiz ve Temizlenmiş Muhammed

sallallâhu aleyhi ve sellem

﴾*Ey Peygamber! Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici, bir uyarıcı; Allah'ın izniyle kendi yoluna çağıran bir davetçi ve aydınlatıcı bir kandil olarak gönderdik.*﴿ *(Ahzab:45,46).*

Sanki Süreyya yıldızı alnına asılmış
Boynuna Şi'ra, yüzüne ay takılmış

Onda asaletin ihtişamı var.
Geceyi aydınlatsaydı yüzü,
Tehlil getirirdi şehirli ve köylü.

Allah teâlâ bütün güzellikleri Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* için kemale erdirdi, fazilet nimetini onun üzerinde tamamladı ve her türlü fazilette güzel bir örnek olması için sadece ona özel bir ihtimam gösterdi. Ahlaki meziyetler ondan öğrenilir. Bütün menkıbelerin kaynağı odur. Çünkü ideal bir örnek olmanın gereklerinden birisi de bütün iyi insanlarda ayrı ayrı bulanan üstün niteliklerin ve meziyetlerin hepsini kendisinde toplayan bir kişi olmasıdır. İşte Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Rabbi tarafından seçilmiş böyle bir insandır. İnsanları en güzel ahlaka, en hayırlı amellere ve en doğru yola sevk etmek için yaratıcısı tarafından seçilmiştir.

Gerçekten de Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* temizdir, mübarektir. Kalbi hayat suyu ile yıkanmış ve tertemiz olmuştur. Allah teâlâ onun göğsünden her türlü öfkeyi, kini,

hasedi, nefreti ve hileyi gidermiş, böylece bütün insanların en merhametlisi, onların en iyisi ve hepsinin en cömerdi olmuştur. Onun nezaketi, yüceliği, iyiliği ve cömertliği şehirliyi, köylüyü, uzağı, yakını herkesi kuşatmıştır. O insanların en zekisidir, en akıllısıdır, vicdanı en temiz olanıdır. Böyle olması da gerekir, hakkıdır, çünkü âleme lider olmak, dünyayı ıslah etmek ve beşeriyeti düzeltmek için seçilmiştir.

﴿*Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.*﴾ *(Enbiya:108).*

Ahmet'i gönderdiği gün mahlûkata
Baktı İlah, değiştirdi onun halini

Üstelik insanı onurlandırdı, seçtiği gün
İnsanlığın hayırlısından, yıldızını hilalini

Öfkeyi yasaklar ve ***"Öfkelenme!"***[97] buyurur. hâlbuki o, insanın itibarını zedeleyen öfkenin sebeplerinden ve saiklerinden insanların en uzak olanıdır. Hatta insanların en yumuşak başlısı, en kerem sahibi olanı, affı ve müsamahası en geniş olanıdır.

"Haset etmeyin" [98] buyurur, sonra bu öldürücü hastalıktan kendisini uzak tutar. Kendisinde hasedin zerresi veya kinin damlası yoktur. Allah teâlâ onu bundan korumuştur. Bununla beraber o, âleme iyiliği yaymış, insanlara Allah'ın fazlını taksim etmiştir.

"Birbirinize sırt çevirmeyin, birbirinizle ilgiyi kesmeyin."[99] Buyurur, sonra bu asil davranışı sılayı rahim, iyilik ve ihsan olarak tercüme eder. Kendisiyle ilişkiye kesenle ilişkiyi

---

97 Buhârî (6116). Ebû Hureyre'den.
98 *Buhârî (6065, 6076); Müslim (2559)*. Enes b. Malik'ten.
99 Bir önceki hadis.

koparmaz, kendisine zulmedeni affeder, kendisini mahrum bırakana verir. Şu âyette anlatılan özelliğe uyan en büyük kuldur:

﴾*Onlar öfkelerini yenenler ve insanları affedenlerdir.*﴿ *(Ali İmran:134).*

O Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'dir.

"Allah bana mütevazı olmamı vahyetti"[100] buyurur ve her şeyiyle bir tevazu olur. Onun tevazuu sanki karşımızda duran bir suret, canlı bir nesne ve görünen bir hakikattir. Merkebe biner, ayakkabısını tamir eder, toprak üzerinde oturur, koyununu sağar, ihtiyarla birlikte durur, cariye ile beraber gider, yoksullarla kaynaşır, bedevileri misafir eder ve fakirlerle arkadaşlık eder.

"Sizin en hayırlınız ailesine en hayırlı olanınızdır. Ben ise sizin içinizde aileme en hayırlı olanınızım."[101] Buyurur ve bu hadisi kendisinde en büyük şekilde temsil eder. Ailesine karşı merhametlidir, sevecendir. Onların yanına gülerek ve tebessüm ederek girer. En nazik ifadelerle onlarla şakalaşır. En güzel şekilde onlara iltifatlarda bulunur. Hizmette onlara ortak olur. Onları en tatlı konuşmaların içine çeker. Kabalık, sertlik ve azarlama olmaksızın onlarla karşılıklı en güzel akşam sohbetlerini yapar.

﴾*Muhakkak ki sen yüce bir ahlak üzeresin.*﴿ *(Kalem:4).*

Meltemden yumuşak bir ahlak estiğinde
Güzel kokulu mendil gibi bir şemail

Ganimetleri dağıtırken bir adam ona: Adil ol ey Mu-

---

[100] *Müslim (2865).* İyad b. Hammar'dan
[101] *Tirmizi (3895); Beyhaki, Sunen, (15477).* Aişe'den. Tirmizi hadis için hasen, garib, sahih dedi.

hammed! dedi. Ona şöyle cevap verdi: *"Ben âdil olmasam helâk olur, hüsrana uğrarım. Ben de adil olamazsam kim adil olur?"* Doğru söyledi ve sözünü yerine getirdi. Dünyada ondan daha adil kimse yoktur. O adil olmadığı zaman dünyada adaletin sonu gelir, insanlar adaleti göremezler ve yeryüzünden adalet kalkar. Onun hükmünden daha adil bir hüküm olabilir mi? Eğer adalet konuşan bir şahıs olsaydı da ona: İnsanların en adili kimdir? diye sorsaydın, Muhammed'dir derlerdi.

Hükümlerindeki adaletine, nefsiyle ilgili bir konuda bile nasıl adaletli olduğuna bak. Hatta bazı sahabeleri ona kısas yapmak bile istedi. Kızı Fatıma bile hırsızlık yapsa elini keseceğine yemin etti. Hiç kimseye haksızlık etmez hiç kimseyi kayırmazdı. Cezaların uygulanmasında hiç kimsenin şefaatini kabul etmezdi. En sevdiği kişilerden birisi olan Üsame b. Zeyd hırsızlık yapan Mahzumiyeli bir kadının cezalandırılmaması için şefaatçi olduğu zaman yüzüne karşı şöyle bağırdı: *"Allah'ın koyduğu cezalardan birisinde mi şefaat ediyorsun?"*[102]

Zübeyir ile Ensarlı bir adam arasında hüküm vermişti. Adam dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Halayın oğlu olduğu için mi? Yani halan Safiye'nin oğlu olduğu için mi Zübeyir'in lehine hükmettin? Bunun üzerine Allah teâlâ şu âyeti indirdi:

﴿*Hayır! Rabbine andolsun ki onlar, aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapıp sonra da verdiğin hükme içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın, tam bir teslimiyetle boyun eğmedikçe iman etmiş olmazlar.*﴾ *(Nisa: 65)*.[103]

Rasûlünün adaletine, hükümlerinin doğruluğuna ve yargısının sıhhatine şahit olarak Allah yeter.

---

[102] *Buhârî (3475); Müslim (1688)*. Aişe'den.
[103] *Buhârî (2360, 2708); Müslim (2357)*. Abdullah b. ez-Zübeyr'den.

Hükmettiğin zaman hiçbir şüphe yoktur
Sanki gökten bir hüküm gelir davalılara

O, dünyada adaletin kurucusu, zulüm sarayının yıkıcısıdır. Dost, düşman, seven sevmeyen bu gerçeği itiraf etmektedir.

Bunu onun davet ettiği mübarek ahlakıyla ölçebilirsin. Davet ettiği şeyi ilk uygulayan kendisidir. Onun söylediği ile yaptığı, içi ile dışı, kalbi ile azaları birbirini tasdik eder.

Onun dış güzelliği, onun ideal değerlerinin adresidir, güzelliklerinin bulunduğu sarayın cümle kapısıdır. İnsanların en güzel yüzlüsü, siması en parlak ve alnı en nurlu olanıdır. İnce derili ve hoş kokuludur. Benzersiz bir safiyete sahiptir. Teri inci gibidir. Nefesi misk gibidir. Enes *radıyallahü anh* şöyle der: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ellerinden daha yumuşak olan ne bir ipeğe ne de bir dibaceye dokundum. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kokusundan daha güzel kokan ne bir misk ne de amber kokladım.[104] Bir kimse onunla musafaha ettiği zaman avucunda günlerce onun kokusunun izlerini hissederdi.

Orman vadisinin toprağı miskten kâfura döndü
Dalları ise çiçeklerle bezeli kokulu Mersin ağacı

Bu ancak develerin akşamki nazlı yürüyüşüdür
Yanlarında akşamın serinliğini de çekip götürdü

Duygulu, neşeli ve sevecendi. Çok az gülerdi. Şakacı idi. Durumdan etkilenir, merhametinden ağlardı. Şefkatinden dolayı yumuşaklık gösterirdi. Haşyetle dolu idi. Barış yaptığı zaman vefa gösterenlerin en vefalısı sadakat gösterenlerin en

---

[104] *Buhârî (3561); Müslim (2330)*. Enes'ten.

sadakatlisi idi. Savaştığında da rüzgârdan daha hızlı idi ve karanlık yokuşları en çabuk geçendi. Verdiği zaman göğün altındakilerden ve su içenlerden daha cömertti ve daha sahavetli idi. Razı olduğu zaman kalpleri saadetle doldurur, meclisleri sevinçle mamur ederdi. Haksızlık karşısında öfkelendiği zaman kılıçtan daha keskindi, günlerden daha kararlı idi.

Dolu taneleri gibi dişleriyle güler, yağmur gibi gözyaşlarıyla ağlardı. Bereketli yağmur gibi verirdi. Birisiyle karşılaştığı zaman yüzü şafağın aydınlığı gibi olurdu. Beraberindekiler onun konuşmasından usanmaz, arkadaşları onun sohbetinden bıkmazdı. Onu tanıyanlar ayrılığına dayanamazdı.

Kırmızı, parlak ve güzel bir elbise ile mutlu ve güler bir yüzle bayrama çıkardı. Yüzü bu bayramdan ve bu sevinçten daha güzeldi. Onu görmek, onu dinlemek ve sohbetinden yararlanmak sahabe için en büyük bayramdı. Yağmur dualarında boynunu bükerek, yalvararak, yakararak ve ağlayarak hazır bulunurdu. Onun huşu içindeki yüzünü görmek, bu samimi gözyaşlarına ve etkili manzaraya bakmak Müslümanlar için en büyük vaazdı.

Savaşın ortasına dalar, atılgan bir kalple, metanetle ve samimi bir kararlılıkla savaş meydanını tutuştururdu. Onun önündeki düşman safları hezimete uğrar, onun gücü karşısında düşman bahadırları geri çekilmek zorunda kalırdı. Savaşın doruk noktasında sahabenin en cesurları onunla korunurlardı, en hızlı yiğitler ölüm anında onun himayesine sığınırlardı.

Sevilen Muhammed

***sallallahu aleyhi ve sellem*:**

﴿*Ona iman edenler, ona saygı gösterenler, ona yardım edenler ve ona indirilen nura (Kur'ân'a) uyanlar var ya, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.*﴾ *(Araf: 157).*

"Biriniz beni kendi babasından, çocuğundan ve bütün insanlardan daha çok sevmedikçe iman etmiş olmaz."[105]

Seni öyle seviyorum ki onda hiç kusur yok
Bazı sevgiler vardır ki onlar birer seraptır

Sana samimi bir sevgi hediye ettim
Bu sevgimin delili açıktır ve şu kitaptır.

Sahabelerin biyografilerini incelen bir kimse, yüce Peygamberin şahsı için gösterilen bu samimi ve coşkun sevgiyi görür. Bu öyle bir sevgidir ki, ruha hâkimdir ve duygulara maliktir. Bu öyle bir sevgidir ki, çocuk, baba ve eş sevgisi bu sevgiye denk değildir. Bu öyle bir sevgidir ki, kalbin zarına kadar ulaşır, ruhun derinliklerine karışır.

Fakat onlar onu niçin böyle bir sevgi ile sevdiler? Çünkü tarihte Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabının Muhammed'i sevdiği kadar kendi liderlerini, önderlerini veya başkanlarını veya şeyhlerini veya komutanlarını seven başka bir topluluk yoktur. Sahabeleri onu o kadar çok sevdiler ki, onun için canlarını feda ettiler, kılıçlar karşısında vü-

---

[105] *Buhârî (15); Müslim (44)*. Enes'ten.

cutlarını onun vücudu önünde siper ettiler, onu korumak için kanlarını feda ettiler, onun şerefini korumak için kendi şereflerinden feragat ettiler. Bazıları Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e olan saygılarından dolayı ona doya doya bakamazlardı. Bazıları onun uğrunda severek, sonu olduğunu bilerek sanki düğüne gider gibi ölüme giderdi. Bazıları Allah yolunda şahadet şerbetini soğuk su içer gibi içerdi. Çünkü o Muhammed'i ve davetini severdi. Hatta onlar kendilerinin memnuniyetlerinin aleyhine de olsa onun memnun olmasını, kendileri yorulsalar bile onun rahat etmesini, kendileri aç kalsalar bile onun doymasını isterlerdi. Onun sesinin üstüne çıkacak şekilde seslerini yükseltmezlerdi. Kendi işlerini onun işinin önüne geçirmezlerdi. O olmadan kesin bir şey yapmazlardı. O itaat edilendi sevilendi. Güzel bir örnek, bereketli bir modeldi.

Bu sevginin sebeplerine gelince bunların en büyüğü, bu insanın Rahmanın elçisi ve insanların ve cinlerin en hayırlısı olmasıydı. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak, genişliği yerle gök arası gibi olan cennete onları sevk etmek için onu Allah göndermişti.

Sonra onda faziletlerin ve güzelliklerin tamamlandığı bir önderi buldular. Onları bu büyük ahlak ve yüce yol büyüledi. Küfrün ve cahiliyetin tutuşturduğu cehennemden sonra ona yakınlıkta ve izinden gitmede imandan filizlenen cenneti buldular. Allah'ın izniyle o, onların ruhlarını putperestliğin pisliklerinden, nefislerini şirkin kötülüklerinden, vicdanlarını putların kir ve lekelerinden temizleyen ve onlara kerim bir hayatı öğretendir. Endişeli, huzursuz, sıkıntılı ve kederli bir ömürden sonra göğüslerini saadetle doldurdu. Şek, şüphe ve sapıklığın harap etmesinden sonra kalplerine kesin imanın saraylarını inşa etti.

Onun davetinden önce meralarda yayılan hayvanlar gibiydiler. Ne iman, ne edep, ne namaz, ne zekât, ne nur ne de salah vardı. Putlara kulluktan, kötülüklere bulaşmaktan, alkol bağımlılığından, kan dökmekten, gasp ve soygundan ibaret karanlık bir hayat yaşıyorlardı. Hayatlarında bir risalet yoktu, Allah'tan gelen bir haber yoktu, âhiretten haberleri yoktu. Bu yüzden azgınlıkları içinde bocalayıp duruyorlardı.

Taştan katı kalpler, geceden karanlık ruhlar, ölümden beter dertler sıkıntılar. Bu sebeple akıl güvenliği yok, can güvenliği yok, helal mal yok, ırz ve namus güvenliği yok, nefisler razı değil, ahlaklar bozuk, fazilete saygılı bir toplum yok, ilkeleri koruyan bir halk yok.

Allah teâlâ bu insanlığı kurtarmak, mutlu etmek, ıslah etmek ve felaha erdirmek için Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'i gönderdi. İnsanlar sanki yeniden doğdular. Sanki dünyanın çehresi değişti. Sanki yeryüzü yeni bir elbise giydi. Çünkü vahiy bu peygambere her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olan Allah katından iniyordu. Cebrail sabah akşam ona önceki şeraitlerin hükmünü kaldıran bir şeriat getiriyordu. O şeraitte kulların mutluluğu, beşerin kurtuluşu, yeryüzünün imarı vardı.. Mescit inşa edilir, boyunduruk çözülür, göğüs imar edilir, vücut temizlenir, namaz eda edilir, Mushaf okunur, âyet tefsir edilir, hadis şerh edilir, bayrak dikilir, medeniyet inşa edilir ve ümmet kurtulur.

﴾O, ümmilere, içlerinden kendilerine âyetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara kitabı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderendir. Hâlbuki onlar bundan önce apaçık bir sapıklık içinde idiler.﴿ *(Cuma: 2).*

Sahabe Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i sevdi, çünkü o onları Allah'a ulaştırdı, O'nun rızasını kazanmada onlara

rehberlik etti ve onları sıratı müstakime hidâyet etti. Onlar bu sevgide mazurdurlar. Çünkü bu sevgi, onların bu masum peygambere ve son nebiye karşı asgari görevleri idi.

Onlar putlara ibadet edip dururlarken o geldi ve kendilerine: *"La ilahe illallah deyin, kurtulursunuz."* dedi.[106] Onlara namaz kıldırdı ve: *"Benden gördüğünüz gibi namaz kılın"* dedi.[107]

Haccetti ve: *"Haccınızın menasikini benden alın"* buyurdu.[108]

Onlara sünneti öğretti ve: *"Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir."* dedi.[109]

Onları takvalı olmaya çağırdı ve: *"Sizin en takvalı ola-nı-nız ve Allah'ı en iyi bileniniz benim."* dedi.[110]

Demek ki Allah teâlâ onları cehennemden onunla kurtardı, onlar kör iken onunla gözlerini açtı, onunla cehaletten kurtardı, bozulduktan sonra ıslah etti, sapıklıktan sonra hidâyet etti, azgınlıktan sonra irşat etti.

Ashabı hatta bütün Müslümanlar onu nasıl sevmesinler ki onlar Allah'a itaatle meşgul olurlarken Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hep gözlerinin önündedir. Taharetinde, namazında, orucunda, zekâtında, haccında, zikrinde, akidesinde, ahlakında, hal ve hareketlerinde onu görüyorlar. Nasıl sevmesinler ki, hangi iyiliği yapsalar, önderleri Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'dir. Hangi ibadete kalksalar, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'i örnek alırlar. Hayatlarında hangi

---

106 *Ahmed, (18525); Hâkim, (39)*. Rabia b. Ubad'den.
107 *Buhârî (631)*. Malik b. Huveyris'ten.
108 *Müslim (1297)*; Cabir b. Abdillah'tan.
109 *Buhârî (5063); Müslim (1401)*. Enes'ten.
110 *Buhârî (20)*. Aişe'den.

güzel şeyi yapsalar Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'i model alırlar.

Islahatçılar bir el olarak toplanan parmaklardır
O el sensin, üstelik sen bir yed-i beyzasın.

İnsan onu nasıl sevmesin ki onun sözleri hala kulaklarda yankılanıyor, her türlü faziletle, her türlü güzel ahlakla ve iyi hasletlerle kalplere giriyor. Doğruluğa, adalete, barışa, merhamete, kardeşliğe ve iyilik yapmaya çağırıyor. Kötülükten, ahlaksızlıktan, isyandan, zulümden, saldırganlıktan, azgınlıktan ve suç işlemekten sakındırıyor. İnsanın ikinci miladı, bu Peygambere tabi olduğu ve bu ümmi nebiye uyduğu gündür.

Kardeşin İsa'dır, çağırınca ölüyü kalktı huzurunda
Sen ise nesilleri dirilttin çürüyüp bozulduğunda

Kulun saadeti ancak bu masum imamın hidâyetiyle hidâyeti bulmaktadır. Çünkü hakikat nerede olursa olsun sadece onunla beraber deveran eder. Bütün sözlerin doğruluğu yanlışlığı onun sözlerine arz edilerek test edilir. Bütün fiiller, onun fiiliyle ölçülür. Bütün haller onun haline kıyas edilir.

﴿Şüphesiz ki sen doğru bir yola iletirsin.﴾ (Şura:52).

Senden önce biz ummanda bir katre idik
Veya ayağa düşen dilsiz bir damla gözyaşı

Bereketli Muhammed

sallallahu aleyhi ve sellem

﴿*Nerede olursam olayım o beni mübarek kıldı; yaşadığım sürece bana namazı ve zekâtı emretti.*﴾ *(Meryem:31).*

Sen bizim önderimizken gece yola çıktığımızda
Yol gösteren rehber olarak güzel hatıran yeter

Örtünmek istiyorum, örtüm olmadığı halde
Belki hayalin gelir benim hayalimi örter

Onun kendisinde, beraberinde, yanında bereket vardı. Konuşması bereketli idi. Kısa bir söz söyler, söylediği söz güzelliği ve belagatiyle akılları hayrete düşürecek ibretleri ve öğütleri ihtiva ederdi. Bir hutbe irat eder, Allah onda nesiller boyu yankısı devam edecek fayda ve tesirler halk ederdi.

Onun ömrü bereketli idi. Mesajını tebliği etmek için sadece yirmi üç sene yaşadı. Bu kısa dönemin içine, bir başkasının yüzlerce yılda yapamayacağı fetihleri, zaferleri, yararları, ilmi, imanı ve reformları sığdırdı. Sadece yirmi üç senede yaptı. Risaleti tebliğ etti, emaneti eda etti, Kur'ân'ı öğretti, sünnetti yaydı, küfrü öldürdü, adalet devletini kurdu ve insanlığın tanıdığı hakikat medeniyetini kurdu.

Onun günlerinden bir güne bak. Mesela bu gün onun haccettiği onuncu gün, yani Kurban kesilen gün olsun. Bu bir günde sabah namazını Müzdelife'de kıldı, telbiye getirerek, Allah'ı zikrederek, dua ederek insanlara hac menasikini öğreterek ve hacılara fetva vererek Mina'ya doğru yola koyuldu.

Sonra Akabe cemresine taş attı, sonra tıraş oldu, sonra kurban kesti, sonra Mescid-i Haram'a giderek tavaf etti, sonra öğlen namazını kıldı. O bununla beraber insanları irşat ediyor ve yönlendiriyordu. Bütün bunları biniti deve, mesafe uzun, insanlar kalabalık, hava sıcak olmasına ve kendisine soru soran insanlar için durmasına rağmen sadece öğlen namazına kadarki süre içinde yaptı. Onun ömrünün dakikalarını bereketli kılan Allah her türlü noksanlıktan münezzehtir.

Yıllar geçti mutlulukla, sevinç ve neşeyle
Sanki bu yıllar günler gibiydi güzelliğinde

Eserlerinde de bereketli idi. Azap görmekte olan iki kabrin yanından geçmişti. Bunlardan birisi idrarın pisliğinden sakınmazdı, diğeri insanlar arasında laf taşırdı. Beraberindeki yaş bir ağaç dalını parçaladı ve iki kabrin üzerine dikti. Sonra şöyle buyurdu: *"Umarım bunlar kuruyuncaya kadar azapları hafifler."*[111] Bu sadece ona mahsus bir şeydi. Çünkü Allah teâlâ ona bereketi ihsan etmişti.

Hayber günü Ali'nin gözü iltihaplandı. Hatta hiçbir şeyi göremez oldu. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onu okudu ve Allah'ın izniyle o anda duasının bereketiyle Ali'nin gözü açıldı.

Sevgili hasta oldu, onu ziyaret ettim
Halinden korktum ben de hasta oldum

Ziyarete geldi sevgili bana
Onu görünce şifayı buldum

Hendek savaşında orduda bin kişi vardı. Büyük bir açlıkla karşı karşıya kalmışlardı. Cabir b. Abdillah bir oğlak

---

[111] *Buhârî (216,218); Müslim (292)*. İbn Abbas'tan.

kesmişti. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i ve beraberindeki üç kişiyi yemeğe davet etti. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bütün orduyu çağırdı, önlerine geçti, yemeğin üzerinde dua etti ve üfledi. Sonra askerleri onar kişiler halinde yemeğe oturttu. Hepsi yediler, hepsi doydular ve yemek de olduğu gibi kaldı. Onu da Medine halkına dağıttı. La ilahe illallah. Aman ne büyük mucize ve onun doğruluğuna, bereketine ve peygamberliğine delalet eden ne kadar açık bir âyet.

Ölümde ve hayatta yücelik gerçekten
Sendedir bütün mucizelerle

Rahmanın selamı senin üzerine olsun
Bereketle gelen kokulu sabah yağmurlarıyla

Beraberinde bin dört yüz kişilik bir orduyla sefere çıktı. Suları tükendi. Susuzluktan helâk olmakla karşı karşıya kaldılar. Çölde durdular. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* içinde az bir su bulunan küçük bir kap istedi. Suyu mübarek temiz ellerinin üzerine döktü. Parmaklarının arasından su nehirleri akmaya başladı. İnsanlar kaplarını doldurdular, hayvanlarını suladılar, içtiler, abdest aldılar ve hepsi yıkandılar.

﴾Bu bir büyü mü, yoksa siz mi göremiyorsunuz?﴿ *(Tur:15).*

Beyazdır, yağmur istenir onun yüzüyle
Yetimlerin sığınağıdır, dulların hamisi

Bu temiz ve mübarek elden Allah razı olsun. O el hiç ihanet etmedi, kandırmadı, aldatmadı, gasp etmedi, çalmadı, kan dökmedi.

Bembeyaz bir eldir o, uzatılsaydı,
Karanlık gecede aydınlık olurdu geceler

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Sa'd b. Ebi Vakkas'ı ziyaret etti. Sa'd hasta idi ve vücudu ateşli idi. Mübarek elini Sa'd'ın göğsüne koydu. Sa'd onun kar gibi soğukluğunu hissetti ve Allah'ın izniyle şifa buldu. Aradan uzun seneler geçtikten sonra Sa'd şöyle diyordu: Vallahi şu anda sanki onun serinliğini hisseder gibiyim.

Cabir b. Abdillah hasta iken Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* abdest suyunun artığını onun üzerine serpti ve Allah'ın izniyle şifa buldu. Kurban bayramı günü Mina'da tıraş oldu. Sağ yarısının saçlarını Ebu Talha el-Ensari'ye hediye etti. Çünkü onun ordu içindeki sesi yüz süvari gibiydi. Diğer yarısını da insanlara dağıttırdı. İnsanlar ondan almak için nerdeyse birbirlerini ezeceklerdi. Kimisi bir tek kıl alabildi. Kimisi de aldığı bir kılı arkadaşıyla paylaştı. Kimisi de su içmek istediği zaman bu kılı suyun içine koyuyordu.

Yemameli kâhine ve Necidli kâhine
Hükmünü verdim bana şifa verseler de

Vallahi hiçbir efsun yok bana öğretecekleri
Ve hiçbir ilaç yok şifa diye bana içirecekleri

Masuma geldim beni hasta edinceye kadar
Hidâyet ve beyanın hakikat şarabıyla

Küçükken Ebu Mahzure'nin başını okşadı. Ebu Mahzure Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in avucunun değdiği bu saçı tıraş etmemeye yemin etti ve hayatı boyunca ölüp de onunla birlikte defnedilinceye kadar öylece kaldı.

Çocuklar onun yanına ellerinde kaplarıyla gelirler, Rasû-lullah *sallallahu aleyhi ve sellem* mübarek elini onların su ve süt kaplarının içine koyar, Allah'ın izniyle onda bereket ve şifa bulurlardı.

Onun bereketinin hikâyeleri anlatılmakla bitmez. Onun mucizelerini anlatan hadislerin sonu gelmez. Nereye gitse ve nerede kalsa o mübarektir ve başarılıdır.

Ey Rabbim, dilediğin kadar salât ve selam olsun
Arşının misafirine ve bütün resullerin hayırlısına

Eğitimci Muhammed

sallallahu aleyhi ve sellem

﴾Onlara Allah'ın âyetlerini okur, onları tertemiz yapar, kitabı ve hikmeti öğretir.﴿ (Al-i İmrân:164).

Bize hak yolu gösterdin o yoldan gideriz
Bizi bağlı tuttun hidâyetin eskimez ipinde

Sen bizim imamızsın şefaatini umduğumuz
Sen bizim önderimizin karanlıklar içinde

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir eğitimcinin özelliklerini kendisinde eksiksiz olarak bulunduran bir eğitimcidir. Eğitirken son derece yumuşaktır. O şöyle buyurur: "*Şüphesiz ki Allah refiktir (yani kullarına kolaylıkla muamele eder, zor işleri yüklemez) kullarının da yumuşaklıkla muamele etmelerini sever. Sertlikle vermediğini yumuşaklıkla verir.*"[112] *"Hangi şeyde yumuşaklık olursa onu mutlaka güzelleştirir, hangi şeyden yumuşaklık çekilip alırsa mutlaka çirkinleşir."*[113] O, insanların kalplerine en yumuşak yolla ulaşırdı. Hatta Rabbi onun hakkında şöyle dedi:

﴾Allah'tan bir rahmetle onlara yumuşak davrandın. Şâyet sert ve katı kalpli olsaydın etrafından dağılıp giderlerdi.﴿ (Ali İmran 159).

Kur'ân ahlakının en büyük temsilcisi idi. Ruhlara yakın ve gönüllerin sevgilisi idi.

---

[112] *Buhârî (6927); Müslim (2593)*. Aişe'den.
[113] *Müslim (2594)*.

Ona bir bedevi gelmişti. Teşehhütte şöyle dua etti:

Allah'ım! Bana ve Muhammed'e merhamet et, başka hiç kimseye merhamet etme. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona şöyle dedi**: *"Sen geniş olanı engelledin."***[114]

Yani her şeyi kuşatan Allah'ın rahmetini sen daralttın. Sonra bir bedevi kalktı, mescidin bir köşesine çişini yaptı. Sahabeler bedeviyi dövmek istediler. Fakat Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onlara mani oldu, bir kova su istedi, bedevinin çişinin üzerine döktü, sonra bedeviyi nazikçe ve güzel bir şekilde çağırdı ve ona şöyle dedi: ***"Buralar Allah'ın mescit-leridir, herhangi bir şeyle pisletilmeleri uygun değildir. Bura-lar sadece namaz, zikir ve Kur'ân okunacak yerlerdir."***[115] Be-devi bu nezaketi ve yumuşaklığı gördüğü zaman kavmine gitti, onları İslam'a davet etti. Onlar da Müslüman oldular.

Bir oğlan çocuğu onunla birlikte yemek sofrasına oturdu. Eli tabağın her tarafına gidiyordu. Onu azarlamadı, engellemedi, sadece yumuşak bir şekilde ona şöyle dedi: *"Besmele çek, sağ elinle ye ve kendi önünden ye."*[116]

Yahudiler Peygamber'in yanına girdiler ve ona ölüm senin üzerine olsun anlamına gelecek şekilde "es-Sâmü aleyk" diye selam verdiler. Aişe de onlara ölüm ve lanet sizin üzerinize olsun anlamında "Aleykümü's-Sâmü ve'l-La'netü" sözleriyle karşılık verdi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bunun üzerine Aişe'ye şöyle dedi: ***"Ey Aişe bu ne? Şüphesiz Allah çirkin bir şeyin açıktan söylenmesinden hoşlanmaz. Ben de onların dedikleri şekilde karşılık verdim ve şöyle***

---

[114] *Buhârî (6010)*. Ebû Hureyre'den.
[115] *Müslim (285)*. Enes b. Malik'ten.
[116] *Buhârî (5376–5378); Müslim (2022)*. Ömer b. Ebi Seleme'den.

dedim: Ve aleyküm!"[117] Yani sizin üzerinize olsun. Onun hayatının kamusunda ve onun edebinin lügatinde çirkin ve müstehcen bir kelime yoktur. Hepsi temizdir, nezihtir, saftır, yumuşaktır ve yerli yerincedir. Çünkü o insanlığa hediye edilmiş bir rahmettir, kıymetli bir nimettir, kapsayıcı bir berekettir ve kesintisiz bir hayırdır.

Ashabına bıkkınlık vermemek için onlara vaaz edeceği zamanları gözetirdi. Yani onların nefislerini daha hazır hale getirmek ve gönüllerine huzur vermek için onlara hiç vaaz etmediği zamanlar bırakırdı. Vaaz ettiği zaman kısa ve etkileyici konuşurdu. İster namazda ister hutbede olsun insanlara sıkıntı verecek şekilde uzatılmasını yasaklardı. Şöyle derdi: *"Kişinin hutbesinin kısalığı, namazının uzunluğu anlayışlı olduğunun alametlerindendir."*[118] O halde hutbeyi kısa tutun, namazı uzatın.

Ömer Habeşlilerin mescitte kılıç kalkan oyunu oynamalarına karşı çıkınca Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: *"Ey Ömer, bırak onları da Yahudiler bizim dinimizin ne kadar geniş olduğunu öğrensinler*."[119]

Ebu Bekir, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Aişe'nin evinde iken huzuruna girdi. Aişe'nin yanında iki cariye bayram günü şarkıları söylüyorlardı. Ebu dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in evinde şeytan çalgısı ha? Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: *"Bırak ya Ebu Bekir. Her kavmin bir bayramı vardır. Bizim bayramımız da budur."*[120]

---

[117] *Buhârî (2935,6030); Müslim (2165)*. Aişe'den.
[118] *Müslim (892)*. Ammar'dan.
[119] *Ahmed, (24334, 25431)*. Aişe'den. Bak: *Keşfü'l-Hafa (656)*.
[120] *Buhârî (952,3931)*; *Müslim (892)*. Aişe'den.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Aişe'ye hazır bulunduğu bir Ensar düğünü hakkında şu soruyu sordu: *"Beraberinizde eğlenecek bir şeyiniz de var mıydı? Çünkü Ensar eğlenceden hoşlanır da."*[121] Bunların hepsi ruhu dinlendiren ve bıkkınlığı ve can sıkıntısını gideren mubah sınırlarında olan şeylerdir. Harama gelince o, haramlardan en uzak duran kişiydi.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* kendisini canlı bir örnek şeklinde ortaya koyarak ashabını eğitirdi. Onları Allah'tan korkmaya davet ederdi ve kendisi onların içinde Allah'tan en çok korkan kişi olurdu. Onları bir şeyden sakındırırdı ve kendisi onların en sakınanı olurdu. Mübarek yanağından süzülen gözyaşlarıyla onlara vaaz ederdi. Onlara güzel ahlakı tavsiye ederdi ve onların en güzel ahlaklısı oluverirdi. Onları Allah'ı zikretmeye çağırırdı ve kendisi en çok zikreden oluverirdi. Onları vermeye davet eder, sonra onların en cömerdi ve en sahavetlisi olurdu. Onlara ailelerine iyi davranmalarını öğütlerdi, sonra insanların ailesine en merhametli, en şefkatli ve en nazik olanı idi.

Ey yüce ahlakın sahibi Peygamber!
Sen risaletlerin ruhunu değil

Sadece seçilmiş bir ruh getirdin
Hidâyeti ve en yüksek hasletleri

Sahibine giydiren üstün meziyetleri

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu fazileti ashabının ruhuna hayatları boyunca canlı kalacak ve ömürleri devam ettikçe devam edecek bir fidan olarak dikmesi, tabiilerin bunu onlardan alıp nakletmesi ve kıyamete kadar nesilden

---

[121] *Buhârî (5163)*. Aişe'den.

nesile nakledilmesi büyük bir mucizedir. Herhangi bir kişi herhangi bir gün veya saatte onunla karşılaşıp da ona iman ettiği zaman Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onda öyle bir iz bırakırdı ki bu iz ölünceye kadar ondan silinmezdi. Sanki bu adamın hayatında başka bir gün veya saat olmazdı da sadece Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile karşılaştığı bu gün veya saat kalırdı.

Ömür bazen sıkışır bir anın içine
Yeryüzü sıkışır bir mekânın içine

Bunun sebebi onun nübüvvetinin gerçek bir nübüvvet oluşundan, davetinin bereketinden, ihlâsının büyüklüğünden, ahlakının yüceliğinden ve faziletlerinin asaletinden başka bir şey değildir.

Kumrular öttükçe onun üzerine olsun bizim selamımız
Bize onunla hidâyet verdi âlemlerin Rabbi ilahımız

Ona Salât Ve Selam Vaciptir

﴾*Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ediyorlar.*[122] *Ey iman edenler! Siz de ona salât edin.*﴿ *(Ahzab:56).*

Ey hidâyet rehberi, üzerine olsun Allah'ın salâtı
Sana kavuşmanın hasretini çektikçe müştakın

Dünya dolusu salâvatımız senin üzerine olsun
Kalplerimizi eritti senin unutulmaz hatıratın

Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salâvat getirmek gözleri güzelleştirir, görüşleri nurlandırır. Kalplere mutluluk ve ruhlara sükûnet verir. Gözlerin aydınlığıdır, meclislerin miskidir, hayatın tadıdır, ömrün zekâtıdır. Günleri güzelleştirir, kederleri giderir, üzüntüleri uzaklaştırır. Kalplerin neşe ve sevincine, sevincin tekâmülüne, nurun büyümesine sebeptir.

Gece sohbetleri salâvatla güzelleşir, söz onunla tatlanır, onunla ünsiyet ve bereket hâsıl olur, sükûnet iner. O, sevginin alameti, ona tabi olmanın şahidi, dostluğun burhanı, salih olmanın delili, kurtuluşun yoludur. O şöyle buyurur: *"Kim bana bir defa salât ederse Allah teâlâ ona on defa salât eder, onu on derece yükseltir, onun için on sevap yazar, on tane günahını siler."*[123] *"Cuma gecesi ve Cuma günü ba-*

---

[122] Peygamber'e Allah'ın salât etmesi, rahmed etmesi; meleklerin salât etmesi, şanının yüceltilmesini dilemeleri; müminlerin salât etmesi ise, dua etmeleri anlamını ifade etmektedir.

[123] *Nesai, el-Kübra, (9890); Amelü'l-Yevm ve'l-Leyle, (63)*. Enes b. Malik'ten.

na çokça salâvat getirin."[124] *"Yanında benim ismim zikredildiği halde bana salâvat getirmeyen kimsenin burnu sürtülsün."*[125] Ondan merfu olarak şöyle rivâyet edildi: *"Cimri, yanında benim ismim anıldığında bana salâvat getirmeyen kimsedir."*[126] *"Allah'ın yeryüzünde dolaşan melekleri vardır. Bunlar ümmetimin selamını bana ulaştırırlar."*[127] Übey b. Ka'b bir gün Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e dedi ki: Salâtımın, yani dualarımın tamamını sana ayıracağım. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* dedi ki: *"O zaman günahların bağışlanır, sıkıntıların giderilir."*[128]

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e birinci ve ikinci teşehhütte, adı anıldığında, Cuma ve bayram hutbelerinde, yağmur duasında, nikâh hutbesinde, ilim ve vaaz meclislerinde, kitap ve risalelerde, anlaşmalarda ve belgelerde, dostlarla buluşma ve ayrılmalarda, dualarda, sabah ve akşam zikirlerinde, gam ve keder indiğinde, hedeflere ulaşılmadığında, sıkıntılar arttığında, musibetler ortaya çıktığında, müjdelerle karşılaşıldığında, kitap telifinde, hadislerinin şerhinde, siyeri yazıldığında ve onun haberleri ve kıssaları anlatıldığında ve daha pek çok münasebetle salâvat söylenir/yazılır. Çiçekler açıp kokular saçtığı, bülbüller öttüğü, sırlar açığa çıktığı ve güvercinler gugurdadığı sürece Allah'ın salâtı onun üzerine olsun. Rüzgârlar estiği, gözler yaşla dolduğu, yüzler güldüğü sürece Allah'ın salât ve selamı onun üzerine olsun. Gece ve gündüz arka arkaya geldiği, yağmurlar boşandığı,

---

124 *İbn Adiy, el-Kâmil, (3/102); Beyhaki, el-Kübra, (5790); eş-Şüab, (3030).* Enes b. Malik'ten. Bak: *Keşfü'l-Hafa, (1/190).*

125 *Ahmed, (7402); Tirmizi (3545); Hâkim, (2016).* Ebû Hureyre'den.

126 *Ahmed, (1738); Tirmizi (3546).* Ali'den. Bak: *Keşfü'l-Hafa*, (1/332).

127 *Ahmed, (3657,4198); Nesei, (1282); Darimi, (2774); Hâkim, (3576).* Abdullah b. Mesut'tan.

128 *Tirmizi (2457).* Hadis hasen, sahihtir dedi.

meyveler olgunlaştığı ve ağaçlar sallandığı sürece Allah'ın salât ve selamı onun üzerine olsun. Yıldızlar ortaya çıktığı, bulutlar gökyüzünü kapladığı, gamlar kederler dağıldığı, haberler ve ilimler yayıldığı sürece Allah'ın salât ve selamı onun üzerine olsun, onun temiz ailesinin üzerine olsun Muhacir ve Ensar'dan hayırlı sahabelerinin ve en güzel şekilde onların izinden gidenlerin üzerine olsun.

Ona salât etti dostu ve ilahı
Var oldukça tozlar, yeşillikler

Beşeriyetin en değerlisi odur elbet
Geleceğini müjdeledi bize nebiler

Rasûlullah'a Karşı Edepli Olmak Vaciptir

﴿Ey iman edenler! Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize bağırdığınız gibi Peygamber'e yüksek sesle bağırmayın. Yoksa siz farkına varmadan işledikleriniz boşa gider.﴾ (Hucurat:2).

Adnan'ın Kahtan'ı sayende şanını yüceltti
Tarih onlarla değil, seninle şereflendi

Nerdeyse yangınımdan iniltiler çıkacaktı
Veya nedametimden korkacaktım

Seni hatırladığım zaman

Ona karşı edepli terbiyeli olmak şeriattır, dinin emridir. Failine mükâfat, terk edene ceza vardır. Onun şahsına karşı edepli olmak, onu yüceltmekle, onu övmekle, ona saygı göstermekle, onu takdir etmekle ve onun hakkında aşırılığa ve kabalığa sapmadan Allah'ın onu yerleştirdiği mertebede görmekle ve kabul etmekle olur. Ona karşı edepli olmak demek, ona itiraz etmemek veya insanlardan başka birinin sözleriyle onun sözlerine muhalefet etmemek veya ne olursa olsun bir beşerin sözünü onun sözüne tercih etmemek demektir. Onun sözünü, isabet de edebilen hata da edebilen bir insanın sözü olarak değil, hatadan korunmuş bir peygamberin sözü olarak almak demektir. Onun vasıflarından herhangi bir vasfa dil uzatmamak veya ona nispetinin sıhhatinde kesinlik bulunan bir sözünü reddetmemek veya bazı fetvalarında ve

hükümlerinde şüpheye düşmemek veya onu liderlerle, meliklerle ve komutanlarla mukayese etmemek demektir. Çünkü Allah teâlâ onun mertebesini ve derecesini herkesin ve her şeyin üstüne yüceltmiştir.

Bilakis ona karşı kabalık, onda kusur aramak ve ona itiraz etmek anlamına gelebilecek şeyler haramdır. Onun peygamberliğini kabul eden, ona tabi olan, ona iman eden herkesin samimi olarak onu kendi canından, çocuğundan, anasından babasından ve bütün insanlardan daha çok sevmesi, onun haber verdiği şeyleri tasdik etmesi, emrini yerine getirmesi, nehyinden sakınması gerekir. Onun hidâyetiyle hidâyet bulması, onun sünnetine uyması, hükmüne razı olması ve onun izinden gitmeye çalışması gerekir. O bir şey söylediği zaman onu sözüne saygı göstermesi, onun adı anıldığında ve sözü söylendiğinde sesini yükseltmemesi, onun haberleri, konuşmaları, eserleri okunurken gülmemesi gerekir. Onun sünnetinden bir şey zikredildiğinde itaat etmesi, onun sözü delil olarak söylendiğinde nezaket göstermesi, emrine ve nehyine teslim olması, mucizelerine iman etmesi ve onun mübarek kişiliğini, ehli beytini ve ashabını savunması gerekir.

﴿*O Peygamber'e inanıp ona saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nura (Kurân'a) uyanlar var ya işte kurtuluşa erenler onlardır.*﴾ *(Araf:157).*

Ey menzilinden ovaya güzel koku yayılan insan
Ovalar ve tepeler ne de güzel oldu bu kokudan

Canım feda olsun senin taşıdığın yüceliğe
İffet ondadır, ondadır cömertlik ve ihsan

Ona olan edebinde bir Müslümanın, ashabının ona yaptığını yapması gerekir. Onlardan kimisi onun yanında sadece alçak sesle konuşurdu. O konuştuğu zaman sanki başla-

rının üzerinde bir kuş varmış gibi onu dinlerlerdi. Onların içinde öyle kimseler vardı ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in mescidin içinden: *"Ey insanlar, oturun!"* dediğini mescidin dışında duydukları zaman yolda bulundukları yere oturuverirlerdi.[129] Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sözüne itiraz ettiği için ölünceye kadar oğluyla konuşmamaya yemin edenler vardı. Ve ona olan edeplerinde bu güzel hasletleri taşıyan daha pek çok örnek vardır.

[129] *Ebû Davud (1091); Hâkim, (1057)*. Cabir'den.

Müjdeleyici Peygamber

sallallahu aleyhi ve sellem

﴿*Müminlere kendileri için Allah'tan büyük bir lütuf olduğunu müjdele.*﴾ *(Ahzab:47).*

"Müjdeleyin nefret ettirmeyin; kolaylaştırın, zorlaştırmayın."[130]

Müjdeler olsun biz Müslümanlara
Yıkılmaz desteğimiz var ilahi inâyetten

Çünkü Allah çağırdı bizi kendisine itaate
Rasûllerin en şereflisi ile biz şerefli ümmeti

Onun en önemli vasıflarından birisi de müjdeleyici olmasıdır.

﴿*Ey Peygamber! Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik.*﴾ *(Ahzab:45).*

O, büyük bir müjdeyi getirendir. O büyük müjde Allah'a imandır. Allah'ın affının bağışının, rızasının ve rahmetinin müjdesini getirendir. Genişliği gökler ve yerin arası kadar olan cennetin müjdesini getirendir. Tövbe eden kimsenin tövbesini Allah'ın kabul edeceğini, O'na yönelen kimseyi affedeceğini müjdelemiştir. Dinin büyük bir kısmı müjdedir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* abdestin hataları sileceğini, namazın, ramazanın, haccın ve umrenin büyük günahlar hariç kendilerinden önceki günahlara kefaret olacağını müjde-

---

[130] *Buhârî (69,6125); Müslim (1734)*. Enes b. Malik'ten.

ledi. Gözlerini kaybeden kimseyi cennetle müjdeledi. Çocuğunu kaybeden kimseye cennette köşk müjdesi verdi. Hastalığa yakalanan kimselere hatalarının silineceği, Allah'ın iyilik murat ettiği kimseleri sıkıntılarla imtihan ettiği müjdesini verdi. Namazı bekleyen kimseye abdesti bozulmadığı sürece meleklerin dua edeceğini müjdesini verdi. Bir defa "Sübhanallah" diyen kimseyi cennette kendisi için dikilecek bir hurma fidanıyla, günde yüz defa "sübhanallahi ve bihamdihi" diyen kimseyi denizköpükleri gibi de olsa günahlarının silinmesiyle, günah işledikten sonra abdest alıp iki rekât namaz kılan ve istiğfar eden kimseyi Allah'ın affedeceğiyle müjdeledi. Kendisine hastalık, bela ve musibet, yorgunluk, gam, keder, hüzün isabet eden, hatta ayağına diken batan kimseye bütün bunları Allah'ın kendisi için günahlarının kefareti kıldığıyla müjdeledi. Salih amel işleyen müminleri güzel bir mükâfatla müjdeleyen ve onları ümitsizliğe düşmekten meneden büyük bir kitap getirdi.

﴾*Kâfirler topluluğundan başkası Allahın rahmetinden ümidini kesmez.*﴿ *(Yusuf:87)*.

﴾*Rabbinin rahmetinden sapıklardan başka kim ümit keser.* ﴿ *(Hicr:56).*

Bu kitap onları hüzünlenmekten de menetti:

﴾*Gevşeklik göstermeyin, üzüntüye kapılmayın.*﴿ *(Al-i İmran:139).*

Aşırı gidenlerden tövbe edenlere af kapısını açtı:

﴾*De ki: Ey kendileri aleyhine aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Şüphesiz Allah, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.* ﴿ *(Zümer:53)*

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ülkelere davetçiler gönderdiği zaman onlara şu tavsiyede bulundu: *"Müjdeleyin nefret ettirmeyin; kolaylaştırın, zorlaştırmayın*."[131] Onları şiddetten ve nefret uyandırmaktan sakındırdı. Şöyle buyurdu: ***"Ey insanlar! Sizin içinizde nefret ettiriciler var. Kim insanlara imam olursa namazı hafif kıldırsın. Çünkü onların içinde yaşlısı, çocuğu, hastası ve ihtiyaç sahibi olanı vardır."***[132]

O, dinde zorluk çıkaranları kötüledi. Aişe'ye, Allah'ın kendisini temize çıkardığını müjdeledi. Ka'b b. Malik'e, Allah'ın tövbesini kabul ettiği müjdesini verdi. Cabir'e, babasıyla Allah'ın konuştuğu müjdesini verdi. Müslümanlara Zeyd'in, Cafer'in ve Abdullah b. Ravaha'nın cennete girdiğini müjdeledi. Übey b. Ka'b'a, Allah'ın kendisini "mele-i a'la"da andığını müjdeledi. On kişiyi cennetle müjdeledi. Bedir savaşına katılan Müslümanlara Allah'ın: *"Dilediğinizi yapın; Allah sizi bağışlamıştır"* dediğini[133] müjdeledi. Ağacın altında kendisine biat edenlere Allah'ın kendilerinden razı olduğu müjdesini verdi. İhlâs suresini devamlı okuyan kişiye Allah'ın kendisini sevdiğini müjdeledi. Kendisine şer'i bir ceza uygulandıktan sora birlikte namaz kıldığı kişiye Allah'ın kendisini bağışladığı müjdesini verdi.

Özet olarak, onun en büyük ve övülen özelliklerinden birisi de insanlara müjdeler vermesi ve onları mutlu etmesidir.

Gaipten gelen bir müjde mağaranın ağzında
Vahyi bıraktı, dünyaya duyurdu gizli gerçekleri

---

131 Tahrici yukarıda geçti.
132 *Buhârî (90,702); Müslim (466)*. İbn Mesut'tan.
133 *Buhârî (3007, 3983); Müslim (2494)*. Ali'den.

Muallim Peygamber

sallallahu aleyhi ve sellem

﴿*Allah sana bilmediğini öğretmiştir. Allah'ın lütfu sana gerçekten geniş olmuştur.* ﴾ *(Nisa:113).*

"Kim ilim aramak için bir yola girerse Allah da ona cennetin yolunu kolaylaştırır."[134]

Ümmideki ilim ve yetimlikteki terbiye
Sana kâfi mucizedir mahlûkatın içinde

Odur fazilet ve cömertlikte eksiksiz olan
Rasûl olarak onu seçti insanları yaratan

O, insanlara ahlaki üstünlükleri, faziletleri, en şerefli hasletleri ve en soylu davranışları öğretmek için gönderilen bir muallimdir.

O, kalpleri sarsan vaazıyla öğretirdi. Sanki bir orduyu düşmanınız sabah akşam gelecek diye uyaran bir uyarıcı gibiydi. Vaaz etmeye başladığı zaman sesini yükseltir, öfkesi şiddetlenir ve gözleri kırmızılaşırdı. Sadece, ağlama, hıçkırık, hasret, nedamet, inilti, üzüntü, tövbe, dönüş ve yöneliş duyurulurdu.

İbadetler vesilesiyle irat ettiği kıymetli ve faydalı hutbeleriyle öğretirdi. Bu hutbeler imanı artıran ve yakini yükselten bir hidâyet kaynağı ve nur ırmağı idi.

Soru soran kimselere verdiği fetvalarla öğretirdi. O in-

---

[134] *Müslim (2699)*. Ebû Hureyre'den.

sanların en fakihi, en büyük cevap vereni ve en çok isabet edeni ve soru soran kişinin yararına olan şeyi en iyi bileni idi.

Kalplere ulaşan ve ruhları takva ve iyilikle dolduran tavsiye ve nasihatleri ile öğretirdi.

İnsanların bildiği örnekler vererek, hissedilebilen şeylerle manaları açıklayarak, manayı zihne yaklaştırarak, anlaşılmazlığı ve vehmi ortadan kaldırarak öğretirdi.

Ruhlarda hayranlık uyandıran, dinlettiren, kabul ettiren, çekici ve etkileyici kıssalarla öğretirdi.

Güzelliğinde bütün akıl sahiplerinin birleştiği, takva sahiplerinin sevdiği ve Allah dostlarının örnek aldığı, kendi mübarek siretinde, yüce ahlakında ve yüksek hasletlerinde temsil ettiği canlı bir örneklikle öğretirdi.

Kendisine indirilen ilk kelime "oku" kelimesidir. Bu, ilmin faziletinin ve marifetin kıymetinin en büyük delillerinden birisidir. Allah teâlâ ona: "Rabbim, ilmimi artır" demesini emretti. Ona ilmin dışında başka bir artırma talebinde bulunmasını emretmedi. Çünkü Allah'ın rızasını kazanmanın yolu, başarının ve kurtuluşun kapısı ilimdir. Rabbi ona imanla ilgili bilmediği şeyleri öğretmekle, Rabbanini yardımlarla ve ilahi armağanlarla iyilikte bulundu. Rabbi ona şöyle dedi:

﴿*Bil ki Allah'tan başka ilah yoktur.*﴾ *(Muhammed:19).*

Söz ve eylemden önce ilimle başladı. Faydalı ilmi ve salih ameli artırmada âlimlerin örneğidir, ilim talebelerinin örneğidir, önderidir.

Şöyle demektedir: ***"Allah Teâlâ'nın benimle gönderdiği hidâyet ve ilim bir yağmura benzer."***[135] Onun en büyük görevi kitabı ve hikmeti öğretmektir:

---

[135] *Buhârî (79); Müslim (2282)*. Ebû Musa el Eş'ari'den.

﴾*Onlara kitabı ve hikmeti öğretir.*﴿ *(Bakara:129).*

Hatta onu ashabı içinden âlimler, fakihler, müfessirler, muhaddisler, fetva verenler, hatipler ve eğitimciler çıktı. Bunlar dünyayı ilim, hikmet, istikamet ve medeniyetle doldurdular.

Hepsi Rasûlullah'dan istemektedir,
Denizden bir avuç, ya da bir yudum

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ilmi, ilmin yayılmasını ve öğretilmesini teşvik etti. Veda haccında olduğu gibi şöyle dedi: ***"Burada bulunanlar bulunmayanlara tebliğ etsin. Nice tebliğ edilen vardır ki, işitenden daha dikkatlidir."***[136]

Şöyle dedi: ***"Benden bir söz işitip de onu belleyip başkalarına aktaranın Allah yüzünü ak etsin. Nice bilgili kimseler vardır ki, o bilgisini kendisinden daha bilgili/anlayışlı birisine nakleder."***[137]

Şöyle dedi: ***"Bir âyet de olsa benden duyduğunuzu tebliğ edin."***[138]

Hayatının tamamı ümmetini eğitmek ve öğretmekten ibaretti. Namazı, orucu, sadakası, haccı, Rabbini zikretmesi, konuşması, kalkması, oturması, yemesi, içmesi bunların hepsi, kendisine iman eden ve onun izinden gidenler için birer eğitim ve öğretimdir. Eğitim ve öğretimde kademeli bir metot izlerdi. İlmi ashabına toptan vermezdi, parça parça öğretirdi.

﴾*Biz Kur'ân'ı, insanlara dura dura okuyasın diye âyet*

---

136 *Buhârî (1741, 7078); Müslim (1679)*. Ebû Bekre'den.
137 *Tirmizi (2658)*. İbn Mesut'tan. Bak: *Keşfü'l-Hafa, (2/423)*.
138 *Buhârî (3461)*. Abdullah b. Amr'dan.

âyet ayırdık ve onu peyderpey indirdik. ﴿ *(İsra:106).*

﴾*İnkâr edenler, Kur'ân ona bir defada toptan indirilseydi ya! dediler. Biz Kur'ân'la senin kalbini pekiştirmek için onu böyle kısım kısım indirdik ve ağır ağır okuduk.*﴿ *(Furkan:23).*

O da ashabına öğretirken bu metoda uyardı. En büyük meselelerden ve en önemlilerinden başlardı. Bir meseleyi anlaşılıncaya kadar tekrar ederdi. Öğrettiğini pratik olarak da gösterirdi. Kendisinden öğrensinler diye insanların önünde abdest alırdı. Onun kıldığı gibi namaz kılmaları için onların önünde namaz kılardı. Şöyle buyurdu: ***"Ben nasıl namaz kılıyorsam, benden gördüğünüz gibi namaz kılın."***[139] Onlara haccı öğretti ve şöyle buyurdu: ***"Hacda yapacağınız ibadetleri benden alın"***[140]

SON

---

[139] Buhârî (631). Malik b. Huveyris'ten.
[140] Müslim (1297). Cabir b. Abdillah'tan.

İçindekiler